SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: *office@svf.se*
HEMSIDA: *www.svf.se*
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30-16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Kanslichef:
KARIN ÖSTENSSON, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-461 14 46
BOSTAD: 018-46 21 21
E-POST: *karin.ostensson@svf.se*

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 25
MOBIL: 070-418 07 99
BOSTAD: 08-765 91 19
E-POST: *anders.lefrell@svf.se*

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
BOSTAD: 08-651 09 65
E-POST: *christina.arosenius@svf.se*

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
BOSTAD: 018-54 11 71
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

Ombudsman
AMELIE LOTHIGIUS, *jur kand*
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-788 70 47
BOSTAD: 08-26 25 39
E-POST: *amelie.lothigius@svf.se*

Kamrer
RUNE KOSKINEN
TELEFON: 08-545 558 22
E-POST: *rune.koskinen@svf.se*

Sekreterare
BIRGITTA LARSSON
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: *birgitta.larsson@svf.se*

MARIANNE LUNDQUIST, SVS, AEA
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: *marianne.lundquist@svf.se*

AGNETA SVENSSON,SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: *agneta.svensson@svf.se*

Postgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Vem ska jobba kliniskt?

JAG MÖTS OFTA AV FRÅGAN: Är du inte riktig veterinär? Det är inte så konstigt att allmänheten förknippar ”riktigt” veterinärarbete med klinisk verksamhet. Men tycker veterinärkåren också att man, för att vara ”riktig” veterinär, måste bedriva någon form av klinisk verksamhet? Varför är det så många kolleger som, trots hektiska heltidsarbeten inom andra verksamhetsområden, ändå vill hålla på med källarpraktik på kvällar, köra helgjourer etc?

Inför den planerade differentieringen av veterinärutbildningen, där alla legitimerade veterinärer inte kommer att ha samma kliniska utbildning, förväntar man sig att de nyutexaminerade veterinärerna har omdöme att inte ge sig på egen praktik inom områden de inte till fullo behärskar. Men vi som varit veterinärer en längre tid, då? Varför pratas det inte om lämpligheten i att vi ”fuskar” i kliniskt arbete när detta inte är vår huvudsyssla och därmed inte rimligen kan ägna adekvat tid åt fortbildning och träning? Varför klagar inte privatpraktikerna mer på att kolleger med heltidstjänster (utanför DVO!) finansierade av skattemedel konkurrerar om kunderna? Och ska veterinärer aldrig vara lediga?

Jag anser att detta främst är en fråga om yrkesstolthet och kollegial respekt. Djursjukvård av idag är så avancerad och specialiserad att man omöjligt kan erbjuda ett likvärdigt alternativ om man inte ägnar sig åt detta på åtminstone en del av sin ordinarie arbetstid. Fortbildning och kontinuerlig uppdatering kräver tid och resurser, något som knappast finns om man ägnar någon kväll i veckan eller helg i månaden åt kliniskt arbete. Det hävdas ofta att man bara gör enklare saker, såsom vaccinationer, i den lilla källarpraktiken. Men djurägaren förstår inte att det är en vaccinationsbyrå utan tror att veterinären kan ta hand om djuret oavsett problem. Dessutom utgör vaccinationer och enklare fall många gånger det ekonomiska underlaget för att större kliniker och djursjukhus ska kunna bedriva mer avancerad djursjukvård.

Det är givetvis omöjligt att sätta en gräns för hur omfattande den kliniska verksamheten ska vara för att betraktas som ”seriös”, detta beror ju inte enbart på tidsomfattning. Men jag tycker det är på tiden att vi som inte är ”riktiga” kliniker slutar att prata om att ”man kan ju alltid börja kvacka igen”, och ”man vill ju ha lite patienter någon kväll i veckan”. Inte skulle vi uppskatta uttalanden som exempelvis ”det är ju bara att söka forskningspengar om det kniper”? En större respekt för varandras specialkompetens kommer att behövas i framtiden, både på grund av förändringar inom veterinärutbildningen och veterinärmedicinens utveckling och djurägarnas ökande benägenhet att klaga när det inte går som man tänkt sig. Därmed inte sagt att man inte ska kunna byta verksamhetsområde, det tycker jag man ska kunna göra närhelst man vill. Bara man skaffar sig ordentlig kompetens innan man soloflyger.

SUSANNA STERNBERG LEWERIN
ledamot i förbundsstyrelsen

innehåll

ledare av S Sternberg Lewerin

Vem ska jobba kliniskt? 3

reportage av K Nordin

Norsk man i svenskt kvinnoland 6

vetenskap – granskad artikel

Utvärdering av koppar i parasitbekämpningen hos får av P J Waller, G Bernes m fl 11

vetenskap

Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade under 2003, del 2 av H Tjälve 17

månadens epiztel 27

vilken är din diagnos?

– Patologi 29
– Svar 44

allmänt

Stöd kattforskningen – sälj katt- och brandmannakalendern av J Beck-Friis 31

Uppdykande zoonoser och nya utmaningar av C Arosenius 33

Bytt, bytt kommer aldrig igen! av C Arosenius 37

Sponsrade tjänster vid SLU – framtidens melodi? av J Beck-Friis 41

Doktorspromovering i Paulsens tecken av J Beck-Friis 49

insänt

PMWS-forskning pågår redan i Sverige av C Fossum och P Wallgren 45

Redaktionens kommentar av J Beck-Friis 46

ansvarsärende

Undersökte inte blockhalt häst av J Beck-Friis 47

från styrelsen

Rapport från förbundsstyrelsen i september 2004 av P Sahlander 53

Rapport från extra förbundsstyrelsemöte i september 2004 av T Ekman 54

från kollegiet

Rapport från SVS kollegium september 2004 av C Arosenius 56

noterat

- Kor inbringade miljoner till BRIS 43
- Kompromissförslag om djurtransporter 44
- Rättvisare veterinäravgifter för slakterier 61
- Riksdagsmotion för veterinärutbildningen 62
- Hästmedicin tvingas stänga 63
- Ägare till sällskapsdjur gör färre läkarbesök 63

kongresser & kurser 57

kanslinytt 59

läkemedel 60

kåseri

Att bli vuxen av E Brandeker 65

Ultraljud

Vetpoint

Marknadsför maskiner, instrument och förbrukningsartiklar

- Modern teknik från GE Medical Systems
- Bästa bildkvalitet
- Service och support på nära håll
- Hör av dig för demonstration

Beställningar & info: 0416-246 60, info@vetpoint.se, www.vetpoint.se

– Den blev helt värdelös, säger Andreas Lervik när han ser den första röntgenbilden av en hunds uretärer.

Efter att ha tagit ytterligare plåtar går det dock att ställa diagnos.

Norsk man i svenskt kvinnoland

TEXT OCH FOTO: KARIN NORDIN

Andreas Lervik är norrmannen som lämnade Norge för att bli veterinär. Det var den romantiska drömmen om att glida omkring på landsvägarna och hjälpa sjuka djur som hägrade. Men så blev det inte. Idag jobbar han med akutsjukvård i en kvinnodominerad smådjursverksamhet i Sverige.

Akutsjukvård och intensivvård av smådjur. Det menar Andreas Lervik, veterinär vid Regiondjursjukhuset Bagarmossen i Stockholm, är de mest spännande veterinära områdena.

– Det är såklart utmanande områden. Här kombineras flera grenar av medicinen på samma gång, förklarar han.

– Dessutom är den etiska aspekten mycket viktig i akutsjukvården eftersom djuren oftast mår väldigt dåligt, lägger han snabbt till.

Han menar att han ofta ställs inför svåra avvägningar och frågan om hur mycket han ska göra för ett djur, vad som är rättvist mot djuret, dyker ofta upp.

– Jag försöker få prognosen att styra. Om djuret med ganska stor säkerhet kommer att bli bra är det förstås inte så svårt att avgöra vad man ska göra. Det är det inte heller vid ett hopplöst fall, till exempel om patienten har cancer eller kroniska njurproblem. Men det finns ju ett helt spektra av patienter däremellan. Jag brukar försöka ta stöd i kunskapen som finns här på sjukhuset och vi konsulterar hela tiden varandra.

Det säger han över en snabb kopp kaffe i det lugna, ljusa och folktomma fikarummet. Sedan ger han sig iväg in i den akuta verksamheten. Han ska utföra en intravenös urografi och kliver med snabba steg in i röntgenavdelningen, plockar upp en spruta, kommer på något han glömt, lägger ner sprutan och rusar ut igen. Han kommer tillbaka och börjar förhöra sig med en kollega om detaljerna i ingreppet.

Hunden kommer in och sövs ner och den

första röntgenbilden hamnar på ljusbordet.

– Den blev helt värdelös, säger Andreas Lervik besviket när han ser på den.

Fler bilder tas och hundens uretärer framträder allt tydligare. Och till slut kan veterinären utbrista i ett nöjt:

– Det här är så himla snyggt. Här har vi problemet, en sten i uretären.

DET VAR MÖJLIGHETEN att starta en blodbank för hundar som lockade Andreas Lervik från Regiondjursjukhuset i Helsingborg till Bagarmossen.

– Jag blev utsedd att starta blodbanken eftersom jag har viss erfarenhet av detta från Helsingborg. Jag lärde mig mycket av min mentor, Bert Jan Reezigt, under tiden i Helsingborg.

Kunskaperna om hur blodprodukterna framställs och används, hur undersökningen av donatorhunden ska gå till och hur blodgivare ska knytas till kliniken finns därför numera även på djursjukhuset i Bagarmossen.

– Vi sökte blodgivare genom en annons i gratistidningen Metro och sedan hade vi glödande telefoner i tre, fyra dagar. Människor tycker att detta är viktigt och vi fick snabbt omkring 40 blodgivare, berättar Andreas Lervik. Blodbanken startades i januari i år och redan i slutet av maj hade 80 blodtransfusioner genomförts. Dessutom har tio katter screenats som blodgivare och deras ägare står beredda att komma in med djuren om det skulle behövas kattblod.

Ett stort intresse för naturen och för hur saker och ting i den fungerar gjorde att Andreas Lervik bestämde sig för att bli veterinär. När han inte kom in på utbildningen i Norge sökte han sig utomlands.

Akutsjukvård och intensivvård av smådjur är de områden som intresserar Andreas Lervik mest. Idag arbetar han på Regiondjursjukhuset Bagarmossen i Stockholm.

Andreas Lervik föreläser för djursjukhusets djursjukvårdare under ett lunchmöte. Här i färd med att förklara skillnaden mellan systoliskt och diastoliskt blodtryck.

– Det är mer komplicerat för katter att lämna blod så därför har vi inte byggt upp någon bank med kattblod. Katterna måste sederas vid blodgivningen och det är också svårare att dela kattblodet i plasma och röda blodkroppar.

Men det var inte enbart blodbanken som gjorde att Andreas Lervik hamnade i Stockholm. Den svenska flickvännen hade sitt finger med i spelet och det norska påbråt gjorde sig gällande.

– Jag försöker komma närmare Oslo hela tiden, säger han halvt på skämt, halvt på allvar. Sedan tillägger han att det i och för sig är lika långt mellan Oslo och Helsingborg som mellan Oslo och Stockholm. Men trots att han saknar Norge, släkt och vänner har han inga planer på att flytta tillbaka. Och det som från början fick honom att lämna hemlandet var faktiskt veterinäryrket. När han inte kom in på veterinärutbildningen i Norge sökte han till andra platser i Europa och hamnade som student i Leipzig. Starten var tuff eftersom språket var nytt.

– Jag hade läst tyska i skolan men var ändå helt hopplös. Det första jag gjorde var att köra på språktestet.

När han jämför den tyska veterinärutbildningen med den svenska menar han att han har fått en mer teoretisk utbildning än många svenska veterinärer.

– Mitt intryck är att Sverige producerar veterinärer som kan gå direkt ut i jobbet. I Tyskland var det väldigt viktigt att man själv tog initiativ om man skulle få med klinisk verksamhet i utbildningen.

Han tycker också att det finns skillnader i situationen mellan studenter och lärare, med en större hierarki i Tyskland.

– Det är strängare och mer tuffa tag i Tyskland. Där blir man tillsagd vad man ska göra och det passar mig jättebra, säger han med ett leende.

Men själv saknade han inte heller drivkraften att genomföra utbildningen och att dessutom skaffa sig den kliniska erfarenheten.

– Det är ett stort steg att åka utomlands för att studera, man måste vara mer målmedveten och fokuserad på att man ska fixa det än om man studerar i sitt hemland, menar han.

Andreas Lervik står i begrepp att utföra en intravenös urografi och kommunicerar med kolleger om hur proceduren ska gå till.

ANDREAS LERVIK ÄR MAN och ung, en kombination som blivit alltmer ovanlig inom veterinärkåren. I Sverige är omkring 17 procent av veterinärerna i hans åldersgrupp i enskild sektor män.

– Kvinnor och män fyller olika roller och har olika sätt att fungera på. Därför vore det önskvärt med en jämn fördelning mellan könen. Men det är svårt att göra något åt det, jag tror inte på könskvotering. Det är de som är bäst skickade som bör få jobben.

En risk ser han dock i att lönerna på sikt sjunker när yrket blir mer och mer kvinnodominerat. Men han tror inte att detta påverkar hans egen lön idag. Däremot ser han inte att det skulle vara några problem om de nya veterinärernas intressen förskjuts mot häst och hund och bort från veterinär folkhälsa och livsmedelshygien som av många anses vara viktiga profilområden för veterinärer.

Den franska bulldogen Rutan följer med Andreas Lervik till jobbet om dagarna där hon väntar på husse i personalhundsavdelningen.

– Rutan har personlighet. Det går att prata med henne, menar Andreas.

– När man väljer veterinäryrket funderar man inte över hur karriären ska utvecklas tills man fyller 40 år. Man kanske tror att man ska bli smådjursveterinär när man börjar men får sedan upp ögonen för veterinär folkhälsa medan man studerar och ändrar sig då.

Det har han själv gjort. Han hade en romantisk dröm om att åka omkring på landsbygden och vårda lantbrukets djur. Men när han kom in på den kliniska delen av utbildningen var det mest smådjur som lockade.

– Den medicinska delen är omfattande på smådjurssidan och man kan göra mycket. Dessutom är det ett socialt område med många kontakter med människor.

Nu har han en vision om att kombinera den kliniska verksamheten med någon form av forskning.

– Men det är svårt att få tid till det. Varje dag är jag här för att generera pengar till företaget. Kanske finns det ändå utvecklingsmöjligheter, säger han.

Ett sätt att utvecklas i jobbet är genom internutbildningar och Andreas Lervik menar att han lär sig väldigt mycket av sina kolleger. Själv delar han gärna med sig av sina kunskaper också. Under ett lunchmöte samlas han och ett antal djursjukvårdare i en sal på sjukhuset. Tre män och ett tjugotal kvinnor lyssnar till en föreläsning där Andreas Lervik presenterar tips och rekommendationer i akutsjukvården. Han kastar ut frågor till de lyssnande, beskriver fall som personalen varit inblandade i och tar upp problem som finns på kliniken. Men när han kommer in på blodtrycksmätning och någon i publiken klagar på att det är svårt att få tillfälle att lära sig tekniken visar han ingen pardon.

– Det där köper jag inte. Det går alltid att hitta tid för att lära sig något nytt, konstaterar han. ■

FAKTA
ANDREAS LERVIK

ÅLDER: 30 år.

HÄRSTAMMAR FRÅN: Drammen i Norge.

BAKGRUND: Veterinär 2001 i Leipzig, därefter smådjursveterinär på Regiondjursjukhuset i Helsingborg. På Regiondjursjukhuset Bagarmossen sedan 2003.

FAMILJ: Sambo och en fransk bulldog.

FRITID: Det sociala livet och flugfiske. "Flugfiske är nästan som en sjukdom för mig."

FRAMTIDSVISION: Att kombinera den kliniska smådjursverksamheten med någon form av forskning.

PETER J WALLER, VMD, **GUN BERNES**, agronom, **LISBETH RUDBY-MARTIN,** leg veterinär,
BRITT-LOUISE LJUNGSTRÖM, biomedicinsk analytiker och **ANNA RYDZIK,** laboratorietekniker.*

Utvärdering av koppar i parasitbekämpningen hos får

I utländska studier har kopparoxid visat sig ha effekt mot stora magmasken, *Haemonchus contortus*, hos får. En svensk genomgång av ekologiska fårbesättningar visade på ett samband mellan tillgång till kopparberikat mineralfoder och sänkt parasitbörda. Med detta som bakgrund har olika strategier för kopparutfodring jämförts i en stallstudie. Även om skillnader sågs mellan behandlingarna kan slutsatsen inte bli att detta är en framkomlig väg i den alternativa parasitbekämpningen.

granskad artikel

En studie av parasitinfektioner i ekologiska fårbesättningar visade att inälvsparasiter, särskilt *Haemonchus contortus* är ett vanligt problem (10) (Figur 1). Antalet kliniska fall och dödsfall beroende på denna parasit har ökat de senaste åren (Lisbeth Rudby-Martin, SvDHV och Dan Christensson, SVA, personliga meddelanden 2002). Epidemiologiska studier har visat att *H contortus* övervintrar nästan uteslutande inne i värddjuret, i sitt larvstadium (15). Att det finns resistens mot benzimidazolanthelmintika i *H contortus*-infektioner i svenska fårbesättningar är känt (11). Alternativa bekämpningsmetoder torde vara av stort intresse.

KOPPAR KAN HÄMMA PARASITER

I den tidigare nämnda studien (10) gjordes iakttagelsen att i besättningar som fick mineralfoder med koppartillskott var lammens utskiljning av parasitägg i slutet av sommaren lägre än i besättningar som inte fick mineraler eller fick mineraler utan koppartillsats. Nyzeeländska forskare har visat att kapslar med kopparoxid haft en hög anthelmintisk effekt mot *H contortus* (1, 2, 13). Liknande resultat har även erhållits i t ex Brasilien (12), Australien (8) och Mexico (3).

Målet för den studie som refereras här var att undersöka specifika antiparasitära effekter, främst mot *H contortus*, vid utfodring med olika koppartillskott till lamm. Studien gjordes på stall, för att ha full kontroll på parasitinfektioner och utfodring (Figur 2).

FOTO: VIDILAB.

FIGUR 1. Haemonchus contortus *(stora magmasken), adulta maskar i löpmage från får (ca 30 gångers förstoring).* Haemonchus-*infektion är ett vanligt problem i ekologiska fårbesättningar.*

FIGUR 2. *Studien gjordes på stall, för att ha full kontroll på parasitinfektioner och utfodring. Försökslammen hade gott om plats i de halmströdda boxarna.*

MATERIAL OCH METODER

Gruppindelning

36 tacklamm (korsningar av vit lantras och texel) ingick i stallstudien. De var födda i maj–juni och gick på bete under sommaren. I slutet av augusti avmaskades lammen med fenbendazol och flyttades till ett parasitfritt bete där de gick i tre veckor. Därefter stallades de in och försöket började två veckor senare. Under tiden på stall fick lammen fri tillgång till hö, kompletterat med korn och sojamjöl. De delades in i följande försöksgrupper med sex djur i varje.

Hälften av lammen infekterades vid försöksstarten med parasitära nematodlarver i L3-stadium (1 200 stycken tre gånger per vecka i två veckor, totalt 7 200 L3). Detta gjordes för att erhålla en population av adulta parasiter vid tiden för kopparbehandlingen. Under de första sex veckorna av försöket fick dessa lamm mineralfoder utan koppar. Vecka 7 delades lammen på de tre försöksbehandlingar (Grupp 1–3) som anges i Tabell 1.

Resterande 18 lamm infekterades med parasiter i L3-stadium under en längre tid (400 L3 tre gånger per vecka i sex veckor, totalt 7 200 L3). Dessa lamm var indelade i tre behandlingar (grupp 4–6) enligt Tabell 1. De kopparkapslar som användes i grupperna 3 och 6 gavs oralt med speciell ingivare.

Alla lamm slaktades tio veckor efter försökets början, för provtagning av maginnehållet. I sammanhanget kan påpekas att försöket godkänts av den djurförsöksetiska nämnden i Umeå.

Parasitlarver för infektion

Infektiva larver (L3) erhölls från kulturer som odlats från träckprov tagna i flera ekologiska fårbesättningar. Larverna lagrades i femgradigt vatten som byttes varannan vecka. När larverna togs ut för användning konstaterades mer än 95 procents L3-motilitet. Artsammansättningen uppskattades vara 60 procent *Haemonchus contortus*, 20 procent *Trichostrongylus* spp, 10 procent *Teladorsagia circumcincta* samt en liten andel *Cooperia* spp, *Nematodirus* spp och *Chabertia ovina*. Larvernas antal beräknades och späddes i tidigare angivna koncentrationer. Själva infekteringen gjordes till varje lamm med en speciell ingivare. Behållaren vändes under hela proceduren, så att larverna hölls jämnt i lösningen.

Använda kopparpreparat

Det mineralfoder som användes var en vanligt förekommande blandning (Effekt Fårmineral®, Lactamin), som finns såväl med som utan koppartillsats (250 mg Cu/kg). Av detta utfodrades 10g per djur och dag tillsammans med kraftfodret, enligt den här beskrivna försöksplanen. Lammen i grupperna 3 och 6 fick oralt en 4 g kopparoxid-kapsel (Copinox®, Bayer Animal Health, Suffolk, UK).

Tabell 1. Gruppindelning av de 36 lamm som ingick i stallstudien.

Grupp nr	Benämning	Utfodring
Etablerad parasitsmitta		
1	Kontroll	Mineralfoder utan koppar, daglig giva.
2	Koppartillskott	Mineralfoder med koppar, daglig giva.
3	Koppartillskott	Kopparkapsel, ingiven i början av vecka 7 av försöket, inget mineralfoder.
Parasiter i larvstadium		
4	Kontroll	Mineralfoder utan koppar, daglig giva.
5	Koppartillskott	Mineralfoder med koppar, daglig giva.
6	Koppartillskott	Kopparkapsel, ingiven i början av vecka 1 av försöket, inget mineralfoder.

Figur 3. *Lammen vägdes varannan vecka. Vid det sista vägningstillfället togs träckprov, för gruppvis analys av kopparinnehållet.*

Utförda analyser

Gruppgivorna av kraftfoder och mineralfoder vägdes dagligen. Höet samt de rester som lämnades vägdes en dag i veckan. Lammen vägdes varannan vecka (Figur 3). Vid det sista vägningstillfället togs träckprov, för gruppvis analys av kopparinnehållet. Vid slakt togs magtarmpaketen om hand för parasitanalys (metod enligt referens 4 och 5).

Kopparanalys gjordes på muskel- och leverprover tagna från tre lamm från vardera grupp 4, 5 och 6 samt från ett lamm i grupp 1. Medelstillgången tillät inte vävnadsanalyser från alla djur. Den statistiska variansanalysen av parasitologiska data gjordes med proceduren GLM ANOVA i programmet NCSS 2000 (7).

RESULTAT

Foderkonsumtion och tillväxt

Det var ingen skillnad mellan grupperna i dagligt foderintag. Gruppernas medel-

Tabell 2. Antal *H contortus*- och *T circumcincta*-parasiter i maginnehållet vid slakt, medeltal hos lamm med sex veckor gammal infektion. Grupperna har fått mineralfoder utan eller med koppar eller en kapsel med kopparoxid.

	Grupp 1 Kontroll	Grupp 2 Koppar i mineralfoder	*p-värde 1 vs 2*	Grupp 3 Kopparoxid-kapsel	*p-värde 1 vs 3*
H contortus					
Adulta	560	510	0,56	15	<0,001
Tidig L4	1 525	1 515	0,96	655	<0,001
Totalt	2 085 (73%)*	2 025 (75%)*	0,74	670 (98%)*	<0,001
T circumcincta					
Adulta	220	85	0,14	60	0,06
Tidig L4	265	125	0,06	65	0,01
Totalt	485 (55%)*	210 (60%)*	0,06	125 (53%)*	0,01

* inom parentes anges den andel av infektionen som är i tidigt L4-stadium

Tabell 3. Antal *H contortus*- och *T circumcincta*-parasiter i maginnehållet vid slakt, medeltal hos lamm med inkommande infektion. Grupperna har fått mineralfoder med eller utan koppar eller en kapsel med kopparoxid.

	Grupp 4 Kontroll	Grupp 5 Koppar i mineralfoder	*p-värde 4 vs 5*	Grupp 6 Kopparoxid-kapsel	*p-värde 4 vs 6*
H contortus					
Adulta	285	570	0,04	250	0,79
Tidig L4	1 465	1 830	0,22	1 280	0,52
Totalt	1 750 (84%)*	2 400 (76%)*	0,04	1 530 (84%)*	0,44
T circumcincta					
Adulta	60	15	0,38	65	0,85
Tidig L4	50	70	0,66	40	0,82
Totalt	110 (45%)*	85 (82%)*	0,74	105 (40%)*	0,84

* inom parentes anges den andel av infektionen som är i tidigt L4-stadium

Tabell 4. Kopparnivåer i lever, muskel och träckprov från lamm som fått mineralfoder utan koppartillskott (grupp 1 och 4), mineralfoder med koppartillskott (grupp 2 och 5) eller kopparoxidkapsel (grupp 3 och 6).

Lamm	Grupp	Cu i lever (mg/kg prov)	Cu i muskel (mg/kg prov)	Cu i träck (mg/kg torrvikt)
Medel	1			**22,9**
Medel	2			**19,7**
2106	3	188	0,85	
Medel	3			**147**
2013	4	66	0,55	
2015	4	50	0,79	
2038	4	69	0,52	
Medel	4	**62**	**0,62**	**27,9**
2045	5	77	0,79	
2050	5	58	1,1	
2078	5	35	1,0	
Medel	5	**57**	**0,96**	**22,7**
2001	6	366	0,80	
2052	6	186	0,64	
2091	6	113	0,76	
Medel	6	**222**	**0,73**	**21,9**

tal för tioveckorsperioden var mellan 1,33–1,42 kg torrsubstans per lamm och dag. Inte heller tillväxten skilde beroende på behandling. Den dagliga tillväxten under försöket varierade mellan 143–160 g i de olika grupperna. Slutvikten var i genomsnitt 45,5 kg.

Behandlingens inverkan på den etablerade parasitinfektionen

Den genomsnittliga etableringen av parasiter i kontrollgrupp 1 var ca 42 procent av den dos som ingivits (45 %, 67 % och 13 % för respektive *H contortus, T circumcincta* och *Trichostrongylus* spp). Trots det faktum att parasitpopulationerna gjorts åtta till tio veckor tidigare var 73 procent av *H contortus* och 55 procent av *T circumcincta* i kontrollgruppen kvar i tidigt L4-stadium. Det var inga signifikanta skillnader i parasitbörda mellan de lamm som fick mineralfoder utan eller med koppartillsats (grupp 1 och 2) beträffande någon av de undersökta parasitarterna och -stadierna (se Tabell 2). Jämförelser mellan kontrollgruppen och de som fick kopparkapsel (grupp 1 och 3) visade däremot signifikant färre adulta parasiter samt tidiga L4 av *H contortus*, en minskning med 97 procent respektive 56 procent. Dessutom var antalet *T circumcincta* i grupp 3 signifikant lägre än i kontrollgruppen (74 % minskning). Antalet parasiter av andra arter var lågt i alla tre grupperna.

Behandlingens inverkan på den inkommande parasitsmittan

Parasiternas etablering i kontrollgrupp 4 var i stort sett densamma som i kontrollgrupp 1. Den grupp som fått kopparberikat mineralfoder hade fler *H contortus* jämfört med kontrollgruppen, annars var det inga signifikanta skillnader mellan grupperna 4, 5 och 6 (se Tabell 3).

Innehåll av koppar i vävnader och träck

Resultaten från muskel- och leveranalyserna visas i Tabell 4. Nivån var densamma i kontrollgrupp 4 som i grupp 5 som fått kopparberikat mineralfoder. De lamm som fått kopparkapsel tio

FOTO: ONDERSTEPOORT VETERINARY INSTITUTE, SOUTH AFRICA.

FIGUR 4A OCH 4B. *Kopparoxidkapslar har en anthelmintisk effekt, men resultaten är inte alltid lätta att förklara. Figur 4a visar färgen på munslemhinnan hos ett friskt får (av merinoras). Figur 4b åskådliggör att slemhinnan blir mycket blek hos ett får med obehandlad* H contortus*-smitta. Parasitens blodsugande egenskaper medför stor blodförlust, vilket inte sällan leder till att djuret dör.*

veckor före slakt (grupp 6) hade betydligt högre kopparnivå i levern, i medeltal 222 mg/kg. Värden över 200 mg/kg innebär risk för kronisk kopparförgiftning (Lars Petersson, SVA, personligt meddelande 2002). Kopparinnehållet i muskelvävnaden var lågt i alla tre grupperna. Det lamm i grupp 3 som fått kopparkapsel fyra veckor före slakt hade värden som liknade lammen i grupp 6. Inget lamm hade symtom som tydde på kopparförgiftning eller andra hälsostörningar.

Analyserna av träcksamlingsproven visade på femfalt högre kopparvärden i grupp 3 jämfört med de grupper som fått mineralfoder, såväl med som utan koppartillskott. Grupp 6, som hade längre tid sedan kopparkapseln lagts in hade också lägre värden.

DISKUSSION

Anthelmintisk effekt hos kopparoxidkapslar

Studien visar på en väsentlig minskning i såväl adulta som tidiga L4-stadier av *H contortus* hos de lamm som hade sex veckors etablering av smittan innan de fick en kopparkapsel, jämfört med motsvarande kontrollamm. Även *T circumcincta* påverkades. Detta var dock inte resultatet i den grupp som fick en kopparkapsel samtidigt som larvinfekteringen startade (grupp 6).

Det är tydligt, såväl från denna som från andra studier, att kopparoxidkapslar har en anthelmintisk effekt. Resultaten är dock inte alltid lätta att förklara (Figur 4a och 4b). I en studie på Nya Zeeland (1) fick lamm på bete kapslar med 5 g kopparoxid fem dagar innan de infekterades med nematodlarver under nio dagar. Lammen slaktades tre veckor efter den sista infekteringen. Behandlingen resulterade i 96 respektive 56 procents minskning av *H contortus* och *T circumcincta* jämfört med kontrollen. I en annan studie (8) som använde ett liknande försöksupplägg fick man bara 30–50 procents minskning av *H contortus* i de grupper som fick en kapsel med kopparoxid (2,5 g eller 5 g). En stallstudie på Nya Zeeland visade att kapslar med 2,5 g kopparoxid hade en anthelmintisk effekt på 97 procent mot en etablerad smitta och 99 procent mot inkommande *H contortus*-larver (8).

Tidigare studier av kopparkapslar har visat att kopparoxidpartiklarna följer med det övriga maginnehållet från vråmmen och stannar i löpmagens veck. Maximal koncentration av koppar uppnås fem–sex dagar efter ingivandet (14). Det låga pH-värdet i löpmagen inducerar en frisättning av höga koncentrationer av lösligt koppar. Nivån är fortsatt hög i upp till 44 dagar (9). Kapslarnas passagehastighet beror dock på förhållandet mellan foderintag och magfyllnad hos de behandlade djuren.

Hos lamm som varit installade utan foder några timmar före ingivandet observerades att kapslarna passerade snabbt genom den främre delen av tarmen och bara en liten andel stannade i löpmagen (M R Knox, personligt meddelande 2003).

Utebliven verkan av koppartillskotten

Den uteblivna behandlingseffekten i grupp 6, de lamm som fick en kopparkapsel samtidigt som parasitinfekteringen startade, kan bero på flera faktorer. Under den första veckan efter ingivandet, när kopparkoncentrationen i löpmagen troligen var som störst, hade lammen bara fått 1 200 L3. En eventuell anthelmintisk effekt vid denna tidpunkt kan ha maskerats av en kompensatorisk högre parasitetablering senare under den sex veckor långa infekteringsperioden. Det faktum att lammen då de fick kopparkapseln bara varit på stall i två veckor kan också ha inverkat med dagliga variationer i foderintaget, som inte kunnat utläsas i de konsumtionsregistreringar som gjordes. En tredje och mer trolig orsak är att en betydande andel av parasitpopulationen i infekteringsdosen stannade upp i sin utveckling (73 %–84 % i kontrollgrupperna). Det är känt att avstannade L4-stadier är mer motståndskraftiga mot anthelmintika än de vuxna stadierna (6). Detta kan också ses i *H contortus*-populationens sammansättning i grupp 3, där 98 procent av de parasiter som överlevde behandlingen med kopparkapsel var i tidigt L4-stadium.

Anledningen till att en så hög andel av *H contortus*- och *T circumcincta*-larverna i denna studie stannade i sin utveckling är inte klarlagd. Såvitt vi vet är detta första gången som en så hög andel individer i avstannad utveckling har konstaterats hos dessa två fårparasiter. Den metod som använts vid lagringen av parasitlarverna, liksom tiden och temperaturen är enligt de rutiner som många parasitlaboratorier använder.

Det undersökta mineralfodret med koppartillsats hade dessvärre ingen effekt, varken på den etablerade parasitsmittan eller på larvstadierna (Figur 5).

FIGUR 5. *Får med käftgropsödem som en följd av smitta med* Haemonchus contortus. *Det undersökta mineralfodret med koppartillsats hade ingen effekt.*

Slutsatser

Det är i Sverige oftast befogat att ge fåren kopparberikat mineralfoder för att uppehålla den nivå som behövs för normal funktion. Denna studie ger dock inget stöd för en rekommendation att ge extra koppar för att förebygga eller motverka parasitsmitta hos får. De vävnadsanalyser som gjordes antyder dessutom att potentiellt toxiska nivåer av koppar kan uppnås i levern hos lamm som behandlats med kopparoxidkapslar. Höga koncentrationer av koppar gick också ut via träcken under minst fyra veckor efter behandlingen. Det finns en risk att eventuella kopparackumulerande växter på ett okontrollerat sätt kan ge förhöjda värden på betet.

SUMMARY

Evaluation of copper supplementation to control parasite infections of sheep in Sweden

The major nematode pathogen of sheep and goats, *Haemonchus contortus*, appears to be of increasing importance in Swedish flocks. Because of the universal problem of increasing resistance to anthelmintic drugs by this parasite, much research is being conducted world-wide to examine alternative means of control. One such alternative that is showing considerable promise following studies in several sheep producing countries, is by the use of copper wire particle (COWP) boluses, or capsules. Normally given to ruminant livestock in situations where pastures are copper deficient, a "spin off" benefit of using these devises is that they appear to have a specific de-worming effect against *H contortus*. Also, work in Sweden showed that sheep flocks provided with mineral supplementation containing copper, had lower nematode faecal egg counts than those that received no minerals, indicating a possible effect on this parasite.

A pen study was conducted to assess the effect of providing daily copper mineral supplement, or COWP capsules, on established or incoming nematode infections in young sheep, containing *H contortus*. For lambs with established (6 week old) infections, COWP resulted in 97% and 56% reduction of the adult and early fourth larval stages of *H contortus*, respectively, compared with controls ($p<0.001$). However no effect was observed when COWP were given

at the commencement of a larval dosing period of 6 weeks. There was no significant effect of copper mineral supplement on either established, or developing parasite infections.

These results indicate that there is little, if any, benefit from a parasite control standpoint in recommending copper therapy, specifically to control parasites in Swedish sheep flocks.

Referenser

1. Bang KS, Familton AS & Sykes AR. Effect of copper oxide wire particle treatment on establishment of major gastrointestinal nematodes in lambs. Res Vet Sci, 1990a, 49, 132–137.
2. Bang KS, Familton AS & Sykes AR. Effect of ostertagiasis on copper status in sheep: a study involving the use of copper oxide wire particles. Res Vet Sci, 1990b, 49, 306–314.
3. Canto-Dorantes JH, Torres-Acosta JFL, Calderon-Quintal JA, Perez-Garcia M, Aguilar-Caballero AJ, Vargas-Magana JJ & Hoste H. Improving resilience and resistance of naturally infected browsing kids through supplementary feeding and copper oxide particles in tropical Mexico. Proc 8th Int Goat Conf, Pretoria, South Africa, 2004 (in press).
4. Dobson RJ, Waller PJ & Donald AD. Population dynamics of *Trichostrongylus colubriformis* in sheep; the effect of infection rate on the establishment of infective larvae and parasite fecundity. Int J Parasitol, 1990, 20, 347–352.
5. Donald AD, Morley FHW, Waller PJ, Axelsen A & Donnelly JR. Availability to grazing sheep of gastrointestinal nematode infection arising from summer contamination of pastures. Aust J Agric Res, 1978, 29, 189–204.
6. Eysker M. Some aspects of inhibited development of trichostrongylids in ruminants. Vet Parasitol, 1997, 72, 265–283.
7. Hintze J. NCSS 2000. Manual. Kaysville, Utah, 1998.
8. Knox MR. Effectiveness of copper oxide wire particles for *Haemonchus contortus* control in sheep. Aust Vet J, 2002, 80, 224–227.
9. Langlands JP, Donald GE, Bowles JE & Smith AJ. Trace element nutrition of grazing ruminants: copper oxide powder as a copper supplement. Aust J Agric Res, 1989, 40, 187–193.
10. Lindqvist Å, Ljungström BL, Nilsson O & Waller PJ. The dynamics, prevalence and impact of nematode parasite infections in organically raised sheep in Sweden. Acta Vet Scand, 2001, 42, 377–389.
11. Nilsson O, Rudby-Martin L & Schwan O. Benzimidazol-resistenta *Haemonchus contortus* påvisade hos får i Sverige. Svensk VetTidn, 1993, 45, 303–307.
12. Nyman H. Alternative methods of treating gastrointestinal nematodes in sheep, using *Duddingtonia flagrans* and copper wire particles. Minor Field Studies No 99. Swedish University of Agricultural Sciences, International Office, Uppsala, Sweden, 2000, pp 54.
13. Reid PJ. The effect of timing of copper oxide wire particle treatment on the establishment of *Haemonchus contortus* in lambs. B Ag Sc Dissertation. Lincoln University, Christchurch, New Zealand. 1995, pp 125.
14. Stewart DF. Studies on resistance of sheep to infestation with *Haemonchus contortus* and *Trichostrongylus* spp and on the immunological reactions of sheep exposed to intestation. IV. The antibody response to natural infestation in grazing sheep and the "self cure" phenomenon. Aust J Agric Res, 1950, 1, 427–439.
15. Waller PJ, Rudby-Martin L, Ljungström BL & Rydzik A. The epidemiology of abomasal nematodes of sheep in Sweden, with particular reference to overwinter survival strategies. Vet Parasitol, 2004. (in press).

***PETER J WALLER,** VMD, Avdelning för parasitologi, SVA, 751 89 Uppsala.
GUN BERNES, agronom, Institutionen för norrländsk jordbruksvetenskap, SLU, Box 4097, 904 03 Umeå.
LISBETH RUDBY-MARTIN, leg veterinär, Svenska Djurhälsovården, 244 82 Kävlinge.
BRITT-LOUISE LJUNGSTRÖM, biomedicinsk analytiker, Vidilab, Box 33, 745 21 Enköping.
ANNA RYDZIK, laboratorietekniker, Avdelning för parasitologi, SVA, 751 89 Uppsala.

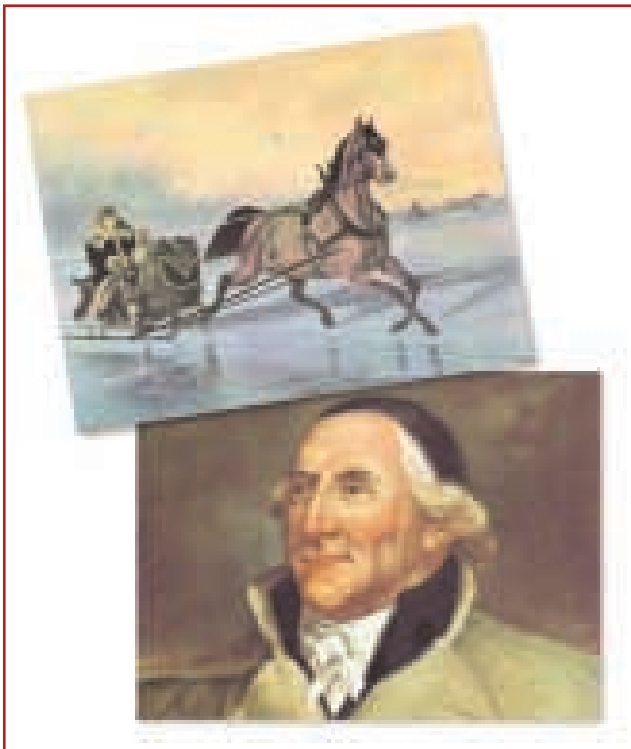

Julkort

MOTIV A
Julkort med motivet "Överdirektör S A Norling omkring 1840 på väg från Skara till Stockholm körande hingsten Sultan" säljes till förmån för förbundets fond för informationsverksamhet. Kortet finns med eller utan hälsningen "God Jul och Gott Nytt År", samt med engelsk text.

MOTIV B
Till förmån för förbundets understödsfond försäljes julkort med motiv av Petter Hernqvist (oljemålning av Per Krafft d y). Finns endast med text "God Jul och Gott Nytt År".

Julkorten beställes från
Sveriges Veterinärförbunds kansli, tel 08-545 558 20.
Korten kostar 3 kr/st + porto och moms

HANS TJÄLVE, leg veterinär, VMD, professor.*

Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade under 2003, del 2

I tre artiklar i Svensk Veterinärtidning lämnas en redogörelse för de biverkningar som rapporterats till Läkemedelsverket av landets veterinärer under 2003. I den första artikeln har biverkningarna hos häst, nöt och svin beskrivits. I den artikeln återfinns även information om hur rapporterna fördelas på djurslag och mellan läkemedelsgrupper. I den andra – föreliggande artikel – redogörs för biverkningarna hos hund. I en tredje artikel kommer biverkningarna hos katt och andra djurslag att beskrivas.

Av de 311 rapporter som under 2003 skickades in till Läkemedelsverket rör 206 hund. De flesta rapporterna för hund gäller vaccinationsbiverkningar. Därefter följer biverkningar i samband med behandlingar mot parasiter. Här görs en genomgång av de rapporter som kommit in för hund. I anslutning till detta diskuteras ibland mekanismerna bakom de negativa reaktionerna.

VACCINATIONSBIVERKNINGAR

I Tabell 1 och Tabell 2 ges en översikt av de 98 rapporter som kommit in rörande vaccinationsbiverkningar. Det framgår av Tabell 1 hur biverkningarna fördelas på olika preparat. Även antalet rapporter per 10 000 sålda vaccindoser har beräknats. Vidare anges ras, ålder och kön samt tiderna mellan vaccinationerna till dess att de första symtomen uppträdde och symtomens duration. Dessutom ges en kortfattad sammanfattning av de symtom som hundarna visade.

Det kan ses att incidensen biverkningar för Nobivac® DHP live vet, Nobivac® Parvo live vet, Nobivac® DHPPi vet och Nobivac® PPi vet, som alla innehåller enbart levande vaccinkomponenter, varierar från 7,4 till 9,4 rapporter per 10 000 vaccindoser. För Eurican® DHPPI2, som även innehåller enbart levande vaccinkomponenter, finns ingen försäljningsstatistik tillgänglig. För de båda vaccinerna Candur® Parvo vet (innehållande inaktiverat parvovirus) och Candur® Trippel vet (innehållande inaktiverat parvovirus, inaktiverat hepatitvirus och levande valpsjukevirus) är incidensen biverkningar respektive 0,6 och 0,7 rapporter per 10 000 vaccindoser (Candur® Parvo vet och Candur® Trippel vet marknadsförs inte längre). För Primodog® vet (innehållande levande parvovirus), Nobivac® Rabies vet (innehållande inaktiverat rabiesvirus) samt Rabisin® vet + Leptodog L (innehållande inaktiverat rabiesvirus och inaktiverad Leptospira) är incidensen respektive 2,7, 0,5 och 0,7 rapporter per 10 000 vaccindoser. Det ska observeras att för de vacciner där det endast kommit in en eller två biverkningsrapporter är incidensberäkningen

FIGUR 1. *Data tyder på att incidensen vaccinationsbiverkningar är högre för de vacciner som innehåller enbart levande vaccinkomponenter.*

Tabell 1. Översikt av vaccinationsbiverkningar som rapporterats hos hund under 2003: tid efter vaccination till första symtom, symtomens duration och typ av symtom.

Preparat	Antal rapporter	Tid efter vaccination till första symtom	Symtomens duration	Symtom[a]
Nobivac DHP live vet	26	<15 min: 2 st 15 min–3 tim: 19 st 3–12 tim: 4 st >12 tim: 1 st	1–3 tim: 3 st 3–12 tim: 20 st >12 tim: 3 st	anafylaktisk chock: 1 st svullnad i huvudet: 15 st kräkningar: 14 st klåda: 5 st ataxi/balansrubbning: 1 st urtikaria: 2 st diarré: 3 st (varav en blodig diarré)
Nobivac Parvo live vet	24	<15 min: 2 st 15 min–3 tim: 15 st 3–12 tim: 6 st >12 tim: 1 st	<1 tim: 1 st 1–3 tim: 1 st 3–12 tim: 15 st >12 tim: 7 st	anafylaktisk chock: 2 st (en av hundarna dog) svullnad i huvudet: 13 st kräkningar: 9 st klåda: 8 st ataxi/balansrubbning: 2 st urtikaria: 1 st diarré: 1 st andningssvårigheter: 1 st erytema multiforme: 1 st
Nobivac DHPPi vet	23	15 min–3 tim: 18 st 3–12 tim: 2 st >12 tim: 3 st	1–3 tim: 5 st 3–12 tim: 11 st >12 tim: 7 st	svullnad i huvudet: 14 st kräkningar: 10 st klåda: 3 st ataxi/balansrubbning: 2 st urtikaria: 4 st diarré: 2 st muskelryckningar: 1 st beteendeförändring: 1 st inappetens och hög feber: 1 st
Eurican DHPPI$_2$ vet	8	<15 min : 8 st	<1 tim: 6 st 1–3 tim: 2 st	hos alla 8 hundarna snabbt uppträdande symtom såsom slöhet, apati, svag puls, blodtrycksfall, sänkt hjärtfrekvens, kräkningar, urtikaria, svullnad i huvudet och klåda; hos alla hundarna avklingade symtomen snabbt, ibland utan att kortison gavs
Nobivac PPi vet	5	15 min–3 tim: 5 st	>12 tim: 5 st	svullnad i huvudet: 3 st kräkningar: 3 st svag; ville ej äta: 1 st
Rabisin vet+ Leptodog L	2	20 min	ett par tim	cocker spanieln kräktes och blev sedan svullen i huvudet; den fick kortison och blev återställd inom ett par tim; schäfern blev apatisk och sedan svullen i huvudet; kortison gavs
Rabisin vet+ Leptodog L + Nobivac Parvo live	1	20 min	30 min	hunden blev apatisk efter ca 20 min; efter ytterligare ca 20 min blev den successivt bättre utan att kortison gavs
Candur Parvo vet	2	tibetanska spanieln 15–30 min labradorvalparna 5d	>12 tim för alla hundarna	den tibetanska spanieln fick en svullnad på injektionsstället; därefter klåda som spred sig över nacke och ytteröron; alla labradovalparna matvägrade och de flesta kräktes 5 dagar efter vaccinationen; gick över inom 24 tim
Candur Trippel vet	1	ett par tim	8 timmar	blev svullen i huvudet och fick urtikaria; fick kortison och blev bättre inom ca 8 tim
Candur Trippel vet + Rabisin vet	1	>12 tim	>12 tim	över vänster bog ej smärtande (indolenta) knutor (upp till 1 dm i diam.) inneh. serös vätska
Nobivac Rabies vet	1	10 dagar	<1 tim	efter 10 dagar ett anfall av kräkningar och kramper
Nobivac Rabies vet + Leptodog L	1	1,5 tim	3 tim	efter 1,5 tim svullet huvud och urtikaria över hela kroppen; kortison gavs och hunden blev bra inom ca 3 tim
Nobivac Rabies vet + Leptodog L + Nobivac DHP live vet	1	1 v	>12 tim	efter ca en vecka fick hunden klåda, urtikaria och feber
Primodog vet	1	1 v	>12 tim	efter 1 v fick 4 valpar blodig diarré; tillfrisknade på ett par tim till 1 v efter vätske- och antibiotikaterapi
Nobivac RL vet	1	2,5 tim	3–12 tim	efter ca 2,5 tim blev hunden apatisk; blev bättre efter vätsketerapi
Summa	98	<15 min: 12 st (12,4 %) 15 min–3 tim: 62 st (63,9 %) 3–12 tim: 13 st (13,4 %) >12 tim: 10 st (10,3 %)	<1 tim: 9 st (9,3 %) 1-3 tim: 13 st (13,4 %) 3–12 tim: 48 st (49,5 %) >12 tim: 27 st (27,8 %)	

[a] Siffrorna anger antalet hundar som visade de angivna symtomen; hos en del hundar sågs mer än ett symtom.

mycket osäker. Det skall även observeras att de angivna incidenssiffrorna inte kan antas återspegla den faktiska biverkningsincidensen – erfarenheter från veterinärmedicinsk (och även humanmedicinsk) biverkningsrapportering indikerar att det finns en avsevärd underrapportering. De data som finns tyder dock på att incidensen vaccinationsbiverkningar är högre för de nu tillgängliga vaccinerna som innehåller enbart levande vaccinkomponenter jämfört med de vacciner som innehåller inaktiverade vaccinkomponenter och som inte längre marknadsförs (Figur 1).

Således är den rapporterade incidensen för de ”levande Nobivac-vaccinerna” knappt en biverkan per 1 000 vaccinerade hundar. Incidensen rapporterade biverkningar i Finland för dessa vacciner ligger på en liknande nivå (Jouko Koppinen, personligt meddelande, 2004). Det finns i litteraturen endast få rapporter där man har uppskattat incidensen vaccinationsbiverkningar. Uppgifter från den engelska veterinärmedicinska biverkningsövervakningen (VMD Suspected Adverse Reaction Surveillance Scheme), baserat på data under perioden 1995–1999, visar en incidens på 0,21 rapporterade biverkningar per 10 000 vaccinerade hundar (3). I en australisk undersökning anges biverkningsincidensen för vaccinationer hos hund till mellan 0,2 och 0,4 per 10 000 doser (2).

Brett spektrum av raser

Det kan i Tabell 2 ses att det är ett brett spektrum av raser för vilka biverkningar rapporterats. De data som finns indikerar att vissa hundraser kan vara överrepresenterade. Det gäller flera små hundraser, såsom dvärgschnauzer, shetland sheepdog, tax, papillon och jack russel. Även cocker spaniel, dvärgtax, yorkshireterrier, dvärgpinscher och kinesisk nakenhund kan höra hit. I rapporten från den engelska biverkningsövervakningen anges att vissa ”toy breeds” kan vara överrepresenterade (3). Som exempel anges yorkshireterrier och cavalier king charles spaniel. I USA anges dvärgtax vara särskilt benägen att utveckla anafylaxi (4). Ytterligare studier krävs för att få detaljerad information om eventuellt rasrelaterad känslighet mot vacciner. T ex saknas ännu för enskilda raser uppgifter om incidensen biverkningar i förhållande till antalet vaccinerade individer.

Det kan i Tabell 2 ses att biverkningar kan uppträda både hos valpar och hos vuxna hundar av olika åldrar. För att en säker tolkning av dessa data ska kunna göras behövs uppgifter om antalet individer som vaccineras inom de olika åldersgrupperna och sådan information saknas. Således kan en hög vaccinering av valpar göra att antalet rapporterade biverkningar proportionellt sett blir högre än vad som skulle blivit fallet vid incidensberäkning.

När det gäller kön framgår det av Tabell 2 att ca 2/3 av rapporterna gäller tikar och ca 1/3 av rapporterna gäller hanhundar. Detta kan tyda på att tikar är mera känsliga för vaccinationsbiverkningar än hanhundar. Det är oklart vad som skulle kunna orsaka en sådan könsobalans. I den här angivna rapporten från den engelska biverkningsövervakningen anges vaccinationsbiverkningarna fördelas ganska lika mellan könen (3).

Tidigt utvecklade symtom

Det framgår att biverkningsreaktionerna oftast inträffade under perioden 15 minuter till tre timmar efter vaccinationerna och att hundarna som regel var återställda inom tolv timmar (Figur 2). Det var vanligt att hundarna gavs kortison och i många fall sågs då en snabb förbättring. Det framgår av Tabell 1 att hundarna för de flesta vaccinerna reagerade med liknande spektra av symtom. Hundarna hade som regel ett nedsatt allmäntillstånd och ibland även feber (dessa symtom anges inte i Tabell 1). De reaktioner som sågs i övrigt bestod av svullnad kring nosen och runt ögon och öron, klåda i huvudet och andra delar av kroppen, kräkningar, urtikaria, diarré och ataxi. I några fall sågs andningssvårigheter, beteendeförändringar, muskelryckningar och hudaffektioner. Som anges i Tabell 1 uppvisade den enskilda hunden ett eller flera av de angivna symtomen – det går inte av praktiska skäl att redovisa den symtombild som varje individ uppvisade.

För Eurican® DHPPI2 vet skiljer sig mönstret för de negativa reaktionerna delvis från det mönster som sågs för de

FIGUR 2. *Biverkningsreaktionerna inträffade oftast under perioden 15 minuter till tre timmar efter vaccinationerna.*

Tabell 2. Översikt av vaccinationsbiverkningar som rapporterats hos hund under 2003: incidens, ras, ålder och kön.

Preparat	Antal rapporter	Antal rapporter per 10 000 doser	Ras		Ålder och kön	
Nobivac DHP live vet	26	9,4	Papillon: 5 st Dvärgschnauzer: 4 st Shetland sheepdog: 4 st Tax: 4 st Blandras: 3 st Berner sennen: 1 st	Bichon frisé: 1 st Cocker spaniel; 1 st Kinesisk nakenhund: 1 st Siberian husky: 1 st Tollare: 1 st	12 v: 4 st 1 år: 7 st 2 år: 3 st 3 år: 1 st 4 år: 1 st 5 år: 3 st	6 år: 2 st 8 år: 4 st Okänd ålder: 1 st Tikar: 18 st Hanar: 8 st
Nobivac Parvo live vet	24	9,2	Jack Russel: 4 st Dvärgtax: 3 st Shetland sheepdog: 3 st Yorkshireterrier: 3 st Beagle: 1 st Blandras: 1 st Cav. King Ch. Sp.: 1 st Collie: 1 st	Dvärgschnauzer: 1 st Engelsk springer spaniel: 1 st Foxterrier: 1 st Malinois: 1 st Mellanpudel: 1 st Norwichterrier: 1 st Welsh springer spaniel: 1 st	8 v: 2 st 6 mån: 1 st 2 år: 2 st 4 år: 5 st 6 år: 7 st 7 år: 1 st 8 år: 2 st 9 år: 2 st	10 år: 1 st Okänd ålder: 1 st Tikar: 14 st Hanar: 8 st Ej angivet kön: 2 st
Nobivac DHPPi vet	23	7,4	Blandras: 5 st Tax: 3 st Boxer: 2 st Storpudel: 2 st Boston terrier:1 st Chihuahua: 1 st Cocker spaniel: 1 st Dvärgpinscher: 1 st	Engelsk setter: 1 st Greyhound: 1 st Jack Russel: 1 st Labrador: 1 st Papillon: 1 st Tervuerense: 1 st Ej angiven ras: 1 st	12 v: 7 st 14 v: 1 st 1 år: 7 st 3 år: 1 st 4 år: 1 st 5 år: 1 st 6 år: 2 st	7 år: 3 st Tikar: 10 st Hanar: 9 st Ej angivet kön: 4 st
Eurican DHPPI$_2$ vet	8	–[a]	Norsk älghund: 2 st Belgisk vallhund: 1 st Boxer: 1 st Malinois: 1 st	Mellanschnauzer: 1 st Rotweiler: 1 st West highland white terrier: 1 st	8 v: 2 st 12 v: 1 st 17 v: 1 st 1 år: 2 st	2 år: 2 st Tikar: 5 st Hanar: 3 st
Nobivac PPi vet	5	8,9	Dvärrgschnauzer: 2 st Dvärgpudel: 1 st	Cocker spaniel: 1 st Labrador: 1 st	2 år: 3 st 6 år: 1 st 9 år: 1 st	Tikar: 5 st Hanar: 1 st
Rabisin vet+ Leptodog L	2	0,7[b]	Cocker spaniel: 1 st Schäfer: 1 st		cocker spanieln: 4,5 mån; tik schäfern: ingen uppgift om ålder el. kön	
Rabisin vet+ Leptodog L + Nobivac Parvo live	1	–	Soft coated wheaten terrier		5 år; hane	
Candur Parvo vet	2	0,6	En tibetansk spaniel En kull (11 st) labrador retrievervalpar		tibetanska spanieln: 12v, tik labradorvalparna: 8 v; ingen uppgift om kön	
Candur Trippel vet	1	0,7	Dvärgpinscher		1 år; hane	
Candur Trippel vet + Rabisin vet	1	–	Blandras		4 mån; tik	
Nobivac Rabies vet	1	0,5	Labrador		4 år; tik	
Nobivac Rabies vet + Leptodog L	1	–	Kinesisk nakenhund		4 år; tik	
Nobivac Rabies vet + Leptodog L + Nobivac DHP live vet	1	–	Riesenschnauzer		2 år; tik	
Primodog vet	1	2,7	En kull (8 st) golden retrievervalpar		7 v; ingen uppgift om kön	
Nobivac RL vet	1	–[a]	Blandras		4 år; hane	
			Ras		**Ålder och kön**	
Summa	98		Dvärgschnauzer: 8 st Shetl. sheepdog: 7 st Tax: 7 st Papillon: 6 st Jack Russel: 5 st Cocker spaniel: 4 st Boxer: 2 st Dvärgtax: 3 st Labrador: 3 st	Yorkshireterrier: 3 st Dvärgpinscher: 2 st Kinesisk nakenhund: 2 st Malinois: 2 st Norsk älghund: 2 st Storpudel: 2 st Blandras: 11 st Övr. raser: 1 rapport/ras	7 v: 4 st (i en kull) 8 v: 4 st + en kull (11 st) 12 v: 12 st 14 v: 1 st 17 v: 1 st 4 mån: 1 st 4,5 mån: 1 st 6 mån: 1 st 1 år: 17 st 2 år: 11 st 3 år: 2 st	4 år: 10 st 5 år: 5 st 6 år: 12 st 7 år: 4 st 8 år: 6 st 9 år: 3 st 10 år: 1 st Okänd ålder: 3 st Tikar: 57 st Hanar: 32 st Ej angivet kön: 7 st

[a] Försäljningsstatistik saknas.
[b] Incidensen för Rabisin vet + Leptodog L relateras till försäljningsstatistiken för Rabisin vet.

andra vaccinerna. Hos de hundar som fick Eurican® DHPPI2 uppträdde således symtomen snabbt och de upphörde sedan även snabbt. Hos hundarna som fick detta vaccin sågs kort tid efter vaccinationerna symtom såsom slöhet, apati, svag puls, blodtrycksfall, sänkt hjärtfrekvens, kräkningar, urtikaria, svullnad i huvudet och klåda. Hos alla hundarna avklingade symtomen snabbt, ibland utan att kortison gavs.

En yorkshireterrier (3,9 kg) som vaccinerades med Nobivac® Parvo live vet reagerade inom tio minuter efter vaccinationen med kräkningar och kramper och den blev sedan liggande på sidan till synes medvetslös. Hunden behandlades utan resultat för anafylaktisk chock och den dog inom ca en timme.

Verkningsmekanism

Vaccinationsbiverkningar kan vara immunologiskt eller icke-immunologiskt betingade. I de fall där reaktionerna har en allergisk genes rör det sig troligen oftast om så kallad typ 1-överkänslighet, som involverar en interaktion mellan antigenet i fråga och specifika IgE-antikroppar som är fixerade på mastceller och basofila granulocyter. Reaktionen mellan antigenet och IgE-antikropparna leder till degranulering med frisättning av histamin och andra biologiskt aktiva aminer. Reaktionerna kan inträffa inom minuter eller ibland upp till ett dygn efter antigenexponeringen och kan manifesteras i form av lokala eller generella anafylaktiska effekter, såsom ödem i huvudet, klåda, sänkt blodtryck, kräkningar och diarré. Den allvarligaste effekten är anafylaktisk chock. Andra typer av vaccinrelaterad överkänslighet, som huvudsakligen involverar IgG-antikroppar, kan leda till hemolytisk anemi eller trombocytopeni eller till bildning av intravaskulära immunkomplex, som deponeras i olika vävnader och ger lokala skador. Exempel på vaccinationsbiverkningar med icke-immunologisk bakgrund är lokala reaktioner på injektionsplatserna. Det kan också förekomma reaktioner på grund av (kvarvarande) vaccinvirulens eller kontaminationer. En allergisk reaktion mot ett vaccin bör endast kunna inträffa hos ett djur som tidigare har exponerats för ett vaccinantigen eller någon annan vaccinkomponent. Därför bör allergiska vaccinreaktioner i princip erhållas endast vid den andra eller vid följande vaccinationer. Rapporter – bland annat i föreliggande material – om reaktioner hos valpar som reagerat med symtom typiska för typ 1-överkänslighet efter att ha vaccinerats första gången, visar att det ändå inte nödvändigtvis är så.

Foto: Ingemar Backström.

Figur 3. *47 av 66 rapporter som rör biverkningar av antiparasitära medel gäller hundar som reagerat på Scalibor vet halsband.*

ANTIPARASITÄRA MEDEL

Scalibor® vet halsband

66 rapporter rör biverkningar av antiparasitära medel. 47 av dessa gäller hundar som reagerat på Scalibor® vet halsband, som innehåller pyretroiden deltametrin som aktiv substans (Figur 3).

Hos ca hälften av hundarna sågs klåda och hudlesioner, såsom rodnad, fukteksem, urtikaria, alopeki, knutor och sår. Hudaffektionerna sågs främst på halsen vid platsen för halsbandet, men i en del fall även på andra delar av kroppen. De uppträdde varierande tidsperioder – inom ett par timmar upp till ca en månad – efter att halsbandet applicerats. Oftast avklingade symtomen snabbt efter att halsbanden avlägsnats, men ibland var förloppen mer utdragna. Andra hundar rapporterades ha CNS-symtom, såsom muskelryckningar, muskelskakningar, svårighet att resa sig, krampanfall, ryckningar i huden, vinglighet, balansrubbningar, svårighet att fokusera blicken och beteendeförändringar. CNS-symtomen har liksom hudaffektionerna uppträtt varierande tidsperioder – inom ett par timmar upp till ca en månad – efter att halsbandet applicerats. De har som regel upphört inom något dygn efter det att halsbandet tagits av. Ytterligare symtom som rapporterats är nedsatt allmäntillstånd, konjunktivit, kräkning, salivering och diarré. I en rapport meddelas att en hund som hade ett Scalibor-halsband ändå fick fästingar. I en rapport meddelar en veterinär att hennes dotter fått irriterade ögon efter att ha kelat med en hund som haft ett Scalibor-halsband.

Veterinären själv upplevde små muskelfascikulationer i ansiktet och en torrhetskänsla i munnen efter att ha vistats nära sin behandlade hund.

Övriga preparat mot artropoder

Det finns nio rapporter för permetrin (Exspot vet), som är en annan pyretroid. I tre av fallen sågs hudreaktioner i form av rodnad, alopeki, krustor och klåda. Hos en hund sågs anorexi och kräkningar. I de övriga fallen sågs CNS-symtom i form av muskelförlamning, kramper/epilepsiliknande anfall och beteenderubbningar. En hund (yorkshireterrier) reagerade tre dagar efter behandlingen med tremor och kramper i bakben och huvud. Djurägaren tvättade hunden enligt anvisningarna på förpackningen, men symtomen tilltog och vid ankomsten till kliniken var hunden död.

Deltametrin och permetrin tillhör gruppen pyretroider, som används för att bekämpa artropoder (fästingar, loppor, löss, knott, myggor) hos husdjur. Pyretroiderna verkar hos artropoderna genom att öppna natriumjonkanaler i nerver, vilket leder till neuronal membrandepolarisering. Det har i den tidigare svenska biverkningsrapporteringen anmälts ett avsevärt antal negativa reaktioner för deltametrin och permetrin hos hundar, både i form av hudreaktioner och i form av neurologiska allmänsymtom (6). Det anges att dessa substanser inte absorberas eller endast absorberas i mycket ringa grad genom intakt hud. Det måste dock antas att det hos en del individer sker en så stor hudabsorption att systemeffekter i form av CNS-symtom kan erhållas. Det har även i den tidigare svenska biverkningsrapporteringen anmälts ett par fall av biverkningar hos människor som behandlat hundar med permetrin eller deltametrin (7). Det finns från England och USA flera meddelanden om reaktioner hos människor efter kontakt med pyretroider avsedda för veterinärmedicinskt bruk. Det har som regel varit milda till moderata hudreaktioner med övergående symtom.

Sex rapporter rör fipronil (Frontline® vet). I ett av fallen sågs sår på applikationsplatsen. I de andra fallen sågs neurologiska symtom, såsom kramper, vinglighet och svårigheter att gå. Fipronil verkar hos artropoder genom att hämma GABA-beroende nervtransmission. Det finns tidigare rapporter om både lokala reaktioner och CNS-symtom hos hundar som behandlats med denna substans (6).

Incidensen biverkningar

För de här diskuterade medlen har en beräkning gjorts av incidensen biverkningar i förhållande till hur mycket som sålts av preparaten. För Scalibor® vet var incidensen 11,5 biverkningar per 10 000 sålda halsband, för Exspot vet var incidensen 0,5 biverkningar per 10 000 sålda doser och för Frontline® vet var incidensen 0,06 biverkningar per

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON.

FIGUR 4. *Inom gruppen Rörelseapparaten finns elva rapporter som rör icke-steroida antiinflammatoriska medel (NSAID). De flesta hundarna hade symtom i form av kräkningar och blodig diarré.*

10 000 sålda doser. Det skall observeras att den beräknade incidensen biverkningar för medlen mot ektoparasiter, liksom för vaccinationsbiverkningarna, på grund av underrapportering inte kan antas återspegla den faktiska biverkningsincidensen.

Övriga rapporterade biverkningar

Det finns en rapport om att en hund (berner sennen), som två till tre veckor efter parningen av djurägaren avmaskats med fenbendazol (Axilur vet), fött fem missbildade valpar. Dessutom en valp som troligen var dödfödd och en icke missbildad valp. Missbildningarna bestod i grava läpp/gomspalter – hos två av valparna på ena sidan av nosspegeln, hos tre av valparna på båda sidorna om nosspegeln – och ett onormalt antal sporrar på en eller flera tassar. De missbildade valparna avlivades.

Det finns i den tidigare svenska biverkningsrapporteringen ett meddelande om att en hund som fått fenbendazol under den känsliga delen av dräktigheten fött valpar med läpp/gomspalt (5). Fenbendazol är en bensimidazol, vilket är en grupp antiparasitära medel som generellt anges ha en låg toxicitet. Bensimidazolers primära cellulära verkningsplatser är mikrotubuli. Dessa har stor betydelse för olika kroppsfunktioner hos många parasiter. Även hos däggdjur har mikrotubuli stor betydelse, bland annat vid celldelningen. Bensimidazoler binds till mikrotubuli hos däggdjur, men betydligt svagare än till mikrotubuli hos parasiter. Experimentella undersökningar har visat att en del bensimidazoler (bland annat albendazol) är teratogena, vilket antas bero på en hämmande effekt på celldelning och celldifferentiering genom en interaktion med mikrotubuli i fostervävnaderna. Vad gäller fenbendazol anges det i litteraturen att den inte framkallar missbildningar (1). En orsak till detta kan vara att den absorberas endast i ringa utsträckning. Det är därför osäkert om de ovan angivna missbildningarna är läkemedelsbetingade. Man bör dock vara observant på att bensimidazoler kan ge missbildningar och man kan avstå från att avmaska djur under den känsliga delen av fosterutvecklingen (hos hund ca dag 8 – ca dag 25 av dräktigheten).

Foto: Suzanne Fredriksson.

Figur 5. *Det finns tre hundar i rapporteringen som reagerat efter att ha fått betalaktamantibiotika – cefalexin. Symtomen varierade mellan svullen nos, buksmärtor och klåda.*

Hos en hund som behandlades utvärtes med foxim (Sebacil® vet) rapporterades fukteksem på huden på låren och andra delar av kroppen. Hos en annan hund som schamponerades med Sebacil® vet sågs diarré och urtikaria.

RÖRELSEAPPARATEN

Inom gruppen ”QM – Rörelseapparaten” finns elva rapporter som rör icke-steroida antiinflammatoriska medel (NSAID) (Figur 4). Sex av dessa fall rör meloxikam (Metacam®), tre tepoxalin (Zubrin®) och två karprofen (Rimadyl® vet). Hos de flesta hundarna sågs symtom i form av kräkningar och blodig diarré. En av de hundar som fått meloxicam och en som fått karprofen avlivades i dålig kondition. Den senare hunden var ikterisk och obduktion visade akut hepatit. Hos en hund som fick tepoxalin sågs en kraftig näsblödning som inte gick att stoppa och hunden avlivades därför. Hos en hund som fick en oral meloxikam-dos sågs efter en timme hudödem och serumutträde genom huden på bringa och bakben.

NSAID-preparaten är bland de mest använda läkemedlen, men ingen av de tillgängliga substanserna är idealisk. De flesta kan ge avsevärda biverkningar, bland annat i form av gastrointestinala ulcerationer och erosioner, njurskador, leverskador och blödningar. De huvudsakliga farmakologiska egenskaperna hos dessa substanser, dvs de analgetiska, antiinflammatoriska och antipyretiska

FIGUR 6. *En hund som fick Fucidin® comp vet örondroppar blev efter ett par dagars behandling svullen runt ögonen och fick en kraftig konjunktivit, troligen en allergiskt betingad reaktion.*

effekterna, är relaterade till deras primära verkningsmekanism, som är en hämning av cyklooxygenas (COX). COX är aktivt i den initiala metabolismen av arakidonsyra till prostaglandiner och tromboxaner och finns i två isoformer: COX-1 och COX-2. De flesta NSAID-preparaten hämmar båda isoenzymen, även om graden av hämning kan variera. Det är troligt att de positiva (farmakologiska) egenskaperna av NSAID huvudsakligen kan relateras till deras hämmande effekt på COX-2, medan dessa substansers biverkningar till stor del beror på hämningen av COX-1. Av de NSAID-relaterade biverkningarna är det de gastrointestinala problemen som är mest frekventa. Dessa effekter ses särskilt hos hund, med de kan även uppträda hos andra djurslag. Eftersom njurarnas produktion av prostaglandiner under normala förhållanden är låg har NSAID-preparaten relativt liten effekt på njurarna. Vid sänkt blodflöde ökar emellertid produktionen av vasodilaterande prostaglandiner i njurarna för att en normal hemodynamik ska vidmakthållas. Hämning av prostaglandinsyntesen kan då leda till vasokonstriktion med njurskador och rubbningar i salt- och vattenbalans som följd. Njurskador uppträder därför främst då det finns andra komplicerande faktorer, såsom dehydrering eller redan existerande njursjukdom. Det är även känt att NSAID-preparat ibland kan ge leverskador. Dessa är oftast oberoende av den dos som ges och ses bara hos ett fåtal känsliga individer (idiosynkrasi). Mekanismen för levertoxiciteten är inte klarlagd i detalj, men det antas att NSAID-preparaten hos de känsliga individerna kan bilda reaktiva metaboliter som reagerar med hepatocellulära proteiner. Dessa kan komma att fungera som immunogener och framkalla en immunologiskt betingad leverskada. NSAID-preparaten påverkar aggregationen av trombocyter, främst genom att hämma den COX-1-beroende bildningen av tromboxan A2 i trombocyterna. Som en biverkan till NSAID-terapi kan ibland blödningar ses som en följd av denna effekt.

Inom gruppen ”QM” finns en rapport om en hund som 1,5 dygn efter tredje injektionen av Cartrophen™ vet (natriumpentosanpolysulfat) reagerade med kräkningar, vinglighet och nedsatt allmäntillstånd.

MEDEL MOT INFEKTIONSSJUKDOMAR

Inom gruppen ”QJ – Infektionssjukdomar” finns tre rapporter om hundar som fått fluorokinolonantibiotika – enrofloxacin (Baytril vet) i två fall och marbofloxacin (Marbocyl® vet) i ett fall. Hos en hund som fick en injektion av Baytril® vet sågs inom tio minuter andningsdepression och balansproblem. Hos en annan hund, som sedan tre dagar stod på Baytril® tabletter, sågs en blodig diarré. Hunden hade då behandlingen inleddes (tre dagar tidigare) även fått en injektion av meloxicam (Metacam® vet). Hos en tio år gammal hund som fick marbofloxacin (Marbocyl® vet) sågs urinläckage. Den behandlande veterinären påpekade att det var en gammal hund och att det därför är osäkert om urinläckaget är läkemedelsrelaterat.

Det finns tre hundar som reagerat efter att ha fått betalaktamantibiotika – cefalexin (Kefavet vet i två fall, amoxicillin + kalvulansyra /Synulox vet/ i ett fall) (Figur 5). En av hundarna som fick Kefavet vet fick en svullen nos, den andra som fick Kefavet vet visade tecken på buksmärtor. Hunden som fick Synulox vet fick klåda över hela kroppen.

En hund som behandlades med doxocyklin (Ronaxan® vet tabletter) rapporterades ha fått knölar/ödem på flera områden i huden. Hos en hund som fick klindamycin (Clindabuc® vet tabletter) sågs efter ca tre veckors behandling rodnader, svullnader och sårigheter i huden på bakre, nedre delen av buken och på bakbenen. Hos en hund som fick sulfadiazin plus trimetoprim (Tribissen vet tabletter) sågs blödningar sublingualt och i gingiva och ögon, som veterinären misstänker kan vara läkemedelsrelaterade. Hos en hund som fick ketakonazol (Fungoral), ett antimykotikum, sågs efter en månads behandling små knölar i huden över stora delar av kroppen.

URIN- OCH KÖNSORGAN

Inom gruppen ”QG – Urin- och könsorgan” finns sju biverkningsrapporter. Fyra av dessa rör Alizin vet. Preparatet innehåller som aktiv ingrediens aglepriston, som är en syntetisk steroid som kompetitivt blockerar progesteron på receptornivå. Indikationen är avbrytande av oönskad dräktighet hos tik. Hos en hund observerades efter ca ett dygn slöhet, kräkningar och diarré. Hunden blev, trots vätskebehandling, successivt sämre och dog efter ytterligare ca ett dygn. I två fall rapporterades stora sår på injektionsplatserna för Alizin vet. En hund rapporterades föda fyra friska och en dödfödd valp efter att ha fått Alizin vet som abortivum. Det har i den tidigare rapporteringen anmälts ett avsevärt antal biverkningar för Alizin vet (6).

Hos en hund som fick östriol (Incurin® vet tabletter) mot urininkontinens noterades minskad aptit, ljudkänslighet och rädsla. Dosen minskades och symtomen avklingade, men inkontinensen återkom. Då dosen åter ökades återkom symtomen med minskad aptit, ljudkänslighet och rädsla. Hos en hanhund som injicerades medroxyprogesteron (Promon® vet, indikation satyriasis) erhölls en böld på injektionsplatsen. Hos en annan hanhund som fick en injektion av Estradurin® (polyestradiolfosfat, humanpreparat) sågs håravfall på injektionsplatsen.

NERVSYSTEMET

Inom gruppen ”QN – Nervsystemet” finns en rapport där en hund efter en injektion av medetomidin (Domitor® vet) fick en lokal reaktion på injektionsplatsen. I ett annat fall sederades en hund med medetomidin och fick efter utfört ingrepp atipamezol (Antisedan® vet) som antidot. Efter hemkomsten några timmar senare fick hunden ett mycket kraftigt krampanfall. En hund (malteser, 7 år) sederades inför ett mindre operativt ingrepp med Domitor® vet. Som antidot gavs efter ingreppet Antisedan® vet. Hunden fick även en injektion av Torbugesic (butorfanol, en opioid). Hunden visade därefter ett kvarstående förändrat beteende, med stark oro, rädsla och darrningar. Klinisk undersökning gav ingen fysisk förklaring till beteendeförändringen och efter ca en och en halv månad avlivades hunden. En hund som vid en operation sövdes med propofol (Rapinovet® vet) visade efter uppvaknandet samma dag tecken på blindhet. Den var dagen därpå förvirrad, överkänslig och fick även ett kort krampanfall. En hund som sövdes med Rapinovet® vet och isofluran (Isoflo™ vet) fick efter narkosens avslutande en allergisk reaktion med ödematösa läppar, ögonlock och nosrygg. Till en hund som (av misstag av sin ägare) fått Nozinan® (ett fentiazinderivat, antipsykotikum) gavs för att inducera kräkning apomorfin, dock utan avsedd effekt. Hunden fick i stället koltabletter. Den var lite vinglig men var helt återställd inom ca ett halvt dygn.

ÖVRIGT

En hund som fått Surolan vet örondroppar (polymyxin B, miconazol, prednisolon), reagerade med erosioner och rodnad i hörselgången. En annan hund som fick Fucidin® comp vet örondroppar (fucidin, framycetin, nystatin, prednisolon) blev efter ett par dagars behandling svullen runt ögonen och fick en kraftig konjunktivit, vilket troligen var en allergiskt betingad reaktion (Figur 6).

En hund behandlades mot Cushings sjukdom (hyperadrenokorticism) med Vetoryl vet kapslar (licenspreparat), där den aktiva komponenten är 4α,5-epoxysteroidtrilostan, som blockerar syntesen av hydrokortison i binjurebarken. Efter ca en och en halv månads behandling fick hunden ett epilepsiliknande anfall. Den var därefter svag och efter samråd med djurägaren avlivades hunden. Hos en hund som fick Levaxin® mot hypotyreoidism sågs efter 14 dagars behandling blåsor på huvudet och i nacken.

En hund som hade kräkts och var dehydrerad fick Rehydrex® med glykos som infusion. Efter ca en halvtimmes infusion blev hunden svullen i huvudet. Infusionen avbröts och hunden fick Prednisolon. Dagen därpå var den pigg igen. En hund fick acetylcystein som behandling mot en allvarlig paracetamolförgiftning. På fjärde dagen efter insatt behandling sågs en minskad tårproduktion (keratokonjunktivitis sicca), troligen orsakad av acetylcysteinet. Hunden behandlades med tårersättningsmedel och blev successivt bättre men inte helt återställd.

SUMMARY

Adverse reactions to veterinary drugs reported in Sweden during 2003, part 2

The present article is the second in a series of three, describing the suspected adverse drug reactions in animals reported by Swedish veterinarians during 2003. In this article the adverse reactions in dogs are described. During 2003 206 reports were received for dogs. Negative effects of vaccines were the most frequently reported adverse reactions. A detailed survey of these reports is presented in this article. Example of other drugs which were reported to cause negative effects in dogs are deltamethrin and permethrin, which are pyrethroid insecticides and meloxicam, tepoxalin and carprofen, which are non-steroidal antiinflammatory drugs (NSAID).

Referenser

1. Delatour P. Some aspects on the teratogenicity of veterinary drugs. Vet Res Comm, 1983, 7, 125–131.
2. Brooks R. Adverse reactions to canine and feline vaccines. Aust Vet J, 1991, 68, 342–344.
3. Gaskell R, Gettinby G, Graham S & Skilton D. Veterinary products committee report on feline and canine vaccination. Final report. Defra Publications, UK, ISBN: 0-95311234-5-6.
4. Greene CE. Immunoprophylaxis and immunotherapy. I: Greene CE, ed. Infectious diseases of the dog and cat, 2 ed. Philadelphia, WB Saunders, 1998, 717–750.
5. Tjälve H. Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade 1991–1995, del 2. Svensk VetTidn, 1996, 48, 5, 227–235.
6. Tjälve H. Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade 2001–2002, del 2. Svensk VetTidn, 2003, 55, 10, 25–33.
7. Tjälve H. Läkemedelsbiverkningar hos djur rapporterade 2001–2002, del 3. Svensk VetTidn, 2003, 55, 11, 31–36.

***HANS TJÄLVE,** leg veterinär, VMD, professor, Läkemedelsverket, Box 26, 751 03 Uppsala, även Avdelningen för patologi, farmakologi och toxikologi, SLU, Box 7028, 750 07 Uppsala.

månadens epiztel

Epizteln innehåller i detta nummer information om multiresistent *Salmonella typhimurium* DT104 i nötbesättningar i Östergötland, nya fall av aviär influensa, bluetongue i Spanien, rabiessmittan i Frankrike och hantering av epizootier. Epizteln är ett samarbete mellan SVA och Jordbruksverket och är i detta nummer sammanställd av Gudrun Orava, SVA, telefon 018-67 40 00.

MULTIRESISTENT SALMONELLA TYPHIMURIUM DT104

En multiresistent stam av *Salmonella typhimurium* DT104 har påvisats hos nötkreatur i Östergötland. Fyndet gjordes i början av september efter obduktion av en kalv som dött i mottagningsstallet till en besättning med specialiserad nötköttsproduktion. Vid den efterföljande smittspårningen påvisades positiva djur i två stora ekologiska mjölkbesättningar i Östergötland om vardera 200 respektive 300 mjölkkor. De ekologiska gårdarna hade i början av augusti levererat kalvar till den specialiserade nötköttsproducenten och det visade sig sedermera att de positiva djuren från de två ekologiska gårdarna bar på en multiresistent *S typhimurium* DT104 med ett resistensmönster som överensstämde med det hos den obducerade kalven. Stammen uppvisar resistens mot fem antibiotika, men är fortfarande känslig mot vissa andra.

Fyndet av en multiresistent *S typhimurium* DT104 i svensk djurhållning är allvarligt och åtgärderna vid saneringsarbetet kommer därför att ske med speciell noggrannhet för att förhindra vidare spridning.

Ytterligare smittspårningsarbete pågår för närvarande (19 oktober) genom provtagning av andra besättningar som tagit emot djur från de positiva mjölkbesättningarna. Någon smittkälla för mjölkbesättningarna har ännu inte identifierats.

Mer om multiresistent *S typhimurium* DT104 finns att läsa på SVAs hemsida www.sva.se

NYA FALL AV AVIÄR INFLUENSA

Enligt OIEs senaste uppdatering av läget angående aviär influensa har över 60 nya fall av högpatogen aviär influensa hos fjäderfä rapporterats från Vietnam, Thailand, Indonesien, Malaysia och Kambodja. Fram till den 4 oktober hade sammanlagt 43 personer drabbats av aviär influensa H5N1, varav 31 hade avlidit.

BLUETONGUE I SPANIEN

Den 14 oktober rapporterade motsvarande spanska jordbruksdepartementet om ett bekräftat fall av bluetongue i Cadiz-provinsen i Andalusien. De närmare 700 djuren i den drabbade besättningen uppges ha avlivats dagen därpå. Orsaken till infektionen är hittills okänd. Spanien drabbades senast av bluetongue i december 2003.

RABIESSMITTAN I FRANKRIKE

Hittills förefaller det som om sensommarens fall med den rabiessmittade hunden i departementet Girond i Frankrike, inte medfört några fler fall. 46 hundar som varit i kontakt med den rabiessmittade hunden har avlivats. Samtliga tester som tagits på de avlivade hundarna anges ha varit negativa.

HANTERING AV EPIZOOTIER

Vem gör vad när en epizooti drabbar lant- ➤

■■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, d v s utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

FOTO: BENGT EKEBERG, SVA.

Multiresistent Salmonella typhimurium *DT104 har identifierats i tre nötbesättningar i Östergötland.*

➤ brukets husdjur? Behovet av att ha en tydlig ansvarsfördelning mellan olika myndigheter i samband med ett utbrott är stort. En annan fråga som ofta väcks i samband med epizootibekämpning, är hur informationen mellan olika aktörer och till massmedia läggs upp på bästa sätt.

Under hösten anordnar Jordbruksverket, med stöd av bland andra SVA och KBM (Krisberedskapsmyndigheten), övningar i epizootibekämpning. På kurserna, som ges i Jönköping vid sju olika tillfällen, möts personal från länsstyrelser, polis, tull, lantbrukets organisationer, lantbrukare med flera. På kurserna, som är fulltecknade sedan länge, arbetar man bland annat med att så långt möjligt försöka sätta sig in i ett möjligt händelseförlopp. Kring ett scenario om ett utbrott av mul- och klövsjuka mitt i sommaren följs händelseutvecklingen från första misstanke och genom hela krisen. Den korta betänketiden under de första timmarna och dygnen blir uppenbara, liksom frågor om hur provtagningsutrustning och assisterande veterinärer snabbt ska kunna vara på plats. Samtidigt ska kontakter tas med länsveterinär, SVA och SJV, och akuta frågor om restriktioner och eventuell spärr av den aktuella gården måste lösas. Under kursen väcks frågor om ansvarsfördelning, brist på veterinärer, möjligheter att nå beslutsfattare och om kommunikationen med människorna på gården. Vidare diskuteras den praktiska utformningen och arbetet vid operativa ledningscentraler, OLC, som är ett krav utifrån EG-lagstiftningen, och som utformats inom STUDS-projektet (Större utbrott av smittsamma djursjukdomar). De operativa ledningscentralerna ska enligt planerna tillfälligt etableras i det drabbade området, och fungera som en central där både veterinärer och annan fältpersonal kan samarbeta nära med ledning och administrativ personal. I det scenario som rullas upp för kursdeltagarna ingår också förändringar av krisen. Antalet drabbade gårdar ökar, fler län dras in och accentuerar behovet av ansvarsfördelning och kommunikation. Till detta kommer en ökande personalbrist och att medias inställning vänds till ett sökande efter syndabockar. Det går inte att förbereda allt, men enligt erfarenheterna från det första kurstillfället har vi allt att vinna på att försöka sätta oss in i ett kommande epizootiutbrott så långt som det någonsin går, för att kunna arbeta både professionellt och mänskligt. ■

Vilken är din diagnos? – Patologi

En tvåårig siameskatt avlivades på grund av ätsvårigheter kombinerat med en stor radiologisk förtätning i brösthålan. Fallet är sammanställt och tolkat av Erika Karlstam, avdelning för patologi, SVA.

Katt, siames, hona, två år

ANAMNES: Katten har sedan ca en månad före besöket kräkts intermittent och haft svårigheter att äta.

STATUS: Kattens hull var något under medelgott. Vid radiologisk undersökning konstaterades en stor förtätning i prekardiella mediastinum. Trakea var förskjuten i dorsal riktning. De radiologiska fynden föranledde tumörmisstanke. Prognosen bedömdes vara dålig, varför katten avlivades och sändes till patologen, SVA, för obduktion.

OBDUKTIONSFYND/PATOLOGI: Se bilder från intratorakal förändring, makro (Figur 1 och 2) och mikro (Figur 3).

Beskriv de morfologiska förändringarna och ange lämplig patologisk-anatomisk diagnos.

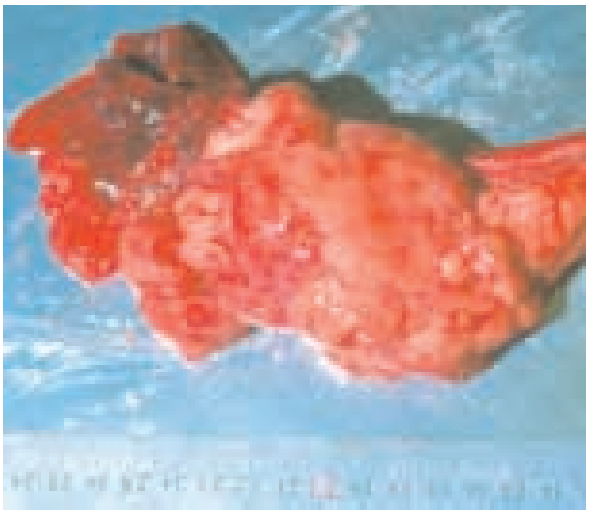

FIGUR 1. *Lateralbild av hjärtlungpaketet uttaget ur torax. Makroskopisk bild tagen vid obduktionen.*

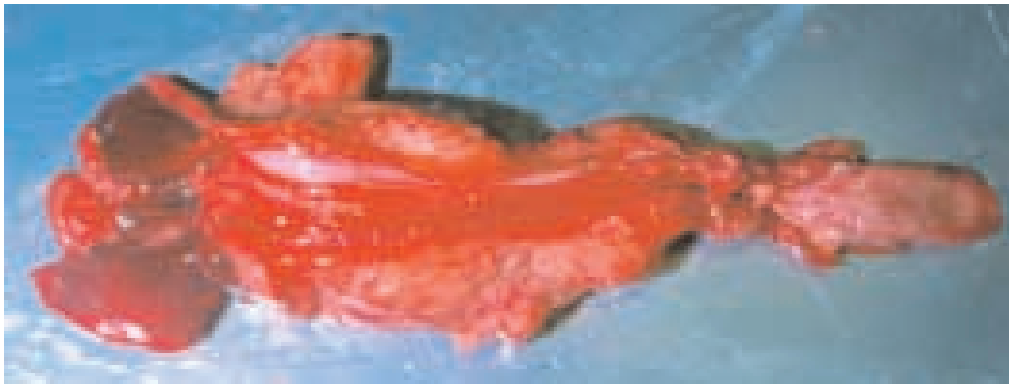

FIGUR 2. *Dorsoventralbild av hjärtlungpaketet uttaget ur torax. Trakea och esofagus uppklippta. Makroskopisk bild tagen vid obduktionen.*

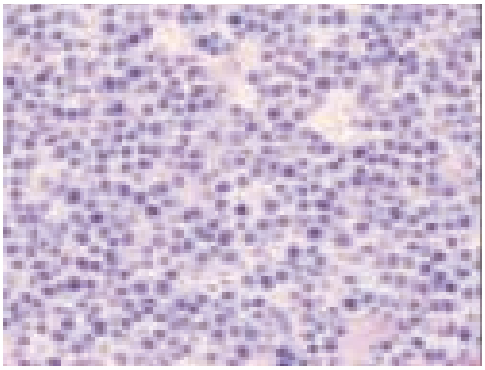

FIGUR 3. *Vävnadssnitt från nybildning i prekardiella mediastinum. HE-färgning, ca 130 gångers förstoring.*

SVAR SE SIDAN 44

Stöd kattforskningen – sälj katt- och brandmannakalendern

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Rasehorns stipendiestiftelse för katter startades 1998, för att stödja bland annat forskning kring kattens hälsa. Stiftelsen får sina medel genom försäljning av en väggkalender, och veterinärkåren kan nu åter stödja stiftelsen genom att sälja kalendern till djurägare.

Katt- och brandmannakalendern 2005 kan beställas till ett subventionerat pris av veterinärkliniker. Fem kronor från varje såld kalender går till kattbefrämjande åtgärder.

I slutet av 1998 inrättades Rasehorns stipendiestiftelse för katter, med syfte att främja forskning kring kattens hälsa och kattens roll i samhället. Initiativtagare är djurfotografen Eivor Rasehorn, som har ett särskilt intresse och engagemang för katt. Eivor Rasehorn har sedan 1997 givit ut en väggkalender med motiv på brandmän och katter i olika situationer. Från och med 1999 går fem kronor från varje såld kalender till stipendiestiftelsen. Fonden förvaltas av Sveriges Veterinärförbund, och en betydande del av utdelningen är tänkt att gå till veterinärmedicinska ändamål. Under år 2004 kommer totalt 35 000 kronor att delas ut, se annons i SVT 8–9/04.

FÖRDELAKTIGT FÖR VETERINÄRER

Nu gäller det att så många kalendrar som möjligt säljs inför år 2005, så att utdelningen kan öka till nästa år. Alla djursjukhus, djurkliniker och veterinärmottagningar erbjuds därför att köpa kalendrar i partier om minst tolv till priset 41 kronor styck inkl frakt, för försäljning till djurägare. Kalendern är välkänd och efterfrågad av många kattägare, och all vinst vid försäljningen tillfaller den säljande mottagningen. Priset i handeln kommer att ligga på ca 100 kronor per kalender, men varje säljställe sätter sitt eget pris. Det gäller dock att vara snabb med beställningen, upplagan är begränsad.

Kalendern kommer även att säljas på samtliga Åhlensvaruhus i landet, i större delen av Gallerixkedjan och i övrig välsorterad bokhandel. Den veterinär som vill ha en kalender enbart för personligt bruk kan alltså lätt köpa den lokalt i hela Sverige.

BESTÄLLNING

Priset 41 kronor per kalender gäller inklusive porto (men exklusive moms) och endast vid beställning av minst tolv kalendrar. Vill man beställa fler måste antalet vara jämt delbart med tolv. Detta är ett specialpris för veterinärförbundets medlemmar, varför det vid beställningen måste framgå att köparen är en veterinärklinik. Grossistpriset för andra beställare är högre. Beställningen görs till:

Kort och bilder Konstförlag, telefon: 08-623 10 35 och fax: 08-623 10 12. Glöm inte att ange antal kalendrar (jämt delbart med tolv) vid beställningen, liksom att styckepriset ska gälla enligt avtal för veterinärkliniker. Vid beställning ska man också uppge namn, gatuadress (inte boxadress), telefonnummer och organisationsnummer.

Passa på att utnyttja detta fördelaktiga erbjudande, som både stödjer forskningen kring kattens sjukdomar och verksamheten vid den egna kliniken. ■

Kalendern är välkänd och efterfrågad av många kattägare och bilderna håller en hög fotografisk kvalitet.

Uppdykande zoonoser och nya utmaningar

TEXT: CHRISTINA AROSENIUS

NKVet, Nordisk kommitté för veterinärt vetenskapligt samarbete, anordnade sitt 18:e internationella symposium i Uppsala den 8–9 oktober. Temat denna gång var utvecklingen av nya zoonoser inom djur- och människopopulationen

NKVet, Nordisk kommitté för veterinärt vetenskapligt samarbete, skapades av de fem nordiska veterinärförbunden 1977 och är fortfarande knuten till förbunden. NKVet:s finansiering kommer från en nordisk forskningsfond (NKJ) och kommitténs syfte är att stimulera veterinärmedicinsk forskning och kontakt mellan de nordiska ländernas forskare och forskarstudenter. Detta har bestått i organiserandet av årliga symposier, i år för 18:e gången. Sedan 1995 är dessa öppna för alla intresserade, alltså inte längre bara för forskare utan även för praktiserande veterinärer och också för andra än veterinärer. Årets tema lyckades locka ca 120 deltagare till de två dagarnas fascinerande föreläsningar om vad framtiden kan komma att bjuda på i fråga om nya sjukdomar. Vi fick veta hur viktigt det är att vi alla är på vår vakt. Det var tråkigt att så få praktiserande veterinärer deltog i mötet eftersom just den kliniskt verksamma veterinären kan vara den som först kommer nya sjukdomar på spåren.

NYA PATOGENER – ETT VÄXANDE PROBLEM

Den inledande talaren, Hilde Kruse från det norska zoonoscentret gav en global översikt över problemet. Hur många zoonoser som finns vet man inte men av hittills katalogiserade ca 1 425 humana patogener kan 62 procent klassificeras som zoonoser. Det talas mycket om uppdykande (emerging) zoonoser och som sådan klassas en zoonos som är helt ny eller nyupptäckt, eller har funnits tidigare men visar en ökning i antal fall eller förändrat beteende vad gäller geografisk utbredning, värddjur eller vektor.

Zoonoser har alltid funnits och plågat mänskligheten, det finns t ex en beskrivning av ett utbrott av rabies hos jakthundar i Mesopotamien från 2300 före Kristus. Det tycks dock ha skett en ökning de senaste årtiondena då agens som HIV, ebolavirus, West Nile virus och de olika hantavirusen dykt upp som orsak till tidigare okända sjukdomar hos människa som överförts från reservoirer i djurpopulationen. Även SARS och fågelinfluensan har visat hur en mikroorganism hos djur kan adaptera sig till nya arter, i detta fall människan. Med tanke på hur många olika typer av patogener och djurslag som är inblandade, och hur komplicerad epidemiologin är i vissa fall, kommer effektiv övervakning, förebyggande arbete och kontroll av nya zoonoser att bli en verklig utmaning för dem som ansvarar för folkhälsan.

Man vet också att det är många faktorer inblandade när en ny sjukdom dyker upp och att vissa faktorer favoriserar överlevnad av mikroorganismer: Ekologiska förändringar i miljön, globaliseringen av jordbruk, livsmedelsproduktion och handel, ökad rörlighet för mikroorganismer, djur och vektorer och förändrat mänskligt beteende. En allt större mänsklig population med ökad känslighet för olika infektioner inverkar också, det finns allt fler äldre och personer som är immunosuprimerade i befolkningen. Internationellt interdisciplinärt samarbete, utbildning, forskning, information och kommunikation är nycklarna till en effektiv övervakning.

GAMLA ZOONOSER FÅR NYTT LIV

Symposiet bjöd inte bara på information om de nya och skrämmande viroserna utan även om ”gamla godingar” som efter många års obemärkthet plötsligt fått ny energi och dykt upp som potentiellt mycket otrevliga inslag i ➤

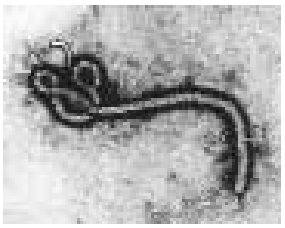

FOTO: FREDERICK A MURPHY.

Elektronmikroskopisk bild av ebolavirus, ca 43 000 gångers förstoring. Det tycks ha skett en ökning av nya zoonoser de senaste årtiondena då agens som ebolavirus dykt upp som orsak till tidigare okända sjukdomar hos människa, överförda från reservoirer i djurpopulationen.

Dan Christensson berättade om rävbandmask och trichinos som på sista tiden fått ökad spridning.

Nils Strandberg Pedersen från Statens Serum Institut i Danmark uppdaterade åhörarna på prionsjukdomarna, deras historia och dagsläget.

➤ vardagen. Dan Christensson berättade om rävbandmask och trichinos som på sista tiden fått ökad spridning.

Spridningen av rävbandmask är ett exempel på hur mänskliga ingrepp inte alltid får de resultat man hoppats på. Den effektiva bekämpning av rabies hos räv som bedrivits i Europa de senaste 20 åren, och den minskade jakten, har ökat antalet rävar. De sprider sig nu alltmer även till den urbana miljön. Denna rävpopulation är i allt högre utsträckning (60 %) infekterad med rävbandmask. Detta ger också ökade kontakter mellan våra hundar och rävarna, i Frankrike är sex procent av hundarna infekterade och i Schweiz tolv procent. Därmed ökar också risken för humana fall av denna mycket otrevliga sjukdom hos människa.

Kronisk infektion med hög dödlighet och cystor i bland annat levern som endast kan behandlas kirurgiskt är inget vi önskar se här i Sverige. I Frankrike, Tyskland och Schweiz har mer än 550 humana fall rapporterats de senaste 20 åren och med den svenska traditionen att vistas i skog och mark för lingon- och blåbärsplockning är risken stor att en introduktion av parasiten i vårt land skulle få förödande konsekvenser, äggen har god överlevnad i naturen.

Den andra parasiten, *Trichinella*, har även den fått hjälp på traven av oss människor. Från att tidigare ha varit en risk endast vid konsumtion av kött från köttätande djur har den nu plötsligt även påvisats i kött från häst och orsakat flera ganska stora utbrott i Frankrike. Om hästarna utfodras av oss människor med en röra innehållande protein från andra djur i avsikt att göda dem inför slakt gör vi oss själva en stor otjänst. Dessutom har nya arter av *Trichinella* upptäckts varav en del är mycket motståndskraftiga mot kyla. Det gamla rådet att frysa köttet före konsumtion är därför inte längre ett tillförlitligt skydd.

ALLA DESSA VIRUS...

Mest skrämmer kanske ändå alla nya virussjukdomar. Utbrotten av SARS och den aviära influensan har påmint om hur stor risken är för

Svenska Djurhälsovården

Fortbildningskonferens

hålls den 15–16 mars 2005
på Aronsborg i Bålsta

Boka in dagarna. Program kommer i tidningen senare.

Vill Du anmäla ditt deltagande redan nu kontakta
ulla.kyhlstedt@svdhv.org eller fax 08-725 81 72

Skånska Veterinärföreningens Årsmöte

den 28 november 2004
Hörby Statshotell

Föredragshållare
Bengt Ole Röken

Efterföljande julmiddag

Anmälan görs till Lars Ljungberg,
tel nr 040-475233, 0708-940512

Skånska Veterinärföreningen

en ny global epidemi som troligen skulle ta död på många miljoner människor. Marion Koopmans från National Institute of Public Health and the Environment i Nederländerna gav symposiedeltagarna en detaljerad insikt i detta. Influensavirusens förmåga att förändras när de möts i nya värddjur är enastående och det är viktigt att inse den risken vid utbrott av influensa hos ett djurslag. Vid samtliga utbrott av aviär influensa på senare tid har också människor drabbats och dödsfall inträffat.

SARS däremot kom som en överraskning, det var inte väntat att ett coronavirus skulle dyka upp som ett stort hot. Detta visar hur svårt det kan vara att förutse vad nästa hot ska utgöras av. En intressant observation som gjorts i efterhand när man studerat SARS-utbrottet visar att en person med öppet sinne kanske hade kunnat ana att det var något ovanligt på gång. På den plats i Kina där utbrottet startade var det redan i december 2002 långa köer till affärerna och två produkter såldes slut. Det ena var en traditionell örtmedicin som används mot förkylning och det andra var en kinesisk vit vinäger som traditionellt används till desinfektion. Dessutom betraktades SARS hela tiden som en respiratorisk sjukdom men senare epidemiologiska genomgångar har visat att smittan säkerligen även skett via faeces. Återigen visar detta hur man måste angripa dessa nya sjukdomsutbrott med mycket öppet sinne – ”expect the unexpected”.

Att förvänta sig det oväntade blev något som genomsyrade detta möte och upprepades av flera av föreläsarna. Andra aktuella virus som stod på dagordningen under mötet var gnagar- och vektorburna virus, många vanligt förekommande i norra Europa. Hantavirus, arenavirus, orthopoxvirus, borna, sindbis, puumala, saaremaa, dobrava, TBE, inkoo virus – listan kan göras lång och många av dessa är relativt okända trots att en del av dem orsakar ett stort antal fall av insjuknande varje år. Många är också påverkade av miljöfaktorer, ett mildare klimat gör att vektorn vandrar norrut, bättre tillgång på föda under milda vintrar gör att gnagarpopulationen ökar osv.

...OCH SÅ ALLA ANDRA ORGANISMER

För övrigt bjöds information om en salig blandning av prioner, mykobakterier, *Campylobacter, Acanthamoeba, Escherichia coli O157, Anaplasma, Franscisella, Leishmania* och *Brucella,* en del nya bekanta och en del välkända. Nils Strandberg Pedersen från Statens Serum Institut i Danmark uppdaterade åhörarna på prionsjukdomarna, deras historia och dagsläget. BSE var en mystisk och relativt ovanlig sjukdom som förekommit sporadiskt innan den plötsligt blossade upp i stor skala. Även i fallet BSE är det mänskliga aktiviteter som gett upphov till den stora spridningen, nämligen utfodringen av kor med kött- och benmjöl från andra kor. Samma fenomen, att äta sin egen ras, som sågs i den variant som kallas Kuru och upptäcktes hos kannibaler på Nya Guinea på 1950-talet. Över en miljon djur infekterades av BSE bara i Storbritannien och hittills har 155 humana fall noterats.

Att våra öppna gränser och det ökande resandet, där man nu också tar med sina djur på semester, kan hjälpa patogenerna att hitta nya levnadsområden visade Bodil Ström-Holst när hon talade om zoonoser hos hund och katt. Två sjukdomar som nämndes, och som redan gett fynd i Sverige framför allt på hundar importerade från Spanien, orsakas av *Leishmania donovani* och *Rickettsia conorii.* Båda dessa är vektorburna sjukdomar (sandfluga respektive bruna hundfästingen) som man påträffar i Medelhavsområdet. Man bör alltså inte bara tänka på vaccinationer av sina hundar, det är också viktigt att kontrollera att de inte bär med sig fästingar i pälsen hem till Sverige efter semestern.

Ett något udda inslag stod Morten Tryland från veterinärhögskolan i Tromsö för när han berättade om *Brucella*-infektioner hos marina däggdjur. Olika arter av säl, val och även isbjörn har visats härbärgera *Brucella* och är därmed en potentiell smittkälla i de länder där konsumtion av kött från dessa djur utgör den dagliga födan. Köttet förtärs dessutom ofta i mer eller mindre rått tillstånd. ■

Bytt, bytt kommer aldrig igen!

TEXT: CHRISTINA AROSENIUS

Under ovanstående något dubbeltydiga rubrik diskuterade Apotekarsocietetens sektion Läkemedel för djur ämnet "Generika inom veterinärmedicinen" på ett av de seminarier som ingick i årets Läkemedelskongress. Kongressen gick av stapeln på Älvsjömässan den 27–29 september och sessionen om djurläkemedel hölls på eftermiddagen den 28 september.

VAD ÄR ETT GENERIKUM?

Svaret på denna fråga gav den inledande föreläsaren veterinär Karolina Törneke från Läkemedelsverket. Det till synes enkla svaret är att när patentskyddet för en läkemedelssubstans gått ut finns det möjlighet att få liknande produkter innehållande denna substans godkända. Men i detalj är det svårare än så. Preparaten skall vara "i allt väsentligt lika", dvs samma aktiva substans, samma exponering, samma farmakologiska egenskaper och de ska åtföljas av relevant produktinformation. Bioekvivalensen, dvs sådant som absorptionshastighet och biotillgänglighet, ska också vara samma. Men vad är egentligen "samma"? Tekniskt beskrivs det på detta sätt: "medelvärdet ska med 95 procents sannolikhet skilja mindre än 20 procent".

Karolina Törneke beskrev målande de svårigheter som myndigheten har med att bedöma dessa generiska preparat där hjälpämnen och galeniska egenskaper kan skilja men där det största problemet oftast är produktinformationen. Den kan skilja sig väsentligt mellan produkter som ska vara "väsentligt lika". Läkemedelsverket har ofta att bedöma generika som tidigare bedömts och godkänts i ett annat EU-land och då kan bedömningsgrunden vara den dokumentation som presenterats där. Att EU inte är detsamma som Sverige vet vi nog alla, personerna som godkänner på olika myndigheter kan ha olika arbetssätt och olika tidpunkter för godkännande. Dessutom kan veterinärerna ha olika åsikter om hur behandlingsrutiner ska se ut. Det pågår dock ett harmoniseringsarbete och drömmen är att få gemensamma produktbeskrivningar för ➤

Föreläsarna vid seminariet "Generika inom veterinärmedicinen", från vänster Suzanne Sandquist, Anne Mörner, Helena Calles, Karolina Törneke och moderatorn Kristina Odensvik.

hela EU och helst också gemensamma namn på alla produkter.

VAD FÅR APOTEKSPERSONAL GÖRA MED VETERINÄRA RECEPT?

Nästa talare var Helena Calles, från Apoteket AB, som beskrev de regler som gäller för apotekspersonalen som ska expediera de veterinära recepten. Den nya lagstiftning som tillkom 2002, och som säger att apotekspersonalen är skyldig att byta ut förskrivna humanpreparat om det finns ett billigare likvärdigt, gäller inte för djurrecept, där finns ingen utbytbarhet. Läkemedel till djur får bara bytas ut efter kontakt med veterinären och byte till humanläkemedel är inte heller tillåten. Veterinärens fria förskrivningsrätt gör det möjligt att skriva ut humana läkemedel om det inte finns ett veterinärt preparat för aktuell sjukdom eller djurslag. Det är inte heller ett expeditionshinder om veterinären skrivit ut ett humanpreparat fast veterinärt läkemedel finns, dock bör personalen upplysa veterinären om gällande lagstiftning som veterinären är skyldig att följa. Det som gäller om det inte finns ett godkänt veterinärmedicinskt preparat för en viss sjukdom/djurslag är att veterinären ska följa det så kallade kaskaddirektivet som säger att i första hand ska ett annat veterinärmedicinskt läkemedel godkänt för annan sjukdom/djurslag väljas och först därefter ett humanpreparat. I sista hand kan också ett extempore-läkemedel bli aktuellt. Enligt Apoteket ABs avtal med staten ska alla läkemedel tillhandahållas även till djur.

Beträffande lagerhållning har apoteken samma skyldigheter för veterinära läkemedel som för humana, Apotekets policy väger dock in lokal efterfrågan. Personalens ansvar vid expediering av recept till djur är densamma som för recept till människor, en författningsmässig, farmakologisk och teknisk kontroll ska göras. Om det saknas dosering för det aktuella djurslaget blir denna kontroll inte alltid så lätt. Ansvaret för doseringen blir då särskilt stort för den som skrivit receptet. Sedan juni 2003 kan även recept från andra EU-länder expedieras i Sverige med undantag för recept avsedda för livsmedelsproducerande djur och för narkotiska preparat. Receptet måste naturligtvis vara skrivet på ett begripligt språk och läkemedlet måste vara godkänt både i Sverige och i det land där receptet utfärdats.

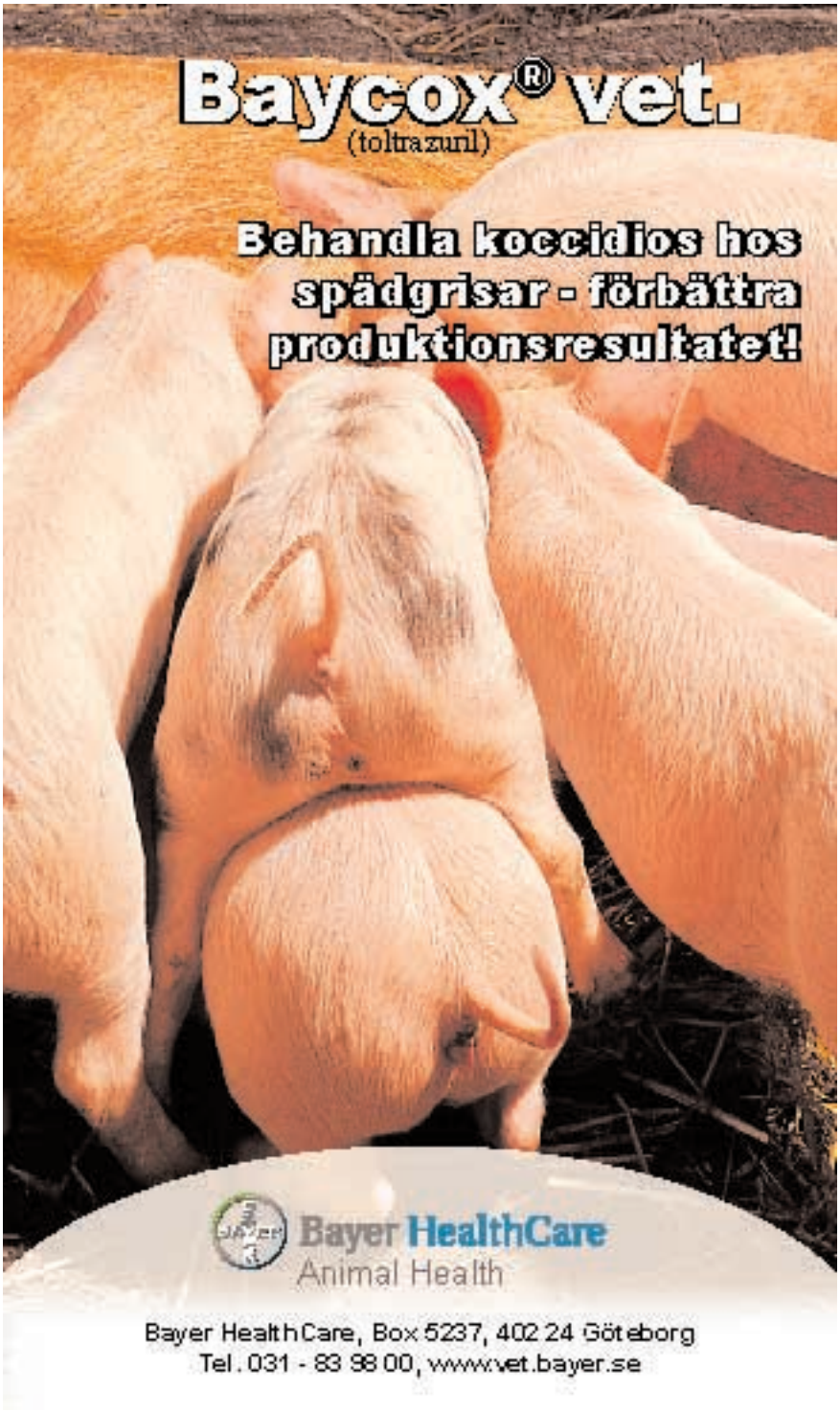

ETT VETERINÄRLÄKEMEDELS LIVSCYKEL

Anne Mörner, veterinär som arbetar på Bayers veterinärenhet, fick den intressanta uppgiften att klarlägga det arbete som ligger bakom ett läkemedel från upptäckt till generikum och gjorde det som vanligt med stor entusiasm och inlevelse. Den veterinär som just är i färd med att skriva ut ett recept tänker säkert i första hand på indikation, egenskap och pris och inte på om det är ett originalpreparat, ett generikum, ett humant eller veterinärt preparat.

De flesta nya produkter inom veterinärmedicinen arbetas fram i samarbete med andra produkter, till exempel inom humanmedicinen eller växtskyddssektorn. Det kan ta allt från fem till mer än tio år att få en produkt klar för marknaden och kostnaden kan uppgå till en halv miljard kronor. Särskilt ekonomiskt

betungande är det att ta fram nya preparat för livsmedelsproducerande djur på grund av alla krav på livsmedel. För att skydda denna investering, och ha en rimlig chans att få tillbaka en del av kostnaderna, försöker företagen därför få patentskydd så tidigt som möjligt. Om utvecklingsarbetet är tidskrävande kan man dessutom få ett ytterligare registreringsskydd upp till tio år efter registreringen. Under denna tid får inga generika marknadsföras. Om företaget som lämnat in registreringen lämnar in en ansökan om registrering för ytterligare ett livsmedelsproducerande djurslag inom fem år får man ytterligare ett års skydd och detta kan upprepas för maximalt tre djurslag. Det innebär att den längsta tid som ett originalläkemedel kan var ensamt på marknaden är 13 år. Numera marknadsför många läkemedelsföretag både originalläkemedel och generika för att få ett bredare utbud av produkter. Företagen använder ofta ca 35 procent av sina forsknings- och utvecklingsmedel till att vårda sina gamla preparat. Det görs nya studier, kompletteringar med nya indikationer och nya djurslag, biverkningskontroller etc.

VARFÖR BEHÖVER SMÅDJURSPRAKTIKERN SKRIVA UT HUMANPREPARAT?

Som sista talare innan åhörarna och panelen släpptes loss för frågor och diskussion skulle Suzanne Sandquist, veterinär och VD för Kalmar Djursjukhus, försöka försvara veterinära ”lagbrott” vid förskrivningar. År 2002 förändrades livet för framför allt smådjursveterinärerna i och med införandet av EUs kaskaddirektiv (C 22) som vill begränsa den veterinära förskrivningsrätten för humanpreparat. Bakgrunden är livsmedelsskyddet, man vill känna till det s k MRL-värdet (Maximum Residue Limit) av aktiva substanser i slaktkroppar och sådana värden finns av naturliga skäl inte för humana preparat.

Numera arbetar dock 60 procent av Sveriges veterinärer inte med livsmedelsproducerande djur utan med sällskapsdjur. Den veterinära vården av sällskapsdjur har utvecklats enormt vad gäller sjukdomspanoramat och behandlingsmetoderna och ligger nu mycket nära den humana sjukvården både medicinskt och kirurgiskt. Det innebär att de preparat som finns registrerade för veterinärmedicinskt bruk inte räcker till för den avancerade vård som bedrivs på många djursjukhus. Därför förskrivs till största delen humanregistrerade preparat inom områden som gastroenterologi, onkologi och allergi. Under 2002 förskrevs preparat till djur för 40 miljoner kronor i strid med lagen.

Om man på något sätt skulle inskränka den veterinära förskrivningsrätten till enbart preparat ur FASS Vet kommer veterinärmedicinen i Sverige att förflyttas minst 30 år eller kanske 100 år bakåt i tiden. En viktig anledning till val av humana preparat är kostnadsaspekten, veterinärer har alltid arbetat mycket kostnadsmedvetet eftersom inga högkostnadskydd eller subventioner bidrar till djurägarens medicinkostnad. Risken finns då att val av ett avsevärt dyrare veterinärt preparat får till följd att djurägaren inte har råd att lösa ut medicinen, djuret får inte adekvat behandling och djurskyddsaspekter kan uppstå. Djuret kan utsättas för onödigt lidande därför att veterinären inte fått vara kostnadseffektiv på det sätt man kräver att läkare ska vara det.

Det finns många ytterligare tänkbara skäl till att veterinärer väljer humanpreparat: att få en beredningsform som gör det lättare att få i djuret medicinen, att få en annan styrka för att inte behöva ge så många tabletter eller slippa dela dem, tillgängligheten på det lokala apoteket osv.

MYCKET FRÅGOR OCH INTRESSANT DISKUSSION

Åhörarskaran hade under dagen varierat mellan 30 och 60 personer och alla frågor hade sparats till den avslutande fråge- och diskussionsstunden ledd av moderator Kristina Odensvik, informationsapotekare på apoteket på SLU, och med samtliga föreläsare i panelen. En inledande fråga rörde hur man rapporterar biverkningar på djur när humanpreparat har använts och den visade sig inte vara helt lätt att besvara. Biverkningar ska alltid rapporteras till Läkemedelsverket, även när det gäller licenspreparat, och rapporten går sedan vidare till företagen. Hur ett företag utan en veterinäravdelning hanterar denna typ av biverkningsrapport kände dock ingen i församlingen till men helt ➤

Åhörarskaran hade möjlighet att ställa frågor som uppkommit under dagen vid den avslutande fråge- och diskussionsstunden, ledd av moderator Kristina Odensvik.

klart är att Läkemedelsverket vill ha in informationen. Viktigt att veta är kanske också att ansvarskyddet för den förskrivande veterinären är sämre om man förskriver humana läkemedel.

Åhörarna fick också veta att skadeståndsanspråk från djurägare mot Apoteket AB för felexpedieringar har ökat. Regler för hur detta ska hanteras saknas också, vid felexpediering av humanpreparat kan anmälan göras till HSAN, hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, men inte för djurrecept. Många läkemedelsföretag har på senare tid klagat över sämre servicegrad från apoteken vad gäller tillhandahållande av veterinärpreparat, apoteken påstår ofta att ett preparat ”inte finns”. Denna kritik erkändes vara berättigad, sedan de specifika djurapoteken inrättats har en del apotek ”tappat stinget” beträffande den veterinära sidan. Problem av denna typ bör dock framföras till Apoteket AB eftersom reglerna för tillhandahållande är helt klara. På apoteken finns en funktion i datorn där man kan notera om ett preparat har efterfrågats och då detta skett tre gånger bör apoteket beställa hem den produkten. Ett annat problem som togs upp är indikationsområden för receptfria medel, apotekspersonalen kan aldrig rekommendera en dosering, ett djurslag eller ett användningsområde som inte finns angivet. Om veterinärerna rekommenderar något utanför detta bör de skicka med djurägaren en skriven lapp, studier visar att djurägare bara kommer ihåg ca tio procent av vad veterinären sagt när de kommer hem. ■

Jag får bättre lån. Får du?

Medlemslånet är ett förmånligare sätt att låna pengar för dig som är medlem i facket. Ingen säkerhet krävs och du kan låna upp till 150 000 kr med förmånliga villkor*. Vill du veta mer? Kontakta något av våra kontor eller besök oss på www.fsb.se/medlemslan

Föreningssparbanken och sammanbundna sparbanker

* Effektiv ränta 6,29% oktober 2004

Sponsrade tjänster vid SLU – framtidens melodi?

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Hästmedicinkliniken vid institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, har för första gången använt sponsorpengar för att finansiera en klinikveterinärtjänst. Tillskottet av en halvtidstjänst under ett år har varit mycket välkommet i klinikens pressade ekonomiska situation. Långsiktigt återstår dock stor osäkerhet om hästklinikens verksamhet.

Genom en satsning från hästfoderfirman Krafft har Ylva Hedberg förstärkt hästmedicinkliniken vid SLU med en halvtidstjänst under ett år.

Ylva Hedberg är veterinären som fått möjlighet till allmäntjänstgöringsutbildning och samtidigt kunnat avlasta sina kolleger vid SLU, tack vare sponsorpengar. Genom en satsning från hästfoderfirman Krafft har hästmedicinkliniken vid SLU fått en förstärkning med en halvtidstjänst under ett år. Det är första gången som SLUs hästklinker finansierar en klinikveterinärtjänst med externa medel.

Upphovskvinnan till den sponsrade tjänsten är Susanne Demmers, som har goda kontakter med Krafft. Under diskussioner med foderfirman framkom att företaget gärna ville ha hjälp från SLU med information kring utfodring av hästar. Hästkliniken å sin sida var i desperat behov av tjänster, för att kunna upprätthålla både akutsjukvård och undervisning. Susanne Demmers och prefekten Björn Ekesten hittade tillsammans med Krafft en lösning som var positiv för båda parter, genom att skapa en ettårig sponsrad klinikveterinärtjänst på halvtid.

GIVANDE SYMBIOS

Det Krafft kräver i utbyte för sin tjänst är att personalen vid hästmedicin hjälper till vid foderseminarier för hästägare med jämna mellanrum, och att ibland ordna extraseminarier på fodertemat för veterinärstudenterna. Klinikens experter har vid något tillfälle också hjälpt företaget att ändra kompositionen på en produkt, så att den bättre passar den avsedda kategorin hästar. Självklart svarar man även snabbt på de eventuella veterinärmedicinska frågor som foderföretaget vill ha klarhet i.

Susanne Demmers ser ingen konfliktsituation i att hästkliniken bidrar med dessa tjänster, då en stor del av dagens hästsjukdomar beror på utfodringsproblem. Kolik, fång, kvickdrag, hudutslag och magsår – alla dessa åkommor uppstår ofta på grund av okunskap och missriktad välvilja hos nutidens hästägare. Bättre information om hästens utfodring utgör därför en viktig del av hästmedicinarens förebyggande arbete.

VÄRDEFULL HANDLEDNING

För Ylva Hedberg innebar Kraffts halvtidstjänst en stor möjlighet. Hon kunde därmed kombinera en 50-procentig forskartjänst med halvtid som klinikveterinär, och på köpet få den kliniska träning på djurslaget häst som inte rymdes inom hennes veterinära grundutbildning. ➤

Det är en stor skillnad mellan de fördjupade undersökningar som görs under dagtid, och de snabba akutinsatser som krävs på jouren, konstaterar Ylva.

Ylva tog sin veterinärexamen i januari 2002, och jobbade därefter ett tag som distriktsveterinär. Hon fick sedan möjligheten att pröva på kliniktjänstgöring i USA, vilket var mycket lärorikt. Sedan september 2002 har Ylva Hedberg haft en doktorandtjänst vid SLU, där viss jourverksamhet på hästkliniken ingått. Det är dock en stor skillnad mellan de fördjupade undersökningar som görs under dagtid, och de snabba akutinsatser som krävs på jouren, konstaterar Ylva. Kombinationen av mer utredningsarbete och möjlighet till handledning ser hon som mycket värdefull för sin utveckling som hästveterinär.

Ylva Hedberg skriver sin avhandling om brunstbeteendestörningar hos sto, och klinikarbetet är inte direkt användbart i hennes forskning. De kontakter hon får med djurägare på kliniken är ändå värdefulla då de ibland leder till möjligheter för klinisk prövning av hennes forskningsprojekt.

OSÄKER FRAMTID

Ylva tillträdde den sponsrade Krafft-tjänsten den 1 mars i år, och har valt att komprimera klinikarbetet till ett halvår på heltid. Hon ser möjligheten till tjänstgöring under handledning som positiv och viktig, då dagens grundutbildning innehåller allt mindre praktik. Samtidigt som hon själv får handledning, fungerar Ylva Hedberg som lärare åt de studenter som går på kliniken. Detta är inte en optimal situation tycker hon, men det är bättre för studenterna än om hon inte hade funnits alls. Generellt anser Ylva att grundutbildningen idag inte ger tillräcklig praktisk kompetens inom hästområdet för en veterinärlegitimation. Ju mer den praktiska utbildningen dras ner, desto mer handledning och handgriplig träning krävs efter examen, konstaterar hon.

Nu har Ylva Hedbergs halvår som klinikveterinär på heltid tagit slut, och hon kommer fortsättningsvis att ägna sig helt åt forskningen. Problemen för hästkliniken kvarstår dock, och belyses i skrivande stund tydligt av att två av de fast anställda veterinärerna har blivit sjukskrivna på grund av utbrändhet. Då inga personalreserver längre finns, riskerar hela kliniken att stängas på obestämd tid.

Ylva Hedberg, Susanne Demmers och övriga veterinärer vid kliniken hoppas att Kraffts initiativ ska upprepas eller följas av andra företag, då statsmaktens intresse att finansiera en rimlig veterinärutbildning verkar svalt. Den typen av tjänster kan dock aldrig bli annat än akut hjälp att hålla näsan över vattenytan i grundutbildningen. För att långsiktigt lösa problemen vid SLUs hästkliniker krävs ett intresse och en handlingsvilja som få i ansvarig politisk ställning har idag. ■

ULTRALJUD

Hyr, Köp Nytt & Begagnat

HÄST

Dräktighet & sena på häst
Portabelt ultraljudsystem
Mycket lätt att använda
Nya system, hyr/köp möjligt

SMÅDJUR

Ultraljud bukundersökningar
Färg eller svartvitt system
Finns idag på ca 50 kliniker
Hyr från 1000:-/månad

Hyr ultraljud förmånligt!

BBS Medical AB

www.bbsmedical.se
Tel 0176-234767. Fax 0176-234763

noterat

Kor inbringade miljoner till BRIS

De 68 glasfiberkor i Cow Parade som förgyllt gator, torg och affärscentra i Stockholm under sommaren ropades i slutet av september ut på Stockholms Auktionsverk. 75 procent av det klubbade värdet gick till BRIS, Barnens rätt i samhället, som kommer att använda intäkterna till att bygga ut och kvalitetssäkra sin basverksamhet.

Korna ropades ut till mycket varierande belopp, men "rekordko" blev den fjärilsprydda Gullan med Emma Knowles som ko-nstnär till ett pris av 150 000 kronor. Totalt sett inbringade auktionen 2 345 000 kronor, varav 1,78 miljoner gick till BRIS. Bland andra Svensk Mjölk sponsrade en ko som deltog i auktionen. ■

Lokaler uthyres
Lokaler med utrustning för veterinärvård av stor- och smådjur uthyres.
http://www.mnmhouse.com/vetstat/
Tel: 0703-18 00 06

Institutionen för Kliniska Vetenskaper (KV) anordnar

KURSER I ARTIFICIELL INSEMINATION

Nötkreatur
Tid: 17–28 januari 2005 + praktikvecka i husdjursförening.
Målgrupp: Veterinär vid husdjursförening eller distrikts-/privatpraktiserande veterinär, som arbetar med AI och djurhälsovård
Antal deltagare: max. 12 deltagare (minst 8). KV förbehåller sig rätten att välja ut kursdeltagare.
Kursavgift: **11.500** kr (**exkl**. kostnader för praktikvecka samt mat och logi).
Kursansvarig: Lennart Söderquist, tel 018-672167, Lennart.Soderquist@kv.slu.se

Häst
Tid: 14–18 februari 2005 + praktikvecka vid utvalt stuteri.
Målgrupp: Ansvarig veterinär vid stuteri med seminveksamhet. Sökanden bör ha minst 1 års yrkeserfarenhet.
Antal deltagare: 15 deltagare (minst 12). KV förbehåller sig rätten att välja ut kursdeltagare.
Kursavgift : **9.800** kr (**exkl**. kostnader för praktikvecka samt mat och logi).
Kursansvarig: Anne-Marie Dalin, tel 018-671948, Anne-Marie.Dalin@kv.slu.se

OBS! Ansökningar till kurserna skickas till Birgitta Berner, Inst för KV, Avd för Komparativ Reproduktion, Obstetrik och Juverhälsa, Box 7039, SLU, 750 07 Uppsala
e-mail: birgitta.berner@kv.slu.se, Fax: 018-673545, inkomna **senast den 6 dec, 2004**. I ansökan skall anges personnummer, år för avlagd examen, motiv för önskan att gå kursen, arbetsgivarens namn alternativt namn på egen firma.

Mypravac Suis.
Nytt, effektivt & säkert vaccin.
Ett prisvärt alternativ!

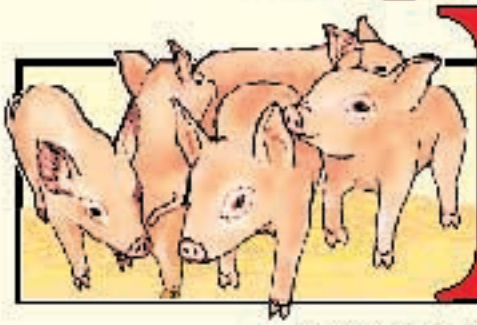

MYPRAVAC
MOT MYCOPLASMA HYOPNEUMONIAE

- Mypravac bidrar till: Ökad daglig tillväxt samt färre lungskador.
- Mypravac innehåller: Inaktiverad Mycoplasma hyopneumoniae stam J, dubbel adjuvans i form av carbomer och levamisol, vilket säkrar långvarig immunitet.
- Mypravac innehåller: Ingen olja vilket bidrar till minskade injektionsskador.

Vi beklagar att i annonsen för decembernumret angavs de danska priserna av misstag. Detta är nu korrigerat.
Förpackningsstorlek: 50 doser (100ml).
Priser (exkl. moms.): 270:-/förpackning (4:20/dos). Se vidare aktuell Fassleket www.fass.se

NordVacc LÄKEMEDEL AB

NORDVACC LÄKEMEDEL AB.
Box 112, 129 22 Högsbyn. Telefon. 08-449 4650.
Telefax. 08-44946 56. E-mail. info@nordvacc.se
Hemsida. www.nordvacc.se

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR OCH DISKUSSION

Mediastinalt malignt lymfom.

Makroskopiskt iakttas en stor tumörmassa vilken fyller ut prekardiella mediastinum och även sträcker sig i kranial riktning längs med halsen ventralt om trakea och esofagus (Figur 1 och 2). I prekardiella mediastinum kan man tydligt se att nybildningen omsluter luft- och foderstrupen samt förskjuter dessa i dorsal riktning. Tumörmassan mäter ca 14 x 5 x 5 cm och är något nodulerad. Färgen är gulvit och snittytan framvällande, vilket är typiskt för maligna lymfom.

Palpatoriskt har tumören tämligen mjuk konsistens, en följd av att stromat är sparsamt utvecklat. Som jämförelse kan nämnas att tumörer med epitelialt ursprung (karcinom) ofta har ett välutvecklat stroma, vanligtvis uppbyggt av bindväv, vilket ger neoplasin en fast, hård konsistens.

Mikroskopiskt befinns tumörvävnaden ha en diffus arkitektur i form av en tät matta av medelstora, tämligen monomorfa lymfocyter med rund till något bönformad kärna. I vissa av tumörcellerna kan en central, tydlig nukleol iakttas. Mitosaktiviteten är måttlig. Tumörvävnaden har vad som benämns som ”starry sky appearance”, dvs ett stjärnhimleliknande utseende med multipla vita hålrum (”stjärnor”). Dessa uppstår då enskilda tumörceller dör/nekrotiseras och är ett relativt vanligt förekommande fenomen i lymfom (Figur 4).

Mediastinalt malignt lymfom utgår från tymus och/eller intratorakala lymfknutor. Då tumören ofta är utrymmeskrävande uppkommer i många fall andnings- och sväljningssvårigheter på grund av att neoplasin trycker samman lungor, trakea och esofagus. Vätskeutträde till torax, troligen orsakat av rubbad intratorakal blod- och lymfcirkulation med ökat tryck i kärlbädden, ses också. Hydrotorax, ofta lätt blodtillblandad, alternativt chylotorax uppkommer.

Lymfom hör till de vanligaste intratorakala neoplasierna hos hund och katt och ses företrädesvis hos yngre djur. En predisposition för mediastinala maligna lymfom har konstaterats hos siameser. 75 procent av dessa tumörer uppges vara associerade med FeLV-infektion. Goda resultat av cytostatikabehandling av mediastinalt malignt lymfom hos katt, med fullständig regress av tumören, har rapporterats från bland annat Storbritannien.

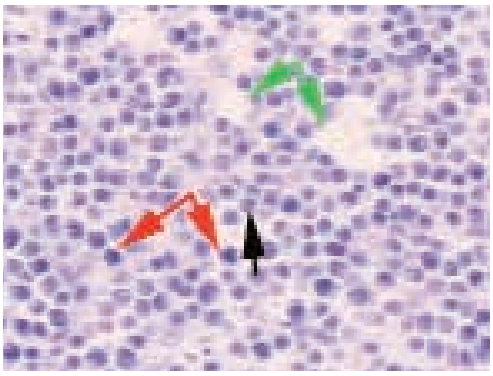

FIGUR 4. *Malignt lymfom. Vävnadssnittet från nybildningen i prekardiella mediastinum visar en diffus cellmatta bestående av maligna lymfocytära celler. Dessa har rund till något bönformad kärna och tydlig nukleol i kärnan (svart pil). Mitoser observeras också (röd pil). ”Starry sky appearance” iakttas i form av multipla små, vita hålrum i vävnaden uppkomna till följd av nekros av enskilda tumörceller (grön pil). HE-färgning, ca 170 gångers förstoring.*

noterat

Kompromissförslag om djurtransporter

Ett kompromissförslag om nya EU-regler för djurtransporter kommer upp i höst, enligt Markos Kyprianou, blivande EU-kommissionär med ansvar för hälsa och konsumentskydd. Han var den 8 oktober sist ut i raden av kommissionärer som utfrågats av EU-parlamentet.

Efter flera års förberedelser i den gamla kommissionen kunde jordbruksministrarna i april i år inte komma överens om de nya djurtransportreglerna. De var alltför oeniga. Sedan dess har det varit oklart när frågan kommer upp igen. Men den cypriotiske blivande kommissionären sa under utfrågningen att djurtransporterna ska upp på jordbruksministrarnas dagordning vid novembermötet.

I förslaget, som bland annat finns på Djurskyddsmyndighetens bord, finns inga tidsbegränsningar med.

– Körtiderna ser ut precis som de gör idag i det nya kompromissförslaget, säger Åsa Regnander Dahl till tidningen ATL den 14 oktober. En rad skärpningar i övervakningen av transporterna och bättre utbildning av chaufförer tas däremot upp i förslaget. Det blir också lättare att få en överblick över godkända transportörer som kör långa transporter. Ett register ska finnas tillgängligt på Internet för alla medlemsländer. Det nya förslaget innehåller även två småsegrar för Sverige. Djur får inte transporteras i slutet av dräktigheten och bilar för långa transporter av djur ska godkännas av berörda myndigheter. ■

PMWS-forskning pågår redan i Sverige

Med anledning av reportaget om den danska PMWS-forskaren Anne-Grete Hassing i SVT nr 13/04, vill följande insändare rätta en felaktig bild av den svenska forskningen, som kan ha förmedlats i reportaget. SVT kommenterar synpunkterna i direkt anslutning till insändaren.

insänt

Undertecknade vill framföra några synpunkter till följd av den intervju med Anne-Grete Hassing som Karin Nordin skrev i SVT 13/04, sidorna 6–7. Artikeln berör porcint circovirus typ 2 (PCV2) och PCV2-relaterade sjukdomar.

SVT ställer i denna intervju följande fråga till Anne-Grete Hassing: ”Bör Sverige också starta forskningsprojekt (underförstått på PCV2/PMWS)?”

Anne-Grete Hassing är naturligtvis i sin fulla rätt att svara vad hon vill på denna fråga och vi kommenterar heller inte hennes svar. Möjligen kan vi anföra att vi, liksom flera utländska forskare, tycker det är viktigt att Sverige fortsätter sin forskning kring PCV2 och PMWS, speciellt då uppfödningsformerna och infektionspanoramat i svenska besättningar oftast skiljer sig från dem som förekommer i många av de länder som hittills drabbats av PMWS.

FOU-ARBETEN SEDAN LÄNGE

Däremot bedömer vi det som olyckligt att SVT ställer frågan ”Bör Sverige också starta forskningsprojekt (underförstått på PCV2/PMWS)?”

Vi har haft FoU-arbeten rörande PCV2 sedan länge i landet och vi har även ett flertal publikationer och kongressrapporter inom ämnesområdet, förutom att PCV2 tagits upp vid nationella föreläsningar och kurser. Vi har även publicerat en vetenskapligt granskad artikel i SVT inom ämnesområdet (1).

Genom detta FoU-arbete som finansierats av SJFR/FORMAS sedan 2001 (Porcint circovirus 2 i Sverige – epidemiologi, patogenitet och immunmodulering) lyckades vi i gruppen även bjuda in Gordon Allan, DARDNI, Belfast, Nordirland, till Veterinärmötet 2002 där han höll en utmärkt föreläsning om ”PCV2, virology, field disease and experimental infections”. Underlaget till det föredraget är publicerat på sidorna 205–210 i det årets kompendium från veterinärmötet. En del av detta föredrag fokuserade på situationen

SVA och SLU har bedrivit forskning kring PCV2/PMWS sedan länge, konstaterar insändarna.

i Sverige och på det samarbete med Sverige som fanns redan då. Gordon Allan är för övrigt koordinator för EU- ➤

Dv-modellen nöt

Kurs för kointresserade

Genomför planerade besök!

När:	1–2 december 2004 i Norrköping 19–20 januari 2005 i Mullsjö
Innehåll:	Inspirerande föreläsningar med efterföljande diskussioner.
Kontaktperson:	Anna Forslid, 070-640 49 22, anna.forslid@dv.sjv.se Thomas Svensson, 070-279 86 24, thomas.svensson@dv.sjv.se
Anmälan:	Rekvirera anmälningsblankett från distriktsveterinärenheten, epost eivor.johansson@sjv.se, fax 036-12 91 11, tfn 036-15 50 00. Distriktsveterinärer anmäler sig på ordinarie kursansökningsblankett.
Anm. tid:	Senast tre veckor före kursstart.

Jordbruksverket, 551 82 Jönköping, 036-15 50 00, www.sjv.se
Statens Veterinärmedicinska Anstalt, 751 89 Uppsala, 018-67 40 00

Distriktsveterinärerna

Metacam® (meloxicam)

Oral suspension, 15 mg/ml, 100 ml till häst
Boehringer Ingelheim Vetmedica

Analgetikum med antiinflammatorisk, antiexsudativ och antipyretisk verkan till häst

AKTIV SUBSTANS Meloxicam
Texten är baserad på produktresumé: 2005-10-05

DEKLARATION *1 ml oral suspension innehåller:* Meloxicam 15 mg, natriumbensoat 1,5 mg.

EGENSKAPER
Farmakodynamiska egenskaper
Meloxicam är en icke-steroid antiinflammatorisk substans (NSAID) ur oxicamgruppen som verkar genom hämning av prostaglandinsynteten och utövar därigenom antiinflammatoriska, analgetiska, antiexsudativa och antipyretiska effekter. Meloxicam reducerar leukocytinfiltrationen i inflammerad vävnad och i mindre utsträckning hämmar den även kollagen-inducerad trombocytaggregation. Meloxicam har även antiendotoxinegenskaper eftersom substansen har visats hämma produktionen av thromboxan B_2 inducerad av intravenös administrering av E coli endotoxin till kalvar och svin.

Farmakokinetiska egenskaper
När läkemedlet använde enligt rekommenderad dosering ges är biotillgängligheten cirka 85%. Maximal plasmakoncentration erhålls efter cirka 8-9 timmar. En ackumulationsfaktor på 1,05 indikerar att meloxicam inte ackumulerar vid daglig administration. Cirka 95% av meloxicam är bundet till plasmaproteiner. Distributionsvolymen är 0,12 l/kg. Metaboliterna är kvalitativt lika hos råtta, minigris, människa, nötkreatur och svin, även om det kvantitativt finns skillnader. Huvudmetaboliterna som återfinns hos alla djurslag är 5-hydroxy- och 5-karboxymetabolit och oxiskymetabolit. Metaboliterna hos häst har inte undersökts. Alla huvudmetaboliter har visat sig vara farmakologiskt inaktiva. Meloxicam elimineras med terminal halveringstid på 27 timmar.

INDIKATIONER Lindring av inflammation och smärta vid både akuta och kroniska sjukdomar i muskler och skelett hos häst.

KONTRAINDIKATIONER Använde inte till hästar som lider av gastrointestinala störningar, som irritation och blödning, försämrad lever, njur- eller hjärtfunktion och blödningsrubbningar eller där det finns tecken på individuell överkänslighet mot läkemedlet. Använde inte till hästar yngre än 6 veckor.

FÖRSIKTIGHET Om biverkningar uppträder skall behandlingen avbrytas och veterinär skall uppsökas. Undvik användning på dehydrerade, hypovolemiska eller hypotensiva djur eftersom det finns en möjlig risk för skadlig njurtoxicitet.

DRÄKTIGHET OCH LAKTATION Vid laboratorieförsök på nötkreatur har inte påvisats tecken på teratogena eller toxiska effekter på foster och moderdjur. Detta har emellertid inte undersökts på häst. Användning till häst kan därför inte rekommenderas under dräktighet och laktation.

BIVERKNINGAR Typiska NSAID-biverkningar har vid enstaka tillfällen observerats i kliniska försök (mild urticaria och diarré). Symptomen har varit övergående.

DOSERING Administreras till häst antingen blandat med foder eller direkt i munnen med doseringen 0,6 mg/kg kroppsvikt (4 ml/100 kg häst), en gång dagligen i upp till 14 dagar. Om läkemedlet blandas i fodret skall den ges i en liten fodergiva utan föreutfodring. Suspensionen ges med den METACAM doseringssprutan som finns bilagd i förpackningen. Doseringssprutan sätts ovanpå flaskan och har kg-kroppsviktmarkeringar. Skakas väl före användning.

KARENSTIDER Häst: Kött och inälvor: 5 dagar.

INTERAKTIONER Skall ej administreras samtidigt med glukokorticoider, andra NSAID:er eller antikoagulantia.

ÖVERDOSERING I fall av överdosering ska symtomatisk behandling initieras.

OBSERVERA Personer överkänsliga för NSAID skall undvika kontakt med läkemedlet. I fall av oavsiktligt intag uppsök genast läkare och visa bipacksedeln eller etiketten.

ÖVRIGT Efter administrering av läkemedlet är det flaskan med korken, tvätta doseringssprutan i varmt vatten och låt den sjutorka.

HÅLLBARHET Öppnad flaska: 6 månader.

FÖRPACKNING Oral suspension 15 mg/ml. Honungsmak. 100 ml plastfl, receptbelagd.

➤ projektet ”Studies on the epidemiology, early pathogenesis and control of Porcine circovirus diseases” där den svenska gruppen ingår.

Avdelningen för veterinärmedicinsk immunologi och virologi vid SLU och Avdelningen för idisslar- och svinsjukdomar vid SVA har alltså haft forskningsmedel för PCV2 och PCV2-relaterade sjukdomar från Formas och efter avrapportering även fått fortsatta medel därifrån, liksom akutbidrag i samband med utbrottet av PMWS i Sverige. Vi har nu också fått medel från Stiftelsen Lantbruksforskning (SLF) och en viktig del av arbetet inom denna satsning sker i nära samarbete med Svenska Djurhälsovården samt med patologer vid SVA och AnalyCen Nordic AB. Flera av dessa personer kommer dessutom att tala på veterinärmötet 2004.

FELAKTIG BILD

Inom ramen för den strategiska satsningen på veterinärmedicinsk infektionsbiologi vid SLU (som beskrevs i SVT år 2002) har bland annat en doktorandtjänst inrättats inom projektet ”Interaktionen med porcint circovirus typ2 – patogenetisk mekanism kopplas till klinisk betydelse” (annonserad i SVT 6/02, sid 333).

Även om vi utgår från att det är oavsiktligt, anser vi det olyckligt att veterinärkårens facktidskrift förmedlar en felaktig bild angående de svenska aktiviteterna rörande FoU-arbete kring PCV2, eftersom vi utgår från att veterinärkåren läser SVT. Vi uppskattar dock att PMWS-problematiken tas upp i tidningen.

Referenser

1. Wallgren P. Porcint circovirus typ 2 – följder av introduktion till en oinfekterad integrerad grisbesättning. Svensk VetTidn. 2001, 53, 565–571.

CAROLINE FOSSUM
professor, Avd f veterinärmedicinsk immunologi och virologi, SLU
PER WALLGREN
statsveterinär, adjungerad professor Avd f idisslar- och svinsjukdomar, SVA Inst f kliniska vetenskaper, SLU

Redaktionens kommentar

Insändarna har förstås helt rätt i att den citerade meningen i intervjun med Anne-Grete Hassing var felaktig. Som mycket riktigt påpekas har SVT vid upprepade tillfällen publicerat referat och vetenskapliga originalartiklar utifrån den svenska forskningen kring PCV2/PMWS.

Det måste dock poängteras att detta misstag inte tillkom för att misskreditera svensk PMWS-forskning, utan just för att det var ett misstag. Förhoppningsvis inser den uppmärksamme läsaren av SVT detta ganska snart, om inte förr så efter att ha läst Caroline Fossums och Per Wallgrens klarläggande.

SVT beklagar djupt att reportaget i nr 13/04 innehöll en mening som kan ha framställt svensk PCV2/PMWS-forskning i ofördelaktig dager, och ber om ursäkt för detta. Syftet med reportaget, på bästa plats i tidningen, var dock att lyfta fram PMWS-programmet i årets Veterinärmöte. Det budskapet hoppas redaktionen gick fram till tidningens läsare, trots den relaterade felaktiga meningen.

Låt oss se saken från den positiva sidan – svensk PMWS-forskning fick ytterligare ett tillfälle att beskriva sin livfulla verksamhet i SVT. Dessutom kan tillfället användas för att slå ett extra slag för de danska OCH svenska experter som kommer att belysa PMWS-problematiken under årets Veterinärmöte.

JOHAN BECK-FRIIS
leg veterinär, chefredaktör, Svensk Veterinärtidning

Ansvarsärende

Undersökte inte blockhalt häst

En djurägare anmälde veterinär AA för felbehandling av en häst.
AA underlät att yttra sig i ärendet.

ansvarsärende

DJURÄGARENS ANFÖRANDE

Djurägaren anförde att hans häst startade på en travbana. Hästen genomförde värmning och provstart rutinmässigt. Efter målgången i loppet blev hästen kraftigt halt. När djurägaren kom med hästen till stallet selades hästen av och det skadade benet ställdes på kylning. Han gick för att leta efter banveterinären AA, som dittills inte hade visat något intresse för att undersöka hästen trots att den tydligt haltade av banan. Eftersom hästen var blockhalt i stallet ville ägaren att AA skulle titta på den för att avgöra om det var möjligt att transportera hästen 30 mil, eller om den skulle behandlas. AA uppgav emellertid att han inte hade tid och erbjöd sig inte heller att undersöka hästen senare. Vid en senare bedömning av en annan veterinär visade det sig att hästen hade drabbats av en blödning i gaffelbandet.

Svenska Travsportens Centralförbund ansvarar för att djurskyddet fungerar inom travsporten. Travbanorna avlönar varje dag veterinärer, anställda av Jordbruksverket (fallet inträffade innan den 1 januari 2004, då Djurskyddsmyndigheten övertog anställningsansvaret, red:s anmärkning), för att tävlingarna skall kunna arrangeras. Det förefaller självklart för djurägaren att det är veterinärens uppgift att finnas till hands för behandling eller rådgivning när hästar skadar sig på tävlingsplatsen.

VETERINÄRENS SVAR

Veterinär AA tillställdes vid ett antal tillfällen föreläggande med delgivningskvitto samt ett rekommenderat mottagningsbevis, varav inget återsändes till ansvarsnämnden. AA inkom inte heller med någon skrift till ansvarsnämnden. Däremot uppgav han vid ett telefonsamtal med nämndens sekreterare att han har tagit del av djurägarens anmälan, och AA påstod sig ha återsänt ett delgivningskvitto till ansvarsnämnden. Något delgivningskvitto inkom dock aldrig till nämnden.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Statens jordbruksverk har yttrat sig i egenskap av tillsynsmyndighet för veterinärkåren. Mot bakgrund av de handlingar som finns i ärendet anser verket att veterinär AA agerat försumligt i sin yrkesutövning. Enligt arbetsordningen för banveterinärer skall en banveterinär övervaka att akut skadade eller insjuknade hästar kommer under vård och, om någon annan veterinär inte finns tillgänglig på banan, själv utföra de åtgärder som av djurskyddsskäl måste vidtas omgående. Jordbruksverket anser även att det är anmärkningsvärt att det inte har kommit in något yttrande från AA till Veterinära ansvarsnämnden.

STCs YTTRANDE

Också Svenska Travsportens Centralförbund (STC) har på ansvarsnämndens begäran yttrat sig. STC framhåller att det numer finns en arbetsordning som reglerar banveterinärens arbete. Enligt denna skall en banveterinär övervaka att en skadad häst kommer under vård, och om denna vård inte kan erbjudas på plats göra de åtgärder på hästen och den nödvändiga bedömning som krävs inför en eventuell transport av hästen till vård på annan plats.

Den händelse som drabbade hästen och tränarens vädjan om hjälp har definitivt varit av sådan art att den har krävt banveterinärens agerande enligt instruk- ➤

➤ tionen. Veterinär AA har inte gjort vad som har ålegat honom, vilket inte är acceptabelt.

Den svenska travsporten avsätter betydande resurser för djurskyddsövervakning i samband med tävlingar samt för sportens egentillsyn vid all tid utanför tävlingsfältet. Dessutom ansvarar travsporten för banveterinärernas kompetensutveckling genom att bekosta den banveterinärkonferens som återkommer vartannat år. STCs ambition är att implementera ett djurskyddstänkande i hela branschen, som överskrider lagens krav. Centralförbundet har lyckats väl i denna ambition, vilket är en förutsättning för allmänhetens och myndigheternas förtroende för sporten.

I tävlingsmomentet byggs många påtagliga känslor och förväntningar upp. Dessa känslor och förväntningar får en alldeles särskild upplösning i samband med att en skada eller en olycka inträffar. Det finns i detta läge ingen annan funktion eller person som är mer lämpad än banveterinären att ta hand om hästen, människan och känslorna i en ofta upprörd situation. Banveterinären skall i detta läge vara den trygga medelpunkten som förväntas göra professionella och lugna bedömningar för att lösa det uppkomna problemet. Att banveterinären dessutom är offentliganställd och därmed fri från särintressen torde vara ägnat att ytterligare öka förväntningarna på ett professionellt agerande.

Mot bakgrund av detta framstår AAs brist på agerande som ett svek mot både hästen och dess ägare. En sådan brist på agerande är inte acceptabel.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Enligt 3 § andra stycket allmänna veterinärinstruktionen är veterinärerna skyldiga att skyndsamt avge förklaring som infordrats av Veterinära ansvarsnämnden. Detta har veterinär AA underlåtit.

Enligt 3.9 i arbetsordningen för banveterinärer skall banveterinären efter varje lopp övervaka att akut skadade eller insjuknade hästar kommer under vård och, om någon annan veterinär inte finns tillgänglig på banan, själv utföra de åtgärder som av djurskyddsskäl måste vidtas omgående. Detta har AA vägrat att göra i den av djurägaren påtalade situationen.

Veterinärernas skyldighet att yttra sig i ansvarsärenden är av central betydelse för ansvarsnämndens verksamhet. Saknar veterinären godtagbara skäl för sin underlåtenhet, leder detta så gott som undantagslöst till en varning. Det saknas anledning att anta att AA har haft några godtagbara skäl.

Som framgår av yttrandet från Svenska Travsportens Centralförbund är bestämmelsen i banveterinärernas arbetsordning av fundamental betydelse för den svenska travsporten. Den har också den största betydelse för djurskyddet. Det finns därför anledning att se mycket allvarligt på AAs vägran att engagera sig i vården av hästen. AA kan därför inte heller på denna punkt undgå en disciplinpåföljd i form av varning.

Ansvarsnämnden tilldelade veterinär AA en varning för att han har åsidosatt sina skyldigheter i den veterinära yrkesutövningen.

JOHAN BECK-FRIIS

Hiprasuis P/E.
Nytt prisvärt vaccin mot rödsjuka och parvovirusinfektion.

FINNS NU PÅ LAGER TILL ETT FÖRDELAKTIGT PRIS!

För mer information se aktuell Fass-text. Produktresumé kan rekvireras från Nordvacc Läkemedel AB.

Priser & Förpackningsstorlekar Hiprasuis P/E
10 x10doser = 1.800: (18: / dos), 10 x 25doser = 3.625: (14,50 / dos)
alla priser exklusive moms

NordVacc LÄKEMEDEL AB

MARKNADSFÖRES AV:
NORDVACC LÄKEMEDEL AB
Box 112, 129 22 Högersten.
Telefon: +46 8 449 46 50.
Telefax: +46 8 44946 56.
E mail: vet@nordvacc.se
Hemsida: www.nordvacc.se

Tillverkare:
LABORATORIOS HIPRA, S.A. Avda. la Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain. Tel (34) 972 43 06 60 - Fax (34) 972 43 06 61. E-mail hipra@hipra.com - www.hipra.com

Doktorspromovering i Paulsens tecken

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Den 9 oktober höll SLU sin årliga doktorspromovering, universitetets största återkommande högtid. I år fokuserade omvärlden mycket på två av de blivande hedersdoktorerna, tidigare europaparlamentarikern Marit Paulsen och IKEAs grundare Ingvar Kamprad. Eftersom Kamprad inte kunde närvara av hälsoskäl, blev uppmärksamheten än större kring den nya veterinärmedicine hedersdoktorn Marit Paulsen.

Luu Trong Hieu har genom åren gjort stora forskningsinsatser inom ämnet husdjursvetenskap, och möjliggjort flera samarbetsprojekt med SLU.

Doktorspromoveringen är höjdpunkten på SLUs akademiska år, och en välbehövlig festlighet i en annars pressad tid för universitetet. Under det gångna året disputerade 110 personer vid SLU, och 78 promovendi hade valt att ”hämta ut” sin hatt/lagerkrans vid höstens promovering. Dessutom promoverades två jubeldoktorer och sju av fakulteterna utsedda hedersdoktorer.

Just hedersdoktorerna ska av tradition ge en populärvetenskaplig föreläsning dagen innan sin promovering, vilket skedde även i år. Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap hade utsett två hedersdoktorer, professorn Luu Trong Hieu från Vietnam och författaren Marit Paulsen från Yttermalung.

GIVANDE SAMARBETE

Luu Trong Hieu är koordinator för ett forskningsutbyte mellan SLU och ett stort antal universitet och forskningsinstitut i Vietnam, Laos, Kambodja och Thailand. Han har genom åren gjort stora forskningsinsatser inom ämnet husdjursvetenskap, och möjliggjort samarbetsprojekt med SLU, SIDA och SAREC.

Luu Trong Hieu framhöll i sin föreläsning att husdjurssektorn är en av de viktigaste ekonomiska näringarna i jordbruksnationen Vietnam. Lantbruket är en vital inkomstkälla för de flesta av landets 81 miljoner invånare, och animalieproduktionen står för en omfattande del av befolkningens sysselsättning.

Sverige inledde diplomatiska kontakter med Vietnam för 35 år sedan, och SLU har under de senaste 20 åren samarbetat med landet i flera projekt. Det vetenskapliga samarbetet har resulterat i tio vietnamesiska doktorshattar sedan år 2000, och två till väntas disputera 2005. Det svenska vetenskapliga stödet från SLU har dessutom genererat ytterligare tio doktorer som disputerat vid andra vietnamesiska eller europeiska universitet än de som ingår i det direkta samarbetet.

På veterinärsidan nämnde professor Hieu VMD Lam Thi Thu Huong, som disputerade redan 1999 i parasitologi men kommit till årets högtid på SLU för att promoveras.

Luu Trong Hieu tackade svenska folket för den stora insats SLU, SIDA och SAREK gjort för vietnamesisk lantbruksutveckling, och blev riktigt känslosam i detta tack. ➤

➤ BARA VETERINÄRER SOM VET NÅGOT

När Marit Paulsen äntrade talarstolen blixtrade kamerorna från publiken intensivt, och SVT24 inledde en direktsändning av föredraget. Marit Paulsen fick sitt hedersdoktorat för att hon ”med stort engagemang, klokskap och tydlighet drivit den svenska modellen att djur ska ha det bra, kunna bete sig naturligt och vara friska”.

Paulsen inledde genom att konstatera att hon både var stolt och rörd över sin hedersbetygelse, men att vägen dit varit lång och krokig. Hon mindes tillbaka till den tid när hon började i europaparlamentet. EU skakades av dioxinskandaler, BSE med flera livsmedelskriser. Folks förtroende för mat var lågt, men EU tog sig an problemen och ändrade lagstiftning och tillsynsrutiner. Sådana ”örfilar” behöver statsmakten även i Sverige, menade Marit Paulsen. 40 procent av de svenska kommunerna klarar inte av sin livsmedels- och djurskyddstillsyn, vilket hon tyckte var ”uruselt”.

Sverige behöver någon livsmedelsskandal som ”örfil” för att skärpa den dåliga kommunala tillsynen, menade Marit Paulsen.

Vad gäller veterinärer verkade Marit Paulsen ha ett hatkärleksförhållande till yrkeskåren. Ett av hennes sista engagemang i EU-parlamentet gällde öppenhetsprincipen inom livsmedelstillsynen. Hon hade där en strid med en tysk veterinär, som ansåg att veterinära tillsynsprotokoll enbart borde vara tillgängliga för veterinärer, eftersom de inte skulle vara begripliga för andra yrkesgrupper.

– Det är bedrövligt att det bara är veterinärer som ”vet” något, sade Paulsen ironiskt i sitt föredrag. Samtidigt tyckte hon det var komiskt att hon nu blivit veterinärmedicine hedersdoktor i Sverige.

PRESSEMINARIUM

Marit Paulsen fick fortsätta att utveckla sina tankar om mat och djurhållning i ett specialarrangerat presseminarium direkt efter sin föreläsning.

Tillsammans med en vetenskaplig panel bestående av professorerna Arvid Uggla, Bo Algers, Ivar Vågsholm, Linda Keeling, Kjell Holtenius och Hans Andersson, samt nyblivna VMD Hanna Augustsson, diskuterade hon om ekvationen folkhälsa, ekonomi och djurskydd är möjlig. Även denna debatt direktsändes av SVT24.

Marit Paulsen konstaterade att de största hoten mot folkhälsan idag ligger i rökning och fetma. Det har uppstått ett skifte i mänsklighetens historia i och med att barn inte längre uppmanas att äta upp sin mat, utan istället att låta bli att äta för mycket, sade hon.

Ett tredje allvarligt hot hon såg är utbredningen av antibiotikaresistens. Både djur och människor utsätts idag för så höga stressnivåer att immunförsvaret blir nedsatt, menade Paulsen. Om människornas tillvaro blev mindre pressad och djuren tilläts utföra naturligt beteende i större utsträckning, skulle antibiotikaförbrukningen minska, trodde hon.

DOLDA SVENSKA MERVÄRDEN

I den följande paneldiskussionen gav de närvarande experterna sin syn på dagens animalieproduktion, framför allt i Sverige. Bo Algers framhöll att det finns många områden där Sverige är mycket bra, men näringen är dålig på att lyfta fram mervärdena. Hans Andersson, professor i lantbrukets ekonomi, menade att konsumenterna idag till stor del inte frågar var maten kommer från. Det måste till en ändrad attityd hos konsumenterna, sade han.

Marit Paulsen höll märkligt nog inte med om svensk mats förträfflighet. – Jag köper aldrig svensk kyckling, meddelade hon, den har dålig smakkvalitet och den går inte att göra bra till dagens låga pris. Hon förespråkade istället belgisk kyckling, som hon hade fyllt sina frysar med. Marit Paulsens råd till svenska producenter var: tänk mer på smak, tänk mer på form och ta betalt.

Arvid Uggla lyfte i sin kommentar på ett välbehövligt sätt fram SLUs ekonomiska bekymmer, och de därav uppkomna problemen att förbättra svensk livsmedelsproduktion. Uggla ifrågasatte den svenska statsmaktens intresse att utveckla svenska mervärden. SLU, det enda universitetet med ansvar för livsmedelsutveckling, får år efter år allt mindre pengar att forska

Arvid Uggla ifrågasatte den svenska statsmaktens intresse att utveckla svenska mervärden, eftersom SLU år efter år får allt mindre pengar att forska och utbilda för.

och utbilda för. Svenska politiker verkar förlita sig på kunskap från andra EU-länder, konstaterade han.

RUSTAD FÖR FRAMTIDEN

Rektor Ann-Christin Bylund såg dock framtiden an med tillförsikt i sitt välkomsttal under själva promotionshögtiden den 9 oktober. Hon citerade flera gånger Malcolm X:s konstaterande ”The future belongs to those who prepare for it”. Och på SLU rustar man för framtiden, ansåg rektorn. – Vi har förberett för den, vi har tagit strid för den, vi har fattat obekväma beslut för den, sade rektorn. Det handlar om att rusta vårt universitet på ett sådant sätt att vi kan erbjuda den bästa av studerandemiljöer, och den bästa av vetenskapliga miljöer inom våra områden, fortsatte hon. Den interna omstruktureringen är ett led i att skapa starka, sammanhållna vetenskapliga miljöer, menade Bylund.

Avslutningsvis framförde rektorn universitetets varma gratulationer till de nypromoverade doktorerna, och konstaterade att de verkligen förberett sig för framtiden.

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap var den första av SLUs numera fyra fakulteter som promoverade sina doktorer, först ut skulle ha varit veterinärmedicine jubeldoktorn Stig Larsson. Stig Larsson disputerade 1954 och har sedan utfört en beundransvärd gärning inom ämnesområdet fysiologi, där han pensionerades med professors grad. Tyvärr kunde Larsson inte närvara av hälsoskäl, men promotor Kerstin Olsson promoverade ändå jubeldoktorn ”in absens”. Förutom detta uttryck talade promotorn för första gången enbart svenska och inget latin vid promoveringsceremonin, kanske en markering att fakulteten nu blivit större och fått mindre uttalad veterinär profil.

MÅNGA NYA DOKTORER

Fakultetens större bas märktes tydligt också i antalet promoverade doktorer – hela 23 personer promoverades i år efter avlagda prov.

Först delades dock doktorssymbolerna ut till de två hedersdoktorerna Luu Trong Hieu och Marit Paulsen. De fick ta emot hatten, frihetens symbol, ringen, trohetens symbol och diplomet, beviset på doktorsvärdigheten, under högtidliga former. Därefter följde de

Promotor Kerstin Olsson sätter hatten, frihetens symbol, på Marit Paulsens huvud.

Just innan promoveringshögtiden poserar tre av Sveriges fyra kvinnliga veterinärmedicine hedersdoktorer: Christina Arosenius, Marit Paulsen och Astrid Hamring.

Som en av fakultetens 23 doktorer efter avlagda prov mottog Kerstin Hansson sitt doktorsdiplom ur promotorns hand.

nydisputerade doktorerna, vilka i bokstavsordning var:

Le Van An, FilD, Hanna Augustsson, FilD, Örjan Carlborg, AgrD, Kaywalee Chatdarong, VMD, Sten-Olof Dimander, VMD, Gunilla Eklund, VMD, Susanne Eriksson, AgrD, Torsten Eriksson, FilD, Jenny Fössling, VMD, John B Githiori, VMD, Carlos Gonzalez-Rey, FilD, Kerstin Hansson, VMD, Jörgen Holmén, AgrD, Lam Thi Thu Huong, VMD, Ann Högberg, AgrD, Magdalena Jacobsson, VMD, Duong Nguyen Khang, FilD, Karin Lundborg, VMD, Ngo Van Man, FilD, Stina Marntell, VMD, Eva Persson, VMD, Chirathalattu Santosh Thomas, AgrD och Padet Tummaruk, VMD.

FilD = filosofie doktor, VMD = veterinärmedicine doktor och AgrD = agronomie doktor.

Efter en beundransvärd insats kunde promotorn slutligen konstatera: ”Härmed har jag fullgjort mitt uppdrag.”

ÄLGKÖTT OCH OBEROENDE FORSKNING

Promotionshögtiden fortlöpte utan några missöden med promoveringar i de övriga tre fakulteterna, tal från studentkåren, tal från jubeldoktorerna, utdelning av Mårten Carlssons pris och av SLUs pedagogiska pris, och till slut gemensamt uttåg ur universitetsaulan på Ultuna till tonerna av Händels ”The arrival of the queen of Sheba”.

Som brukligt avslutades promotionsdagen med middag på Uppsala slott, där Rikssalen var fylld till sista plats av festklädda gäster.

Inte överraskande var det Marit Paulsen som höll tacktalet från hedersdoktorerna. – Jag måste tacka för ett otroligt mört älgkött. Det hade jag inte väntat mig! sade hedersdoktorn. – Sedan jag kom tillbaka från Bryssel har jag verkligen frossat i att laga mat. Nu ska jag åka hem och fylla den fjärde frysen med just älgkött.

Marit Paulsen var också den ende av middagens talare som belyste forskningens betydelse för maten. – När det gäller mat och hälsa har vi väldigt lite vetenskap, sade hon. Det mesta är tro och tyckande. Ibland ska vi bara äta protein eller bara grönsaker eller bara pulver upplöst i vatten. Men vi vet egentligen väldigt lite om hur livsmedelsprocessen påverkar matens kvalitet.

– Men det ska vara oberoende forskning. När vi tittar i backspegeln ser vi att fettforskningen har bekostats av sockermaffian. Fram för en oberoende och fri nyfikenhetsforskning. Detta kunde nog de flesta av middagsgästerna skriva under på, även om förutsättningarna för en oberoende forskning vi dagens SLU verkar mindre än någonsin. ■

Rapport från förbundsstyrelsen i september 2004

Veterinärförbundets första styrelsemöte för hösten ägde rum den 1 september, och ägnades så gott som uteslutande åt planering inför höstens fullmäktige och förbundets omorganisation

Förbundsstyrelsens första möte under hösten hölls den 1 september i förbundets lokaler på Kungsholmen. Förbundets ordinarie fullmäktige kommer att äga rum den 20–21 oktober och en mycket viktig och omfattande uppgift för fullmäktige finns på dagordningen i form av en eventuell omorganisation av förbundet. Därför ägnades den större delen av styrelsemötet åt förberedelser och diskussioner just i denna fråga.

Omorganisationen innebär att många områden behöver ses över och att förslag skall tas fram som fullmäktigeledamöterna kan ta ställning till. Det behövs bland annat nya stadgar, en budgetplan och förslag på hur valprocessen skall genomföras. För detta arbete krävs en tidskrävande och mycket stor arbetsinsats. Involverade i detta tunga arbete är kansliet, förbundsstyrelsen och representanter från riksföreningar och SVS.

Mötestiden räckte inte till för att klara av alla de punkter som fanns med på dagordningen så att en hel del fick ajourneras till ett extra förbundsstyrelsemöte den 23 september.

Under informationspunkten ekonomi meddelades en positiv nyhet, att från och med den 1 januari 2005 kan medlemmarna betala in medlemsavgiften via autogiro.

PER SAHLANDER
ledamot i förbundsstyrelsen

Säljes
Svensk Veterinärtidning 1961–2003, samtliga årgångar inbundna.
Nordisk Veterinärmedicin 1961–1986, samtliga årgångar inbundna.
Pris: Högstbjudande
Tel: 0501-198 42

Ny tjänst, ny lön, nya anställningsvillkor?

Om du står i begrepp att byta arbete eller om du skall tillträda din första tjänst **kontakta förbundskansliet** för rådgivning innan du träffar avtal om anställningen. Ring Anders Lefrell eller Amelie Lothigius, tel 08-545 558 20

Löneenkät på webben!

Nu kan du som är **privatanställd** besvara den årliga löneenkäten på webben. Gå in på förbundets hemsida www.svf.se och logga in som medlem så hittar du en knapp för löneenkäten där. Du kommer som vanligt att få en pappersenkät hemskickad, men du kan välja att besvara denna på hemsidan istället. De bearbetade svaren kommer som vanligt att finnas i vår egen lönestatistik på hemsidan liksom i Saco Lönesök. Svarsfrekvensen brukar ligga på 80–85 %. Det ska bli spännande att se om det blir ännu bättre på detta sätt!

Du som är **statligt anställd** kan också besvara enkäten på vår hemsida. Nästa år då vi har ett nytt medlemsregister kommer vi att försöka gå ut till alla medlemmar med en lönestatistik – i år blir det bara på prov. Gå in och titta på statistiken och svara på frågorna och kom gärna med synpunkter och förslag vad gäller frågorna i enkäten. Får vi många svar gör vi kanske en enklare utvärdering, målet är annars att alla ska omfattas nästa år. Vi uppmanar således alla att gå in på hemsidan och titta på löneenkäten, inte bara de privatanställda. Glöm inte bort Saco Lönesök, där finns många uppgifter att hämta.

Rapport från extra förbundsstyrelsemöte i september 2004

Veterinärförbundets styrelse höll ett extra möte den 23 september, med anledning av planeringen inför höstens fullmäktige och förbundets omorganisation. Styrelsen fastställde också förslag till verksamhetsplan för förbundet 2005.

FULLMÄKTIGE OCH OMORGANISATION

Huvudfrågan under sammanträdet den 23 september var den nya organisationen av veterinärförbundet och fullmäktige den 20–21 oktober 2004. Förslagen till nya stadgar för SVF, Anställda veterinärers förening och Företagande veterinärers förening (de två nya föreslagna föreningarna inom SVF) granskades och då framför allt de stycken som berör samarbetet och förhållandet mellan de två föreningarna och förbundet.

VERKSAMHETSPLAN 2005

Styrelsen fastställde också förslag till verksamhetsplan, vilken redovisas här i punktform:

- Ekonomiska konsekvenser samt genomförande av den nya organisationen skall utredas och fastställas.
- Kanslifunktionerna skall ses över och effektiviseras.
- Veterinärutbildningen behöver kvalitetssäkras.
- Arbetsmiljöfrågorna bevakas.
- Konkurrens- och tillsynsärendet skall drivas vidare i enlighet med tidigare beslut.
- Veterinära jourfrågor behöver ses över och problem lösas.
- Djurskyddsfrågorna är fortsatt viktiga att bevaka.
- Stöd och service till företagande veterinärer behöver förstärkas – förutsättningarna för ett servicebolag skall utredas.
- En lönepolicy behöver förbättras och kommuniceras med medlemmarna.
- Informationen till medlemmarna behöver utvecklas och göras mer tillgänglig.
- Behörighetsfrågorna utreds – SVF deltar aktivt i den statliga utredningen.
- Utreda specialistutbildning om tandvård för djur och ackreditering av utövningen.
- SVS specialistutbildningar och dispensförfarande skall reformeras.
- Samarbetet inom Norden om fort- och vidareutbildningsfrågor skall fortsätta.
- Etikfrågor i veterinär verksamhet bör föras in i den veterinära fort- och vidareutbildningen.
- Antibiotikapolicy för jordbrukets djur skall fastställas.
- Samarbetet med de baltiska systerföreningarna skall fortsätta.

VIKTIGA REMISSER

Två viktiga remisser behandlades, dels förslaget till ny veterinärutbildning, (se ledare i SVT 12 och 13/04), dels minskade krav på språkkunskaper inom det veterinära området för bland annat TUVE-studenter. I svaret på den senare framhölls att det inte är möjligt att fungera som veterinär utan goda språkkunskaper.

BEHÖRIGHETSUTREDNINGEN

Arbetet med den sk Djursjukvårdsutredningen påbörjades hösten 2003. Under första halvan av 2004 koncentrerades arbetet med insamling av faktamaterial. Följande grupper har presenterat sina verksamheter: djursjukvårdarna, sjukgymnasterna och husdjurstekniker. Dessutom har Veterinära ansvarsnämnden presenterat sin verksamhet liksom Samernas Riksförbund.

Internationella kontakter har knutits med Norge och Storbritannien.

Under hösten fortsätter arbetet med olika förslag från utredaren, vilka diskuteras i arbetsgruppen, parallellt med ytterligare insamling av fakta.

TORKEL EKMAN
ledamot i förbundsstyrelsen

Granskning av artiklar

Artiklar med vetenskapligt faktainnehåll som inkommer till Svensk Veterinärtidning granskas normalt före publiceringen. Granskningen avser artikelns saklighet och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från Sveriges Lantbruksuniversitet eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggningen.

Redaktionen

Stiftelsen Ivar och Elsa Sandbergs stipendiefond

Sällskapets för Veterinärmedicinsk Forskning styrelse ledigförklarar härmed stipendier ur Ivar och Elsa Sandbergs stipendiefond för livsmedelshygienisk forskning. Ändamålet med fonden är att främja vetenskaplig forskning inom livsmedelshygienens område eller inom områden som har direkt betydelse för livsmedel och livsmedelshygien.

Disponibelt för årets utdelning är cirka 430 000:-.

Ansökan, i 8 exemplar, ställs till: Styrelsen, Sällskapet för veterinärmedicinsk forskning, c/o Karolina Törneke, Lindsbergsgatan 9A, 752 40 Uppsala. Ansökan skall ha inkommit senast måndagen den 6 december 2004.

Ansökan skall vara på max 5 sidor och innehålla Bakgrund, Målsättning, Metoder, Arbetsplan och Budget för projektet. En kortfattad CV för huvudsökande skall bifogas. Observera att medel för generella påslag utöver högskolemoms inte kan beviljas om de uppgår till mer är 14% av summan sökta medel.

Ytterligare upplysningar lämnas av: Karin Persson Waller på tel 018-674672, fax 018-309162 eller e-post Karin.Persson.Waller@sva.se

Stipendium

I anslutning till sitt 100-årsjubileum instiftade Svenska Kvinnors Djurskyddsförening en fond. Dennas ändamål skall vara att erbjuda anställda, i första hand veterinärer vid landets djursjukhus, möjlighet till studier och förkovran avseende speciella djursjukdomar eller behandlingsåtgärder. Fondens avkastning utdelas i form av stipendium.

Stiftelsen Svenska Kvinnors Djurskyddsförening förklarar härmed ovannämnda stipendium till ansökan ledigt. I ansökan, som skall vara stiftelsen tillhanda senast den 1 februari 2005, skall redovisas ändamål samt plan och beräknade kostnader för det projekt som avses genomföras, likaså om bidrag sökts hos annan bidragsgivare för samma ändamål. Mottagare av stipendium skall senast sex månader efter användning av detta till Stiftelsen inlämna en kortfattad redogörelse häröver.

Närmare upplysningar kan fås per tel 08-783 03 68 (kl 10.00–13.00). Stiftelsens adress är Box 5867, 102 40 STOCKHOLM.

STIFTELSEN SVENSKA KVINNORS DJURSKYDDSFÖRENING

Lyxkryssa på Hollands kanaler

Med musik och blomstertema

Veterinär K G Linderholm inbjuder till ett nytt program för sina uppskattade resor: en musik och blomsterkryssning på Hollands och Belgiens kanaler i maj 2005.

Kryssningen går från Amsterdam till Antwerpen och besöker mindre orter som Nijmegen och Dordrecht för intressanta utflykter samt större städer som Rotterdam och Gent. Fyra konserter anordnas varav tre ingår i resans pris liksom att besök på den kända blomsterodlingen Keukenhof.

För största bekvämlighet sker resan som vanligt med ett femstjärnigt kryssningsfartyg – River Cloud. Vi bor hela tiden ombord och slipper flytta från hotell till hotell.

Allt ingår i priset: kryssning i utsiktsdubbelhytt, helpension med sex måltider per dag inkl. vinar till huvudmålen, guidade kultur- och konstutflykter, bl a den berömda van Gogh-samlingen, musikprogram samt flyg tur och transfers. Den enda utflykten som inte är inkluderad är en kvällskonsert i Amsterdam.

Då veterinärerna är en uppskattad och trogen resenärgrupp vill rederiet inte bara anpassa det här specialprogrammet till våra önskningar om musik, konst och blomstertema utan också låta det ingå i ett förmånligt pris.

Amsterdam – Antwerpen
7–14 maj. Pris fr 13.900:-

Tilläggspaket: 2 nätter i Amsterdam före kryssningen, med möjlighet till tre mycket fina musikprogram är under planering. Kostnad för hotell, lokaltransporter och entrébiljetter tillkommer.

För mer detaljerad information och förhandsanmälan (ej bindande) kontakta:

K G Linderholm, Akvilevägen 133, 167 62 Bromma, Tel: 08-800 500. Fax: 08-264 647.

En auktoriserad resebyrå, specialiserad på kryssningar, övertar därefter ansvar, garantier, prisdetaljer och resetekniska arrangemang för resan.

Rapport från SVS kollegium september 2004

Den 24 september höll SVS kollegium sitt fjärde möte för året. Dagordningen var ovanligt omfattande bland annat på grund av det förestående fullmäktigemötet och förbundets kommande omorganisation. En alltid närvarande punkt på dagordningen till höstens första möte är Veterinärmötet och vad som återstår att planera och organisera för att denna årliga sammankomst ska bli så trevlig och intressant som möjligt för alla deltagare.

VETERINÄRMÖTET

Programmet för årets Veterinärmöte är helt klart och har också annonserats i SVT 10 och 12/04. Förhoppningsvis blir det nu inga återbud eller ändringar från föreläsare eller moderatorer. Programmet är även i år fullmatat och kommer att ställa många inför svåra valsituationer. Kollegiets inställning är dock att det är bättre att det är svårt att välja för att allting är så intressant än att man väljer bort att åka på årets Veterinärmöte för att inget intresserar.

Av stort intresse för hela kåren bedömer vi att årets plenarsession kommer att vara, tanken på Ansvarsnämnden är ständigt närvarande i många kollegers dagliga arbete. Det kulturella inslaget, som i år är en veterinär fotoutställning, har lockat ett dussintal fotograferande veterinärer. Vi kommer även att ha kolleger som signerar och säljer egenproducerade böcker och skivor.

INITIATIVÄRENDEN

Kollegiet godkände ett nytt initiativärende som inkommit från försöksdjurssektionen om ”Anestesi av försöksdjur” och avsatte pengar till en arbetsgrupp. Arbetet beräknas vara klart inom ett år och leda till ett dokument om förekommande narkosmetoder inom försöksdjursanvändningen som, förutom av försöksdjursveterinärer, ska kunna användas av forskare, etiska nämnder och i olika typer av undervisning.

Kollegiet diskuterade också problemet med tandvård till djur och de olika aktörer som finns på marknaden, delvis på uppmaning av förbundets ordförande som bett SVS ta tag i frågan och verka för en veterinär vidareutbildning på området. Kollegiet var enigt om att området bör hanteras av veterinärerna själva för att komma ifrån de oseriösa personer som bedriver djurtandvård och för att ge djurägarna en bättre säkerhet rörande vem som behandlar deras djur. Man fann dock att skillnaden mellan smådjur och häst är så stor att det inte kan vara ett gemensamt program. Kollegiet gav därför smådjurs- och hästsektionerna i uppdrag att till nästa möte ta fram var sitt förslag på initiativärenden för veterinär fortbildning i djurtandvård.

ÖVRIGA FRÅGOR

Med anledning av det förestående fullmäktigemötet och den planerade omorganisationen av SVF gick styrelsen igenom SVS stadgar samt godkände förslag på verksamhetsberättelse för innevarande år och verksamhetsplanering för 2005. Dessa dokument ska presenteras för fullmäktige. Det konstaterades att som det ser ut nu kommer den nya organisationen inte att medföra så stora förändringar för SVS arbete och stadgar. Den enda större förändringen i de senare blir att det inte längre kommer att behövas en valkommitté eftersom även SVS ordförande och vice ordförande i fortsättningen ska nomineras av medlemmarna. Svar på en motion från SYVF angående SVS namn och verksamhet diskuterades också och ett lämpligt förslag till svar utarbetades. Bland det stora antalet övriga frågor på dagordningen kan också följande nämnas:

Ett nytt informationsmöte med VMF diskuterades och framför allt hur ett sådant möte ska planeras för att locka dit studenterna, den diskussionen kommer att fortsätta på nästa möte. Som svar på en fråga från SLV via Livsmedelssektionen diskuterades också den svenska viltstämpelns framtid och kollegiet kom med förslag på svar till SLVs utredare. Olika förslag på nya kurser hade inkommit, bland annat om avlivning av häst och ny teknik inom lantbruket. Kollegiet diskuterade om dessa var intressanta för medlemmarna och hur de i så fall ska genomföras.

CHRISTINA AROSENIUS
sekreterare i kollegiet

kongresser & kurser

SVENSKA

Nya

15–17/11 -04. KURS I GRUNDLÄGGANDE FARMAKOLOGI arrangeras i Sigtunahöjden, Sigtuna, av Läkemedelsakademin. Info: kurssekreterare Annette Lindberg, e-post: annette.lindberg@lakemedels-akademin.se, tel: 08-723 50 49 eller www.lakemedelsakademin.se

9–10/12 -04. KURS I VENTILATORHANTERING, LÅGFLÖDESANESTESI OCH MONITORERING arrangeras i Göteborg av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com (se annons i denna tidning)

17–28/1 -05. KURS I ARTIFICIELL INSEMINATION – NÖTKREATUR arrangeras av Institutionen för Kliniska Vetenskaper, SLU. Info: Lennart Söderquist, tel: 018-67 21 67, e-post: Lennart.Soderquist@kv.slu.se (se annons i denna tidning)

27–29/1 -05. SVS KURS I HÄLTDIAGNOSTIK HOS HUND arrangeras i Västerås och Strömsholm av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com (se annons i denna tidning)

14–18/2 -05. KURS I ARTIFICIELL INSEMINATION – HÄST arrangeras av Institutionen för Kliniska Vetenskaper, SLU. Info: Anne-Marie Dalin, tel: 018-67 19 48, e-post: Anne-Marie.Dalin@kv.slu.se (se annons i denna tidning)

18–19/2 -05. KURS I BEDÖMNING AV FRAKTURFALL – SMÅDJUR arrangeras i Västerås av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com (se annons i denna tidning)

14–17/3 -05. KURS I INTENSIVVÅRD FÖR HUND OCH KATT arrangeras på Teneriffa av Nordic Veterinary Intensive Care Society (NOVICS). Info: Elisabet Ängeby, tel: 0706-690119, 031-983919, e-post: elisabet.angeby@hem.utfors.se (Se även annons SVT 13/04)

23–24/4 -05. VE-TA DAGARNA – INTENSIVVÅRD HÄST OCH SMÅDJUR arrangeras i Tylösand, Halmstad av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com (se annons i denna tidning)

23–24/9 -05. KURS I JOURNAL- OCH INTYGSSKRIVNING arrangeras i Stockholm av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com (se annons i denna tidning)

29/9–1/10 -05. 2ND NORDIC AO VET COURSE – GRUNDLÄGGANDE FRAKTURBEHANDLING arrangeras i Mälardalen av Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. Info: www.djursjukhusforeningen.com (se annons i denna tidning)

Tidigare publicerade

9–10/11 -04. KURS I INDUSTRIELL UTVECKLING AV LÄKEMEDEL – ETT HELHETSPERSPEKTIV, Stockholm. Arr: Läkemedelsakademin (SVT 12/04)

11–12/11 -04. VETERINÄRMÖTET, Ultuna, Uppsala. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska sällskap och Sveriges Veterinärförbund. (SVT 2/04)

20–21/11 -04. KURS I ANESTESIOLOGI HUND OCH KATT, Strömsholm. Arr: Regiondjursjukhuset Strömsholm. (SVT 5/04)

20–21/11 -04. FORTSÄTTNINGSKURS I RADIOLOGI HÄST, Uppsala. Arr: Svenska Djursjukhusföreningen Utbildning AB. (SVT 10/04)

22–25/11 -04. DIABETESSYMPOSIUM HUND OCH KATT arrangeras av Intervet AB på följande platser: 22/11 – Höör, 23/11 – Kalmar, 24/11 – Göteborg, 25/11 – Stockholm. (SVT 10/04)

23–24/11 -04. JORDBRUKSKONFERENSEN 2004, Ultuna, Uppsala. Arr: NL-, VH- och LTJ-fakulteterna vid SLU, Stiftelsen lantbruksforskning samt Jordbruksverket. (SVT 13/04)

12–13/3 -05. KURS I ENDOKRINOLOGI, Strömsholm. Arr: Regiondjursjukhuset Strömsholm. (SVT 5/04)

15–16/3 -05. SVENSKA DJURHÄLSOVÅRDENS FORTBILDNINGSKONFERENS, Bålsta (SVT 12/04)

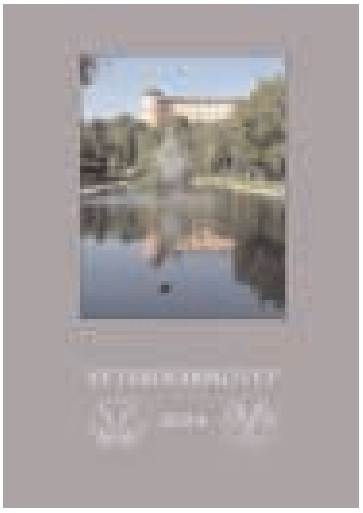

Kompendium
VETERINÄRMÖTET
2004

Kompendium med föredrag från 2004 års Veterinärmöte kan beställas från veterinärförbundets kansli. Kompendiet kostar 415 kronor (inkl porto och moms) vid insättning på Sveriges Veterinärförbunds postgiro 83 80-8. Ange på talongen ”Kompendium 2004”.

Beställning kan även ske per telefon 08-545 558 20 eller per e-post office@svf.se mot faktura.

14–16/4 -05. Kurs i hjärtsjukdomar hos hund och katt, Wallby Säteri.
Arr: Wallby Säteri (SVT 7/04)

Internationella

Fler internationella kurser hittar Du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

Nya

18–20/3 -05. CICADE 2005. International Conference on Sport Horses arrangeras i Santiago, Chile. Info: Dr Arno Lindner, Tel: 0049-201-5718873, E-post: contact@agpferd.de eller www.cicade.info.

Tidigare publicerade

15–17/11 -04. Management of the laboratory animal facility and its resources, Danmark. Arr: Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) (SVT 12/04)

4–8/12 -04. American Association of Equine Practitioners, AAEP, arrangerar sin årliga kongress i Denver, USA. (SVT 4/04)

15–16/12 -04. Internationell konferens om The Material and Immaterial Costs of Animal Disease Control, Bryssel, Belgien. (SVT 12/04)

13–14/1, 2–3/2, 25/2 -05. Kurs i Fødevarekompleksets aktører (Modul 1 inom Fødevarekvalitet og –sikkerhed), Danmark. Arr: Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). (SVT 13/04)

19–21/01 -05. Kurs i Adfærd og velfærd: De grundlæggende forudsætninger for at forstå og vurdere dyrs adfærd, Danmark. Arr: Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). (SVT 13/04)

24–28/01 -05. Kurs i Husdyrarters adfærd: Naturlig adfærd og adfærd under fangenskab/produktionssystemer hos produktionsdyr, selskabsdyr og forsøgsdyr, Danmark. Arr: Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). (SVT 13/04)

31/1–1/2 -05. Kurs i Metodik: Redskaber til velfærdvurdering i praksis, Danmark. Arr: Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). (SVT 13/04)

1–3/3, 9–11/3, 28–29/4 -05. Kurs i Kvalitet af råvarer (Modul 2 inom Fødevarekvalitet og –sikkerhed), Danmark. Arr: Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). (SVT 13/04)

1–2/4 -05. The 26th Congress of Deutsche Veterinärmedizinische Gesellschaft, DVG, Berlin, Tyskland (SVT 7/04)

11–12/5, 18–19/5, 25–26/5, 22/6 -05. Kurs i Fødevarebioteknologi (Modul 3 inom Fødevarekvalitet og –sikkerhed), Danmark. Arr: Den Kgl Veterinær- og Landbohøjskole (KVL). (SVT 13/04)

11–14/5 -05. 30th World Congress of the World Small Animal Veterinary Association WSAVA/FIAVAC/AMMVEPE, Mexico City. (SVT 13/04)

12–15/6 -05. The 4th International Dairy Federation International Mastitis Conference, Maastricht, Nederländerna.

14–17/9-05. BEVA konferens, Harrogate, England (SVT 1/04)

Jordbruksverket är regeringens expertmyndighet på det jordbrukspolitiska området och arbetar bland annat med EU-stöd till jordbruket, miljö- och djurskyddsfrågor. Landets distriktsveterinärer utgör också en betydande del av organisationen.

Vi eftersträvar mångfald bland personalen avseende ålder, kön och kulturell bakgrund.

JORDBRUKS VERKET

551 82 Jönköping
036-15 50 00
jordbruksverket@sjv.se
www.sjv.se

Smittskyddsintresserade veterinärer

sökes till djuravdelningen

Vi på djuravdelningsska förebygga och bekämpa smittsamma djursjukdomar. Tyngdpunkten ligger på epizootier och zoonoser. Vi har ett stort kontaktnät och samarbetar ofta med andra myndigheter och näringens organisationer, både nationellt och internationellt.

Som medarbetare kommer du att ha stor möjlighet att påverka smittskyddets framtida utveckling. Dessutom får du tillgång till mycket information om vad som händer både inom och utanför våra gränser.

Vi söker dig som har erfarenhet från ämnesområdet och som tycker att det skulle vara intressant att i en stimulerande miljö med många kollegor få ta dig an nya uppgifter inom smittskyddsområdet. Arbetet kräver såväl initiativförmåga som ansvarskänsla. Du ska kunna uttrycka dig väl i både tal och skrift samt ha goda kunskaper i engelska.

Har du frågor så kontakta gärna Robert ter Horst eller My Sahlman som är enhetschefer på smittbekämpningsenheten respektive art- och smittskyddsenheten. Facklig företrädare för SACO-föreningen är Pia Gustavsson och för ST-Jordbruksverket Margot Norén.
Samtliga nås på telefon 036-15 50 00.

Välkommen med din ansökan med meritförteckning och löneanspråk till Jordbruksverket, 551 82 Jönköping, senast den 28 november 2004.

Märk ansökan med referensnummer 06-7115/04.

Sällskapet Äldre Veterinärer bildat

Sällskapet Äldre Veterinärer (SÄV) bildades enligt planerna den 27 augusti i år på gamla Stutis i Stockholm. Efter att ha intagit lunch på restaurangen i Hovslagerismedjan samlades vi i en föreläsningssal på Företagsekonomiska institutionen, tidigare Hästkirurgen, för vårt annonserade möte. 18 kolleger hade mött upp för att bilda vår tilltänkta sammanslutning. Vid mötet utsågs en interimstyrelse fram till dess att vi håller årsmöte någon gång till våren.

Funktionärer i styrelsen blev Allan Holmlund, ordförande, Elisabet Rennerfelt, sekreterare, Erland Pääjärvi, skattmästare och K G Linderholm och Gunnar Bergsten, ledamöter. En valberedning tillsattes för att förbereda inför årsmötet.

Medlemmar i valberedningen är Astrid Elffors, Margareta Lagerman Pekkari och Lennart Persson (sammankallande).

Ni som ännu inte anmält ert intresse att gå med i ”Sällskapet” är välkomna att höra av er till Allan Holmlund, Karlbergsvägen 57, 5 tr, 113 35 Stockholm, telefon 08-34 30 66 eller 018-67 23 85.

Allan Holmlund
För Sällskapet Äldre Veterinärer

Livsmedelsverket är den statliga centrala myndigheten för livsmedelsfrågor. Med konsumenternas bästa för ögonen arbetar vi för säkra livsmedel. Vi kontrollerar maten, undersöker livsmedels sammansättning och näringsvärde, ger råd och anvisningar samt visar vägen mot bra matvanor. På Livsmedelsverket i Uppsala arbetar ca 300 personer. Ytterligare ca 200 medarbetare återfinns inom gränskontrollen och inom besiktningsveterinärorganisationen (BVO) på slakterier och andra köttföretag runt om i vårt land. Se även www.slv.se.

Livsmedelsverket söker

Överveterinärer

till besiktningsveterinärorganisationen, BVO, med placering vid nedanstående slakterier.

– **Kalmar**. I enheten ingår 1 slakteri, 1 fjäderfäslakteri och 2 exportanläggningar. Märk ansökan med dnr 2656/04
– **Uppsala**. I enheten ingår 1 slakteri. Märk ansökan med dnr 2657/04

Arbetsuppgifter
Som överveterinär har Du ansvar för den lokala verksamheten samt visst budget- och personalansvar.

Kvalifikationer
Du ska ha en bred veterinär kompetens, goda ledaregenskaper och förmåga att skapa ett gott samarbetsklimat. Du bör ha flera års erfarenhet som besiktningsveterinär. Viss administrativ erfarenhet är önskvärd.

Upplysningar
Ytterligare upplysningar: administrativ chef Pia Holmqvist, tel 018-17 55 00, eller överveterinär Agneta Alderin, tel 0480-571 00 (tjänsten i Kalmar). Facklig företrädare är Leif Skarhed, tel 0511-250 00.

Ansökan
Välkommen med din ansökan, senast den 30 november 2004 under adress: Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala eller via e-post: livsmedelsverket@slv.se

LIVSMEDELS VERKET

Livsmedelsverket är huvudman för besiktningsveterinärorganisationen (BVO) som är en fältorganisation under Tillsynsavdelningen/Enheten för köttillsyn. BVO:s personal utövar köttkontroll och annan tillsyn på slakterier och köttproducerande anläggningar i hela landet, totalt mer än 200 anläggningar. Verksamheten finansieras genom avgifter som tas ut från företagen. Fältorganisationen leds och stöds av en grupp om 20 personer placerade i Uppsala.

läkemedel

Godkända läkemedel

■ Läkemedelsverket har den 3 september 2004 godkänt nedanstående läkemedel:

Duvaxyn IE vet, injektionsvätska, lösning.
Innehavare av godkännande för försäljning är Fort Dodge Animal Health Holland, Weesp, Nederländerna.
ATC-kod: Q105A A01 (equint influensavirusvaccin).

Duvaxyn IE-T vet, injektionsvätska, suspension.
Innehavare av godkännande för försäljning är Fort Dodge Animal Health Holland, Weesp, Nederländerna.
ATC-kod: Q105A L01 (inaktiverat equint influensavirusvaccin + inaktiverat clostridiumvaccin).

■ Läkemedelsverket har den 10 september 2004 godkänt nedanstående läkemedel:
Ivermektin Virbac vet, oral pasta 18,7 mg/g.
Innehavare av godkännande för försäljning är Virbac de Portugal Laboratorios Lda, Almeirim, Portugal.
ATC-kod: QP54A A01 (ivermectin).

SVENSKA DJURSJUKHUSFÖRENINGEN UTBILDNING AB

Vi arrangerar kurser för VETERINÄRER och DJURSJUKVÅRDARE

Axplock ur kommande kurser

2004

9–10 december — **Kurs i Ventilatorhantering, lågflödesanestesi och monitorering**
Steg 1: Respiration
Målgrupp: Veterinärer och djursjukvårdare
Plats: Göteborg

Datum ej fastställt — **Kurs i Lågflödesanestesi och monitorering**
Steg 2: Cirkulation
Målgrupp: Veterinärer och djursjukvårdare
Plats: Göteborg

2005

27–29 januari — **Hältdiagnostik hos hund – SVS kurs**
Målgrupp: Smådjursveterinärer
Plats: Västerås och Strömsholm
I samarbete med Regiondjursjukhuset Strömsholm

18–19 februari — **Bedömning av frakturfall – smådjur**
Målgrupp: Veterinärer med smådjurspraktik/klinik där ortopediskt arbete och bedömning av frakturer kan ingå.
Plats: Västerås

23-24 april — **Ve-TA Dagarna**
Årets tema *INTENSIVVÅRD* häst och smådjur
Kurser: Chefskurs, Odontologi steg 1, Servicekurs
Målgrupp: Alla som arbetar med djursjukvård
Plats: Tylösand, Halmstad

23–24 september — **Journal- och intygsskrivning**
Målgrupp: Veterinärer
Plats: Stockholm

29 sept – 1 okt — **2nd Nordic AO Vet Course**
Grundläggande frakturbehandling – teoretisk och praktisk kurs
Internationellt godkänd AO kurs.
Målgrupp: Smådjursveterinärer
Plats: Mälardalen

Information om alla våra kurser och anmälningsblanketter finns att hämta på vår hemsida
www.djursjukhusforeningen.com

Rättvisare veterinäravgifter för slakterier

Den 1 januari 2005 träder ett enklare och rättvisare avgiftssystem för köttbesiktning vid slakterierna i kraft, skrev Livsmedelsverket i ett pressmeddelande den 12 oktober. Avgifterna blir beroende av tillsynstiden. Oavsett var slakteriet ligger i landet eller vilket djurslag som slaktas, blir timkostnaden för veterinär respektive assistent densamma.

Flertalet småskaliga slakterier får betydligt lägre avgifter. Livsmedelsverket har tagit fram det nya avgiftssystemet på uppdrag av regeringen. Ekonomistyrningsverket och Konkurrensverket har tillstyrkt förslaget.

I det nya systemet debiteras slakterierna efter hur många timmar de behöver veterinärbesiktning och kontroll. Det är samma timavgift för veterinär respektive assistent oavsett slakteriets storlek eller geografiska läge.

Eventuell restid till och från slakteriet räknas inte som tillsynstid, och debiteringen för den försvinner – något som gynnar avlägset belägna småskaliga slakterier.

Även de särskilda avgifterna för kontroll av salmonella och läkemedelsrester försvinner. Dessa och resekostnaderna bakas istället in i timtaxan, som alla betalar.

En kategori mellanstora slakterier kan komma att få högre kostnader. Dessa slakterier har varit gynnade av hittillsvarande regler. I det nya systemet justeras fördelningen av kostnaderna mellan veterinärer och assistenter för att bättre motsvara faktiska lönekostnader, meddelade Livsmedelsverket. ■

Livsmedelsverket är den statliga centrala myndigheten för livsmedelsfrågor. Med konsumenternas bästa för ögonen arbetar vi för säkra livsmedel. Vi kontrollerar maten, undersöker livsmedels sammansättning och näringsvärde, ger råd och anvisningar samt visar vägen mot bra matvanor. På Livsmedelsverket i Uppsala arbetar ca 300 personer. Ytterligare ca 200 medarbetare återfinns inom gränskontrollen och inom besiktningsveterinärorganisationen (BVO) på slakterier och andra köttföretag runt om i vårt land. Se även www.slv.se.

Livsmedelsverket söker

Besiktningsveterinärer

till besiktningsveterinärorganisationen, BVO, med placering vid nedanstående slakterier

- **Luleå**. Två tjänster med sysselsättningsgrad 100 % respektive 75 %. I enheten ingår 2 slakterier och 4 exportanläggningar. Märk ansökan med dnr 2658/04
- **Skellefteå**. I enheten ingår 1 slakteri och 1 exportanläggning. Märk ansökan med dnr 2659/04

Arbetsuppgifter
Som besiktningsveterinär är dina huvudsakliga arbetsuppgifter köttbesiktning och hygienövervakning.

Kvalifikationer
Du är legitimerad veterinär, gärna med erfarenhet av köttbesiktning. Körkort och egen bil är ett krav. Viss administrativ erfarenhet är önskvärd. Vissa krav kommer att ställas på synskärpa, färgsinne och förmåga att känna lukt. Vi fäster stor vikt vid personlig lämplighet och god samarbetsförmåga.

Upplysningar
Ytterligare upplysningar: administrativ chef Pia Holmqvist, tel 018-17 55 00, besiktningsveterinär Emil Murphy, tel 0920-23 70 00 (tjänsterna i Luleå) eller överveterinär Georgios Toffia, tel 0910-509 00 (tjänsten i Skellefteå). Facklig företrädare är Leif Skarhed, tel 0511-250 00.

Ansökan
Välkommen med din ansökan senast den 30 november 2004 under adress: Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala eller via e-post: livsmedelsverket@slv.se

LIVSMEDELS VERKET

Livsmedelsverket är huvudman för besiktningsveterinärorganisationen (BVO) som är en fältorganisation under Tillsynsavdelningen/Enheten för köttillsyn. BVO:s personal utövar köttkontroll och annan tillsyn på slakterier och köttproducerande anläggningar i hela landet, totalt mer än 200 anläggningar. Verksamheten finansieras genom avgifter som tas ut från företagen. Fältorganisationen leds och stöds av en grupp om 20 personer placerade i Uppsala.

Riksdagsmotion för veterinärutbildningen

Riksdagsledamoten Marietta de Pourbaix-Lundin (m) lämnade i oktober in en motion till riksdagen där hon yrkar att kvaliteten i veterinärutbildningen skall upprätthållas genom en tillräckligt omfattande klinisk tillämpning av djursjukvård dygnet runt.

Motionären konstaterar att SLU dras med ekonomiska problem, vilket har lett till stora neddragningar vid många fakulteter, framför allt vid den veterinärmedicinska. Den kliniska övningen för studenterna blir starkt begränsad, vilket får negativa konsekvenser för de nyutbildade veterinärernas förmåga att utöva sin viktiga uppgift. Man har till exempel lagt ner hela anestesikursen.

SLUs ledning har gjort en tolkning att man inte har i uppdrag att bedriva djursjukvård, men kan samtidigt inte förklara hur kvaliteten skall upprätthållas med en veterinärutbildning utan tillräckligt antal djurpatienter att tillämpa sina kunskaper på. SLU hävdar att det är för dyrt att driva djursjukvårdsverksamhet på tidigare nivå.

Veterinärfakulteten har fungerat utmärkt i många år, konstaterar motionären. Svenskt djurskydd har haft ett gott internationellt rykte under lång tid – mycket beroende på en högklassig veterinärutbildning. Nu ökar riskerna för felbehandlingar på grund av okunnighet hos veterinärer med bristfälliga kunskaper. Det är ett starkt nationellt intresse att SLU får uppdraget att fortsätta bedriva djursjukvård så att veterinärutbildningen kan behålla sin tidigare kvalitetsnivå, avslutar Marietta de Pourbaix-Lundin. ■

Gör din litteratursökning på www.svf.se

Som medlem i veterinärförbundet har man möjlighet att utan någon kostnad utföra litteratursökningar på den internationella vetenskapliga databasen CAB-abstacts. Logga bara in på medlemsdelen av förbundets hemsida www.svf.se och tryck på rubriken ”Sökning på CAB-abstracts”. Större delen av den naturvetenskapliga världen ligger för dina fötter, bara några tangenttryckningar bort.

Djurkliniken i Sundsvall AB
Södra Allén 5, 852 39 Sundsvall
Tel: 060-14 70 10 Fax: 060-14 70 15

Klinikveterinär

Djurkliniken i Sundsvall söker klinikveterinär, gärna med specialistkompetens eller erfarenhet av smådjurssjukvård. Du bör kunna arbeta självständigt då tjänsten innebär viss jourtjänstgöring. Tjänsten är ett längre vikariat med mycket goda möjligheter till fast anställning. I jämlikhetens tecken välkomnar vi manliga sökande! Självklart är även du med kortare erfarenhet eller du som snart är färdig veterinär välkommen med din ansökan.

Vi värdesätter dig som är pålitlig, har hög moral med en positiv grundsyn på våra fyrbenta vänner och deras ägare.

Idag arbetar fem veterinärer heltid och totalt är vi 16 fast anställda. Vi arbetar i stora ljusa moderna lokaler med centralt läge i Sundsvall. Vår medicintekniska utrustning håller hög standard och är i många delar ny. Vi har eget lab och till vår hjälp en biomedicinsk analytiker. Patient- och journalhantering görs i Trofastmiljö. Tempot kan stundvis vara högt med flera akutpatienter förutom de i förväg inbokade. Ca 15 000 patienter besöker oss årligen.

Tjänsten är heltid. Tillträde enl ök.

Välkommen till ett glatt och kreativt team!

Frågor om tjänsten besvaras av chefvet Catarina Kjellerstedt, 060-14 70 16 eller 060-14 70 11 (exp).

Skicka din ansökan senast den 15 januari med löneanspråk till annika.stafren@telia.com eller
Annika Stafrén
Djurkliniken i Sundsvall
Södra Allén 5
852 39 Sundsvall
www.djurkliniken.se

noterat

Hästmedicin tvingas stänga

Veterinärstudenterna på Ultuna får kanske ingen klinisk undervisning i hästmedicin i år, meddelade Upsala Nya Tidning (UNT) den 13 oktober. Dagen innan stängde hästmedicinavdelningen på obestämd tid på grund av neddragningar och sjukskrivna veterinärer.

– Studenterna kommer inte att kunna få godkänt på kursen, om de inte får klinisk träning, sade veterinär Pia Funkquist till UNT.

Det handlar om blivande veterinärer i årskurs 4, som förväntar sig klinisk undervisning i hästmedicin i november. Den kommer de inte att få, så som det ser ut i dag på Hästkliniken. Där fungerar kirurgin, men sedan den 12 oktober inte den medicinska verksamheten. Orsak: veterinärbrist. Man har haft 4,5 veterinärtjänster på hästmedicin. Två veterinärer är tjänstlediga för forskning, Pia Funkquist själv och en kollega. Två av veterinärerna på de återstående 2,5 tjänsterna är nu sjukskrivna på grund av den hårda arbetsbelastningen på kliniken. Återstår en veterinär på halvtid, som undervisar veterinärstudenter i sjätte årskursen.

– Vi står i dag med en avdelning som i princip är död, säger Katarina Nostell, den andra forskningslediga veterinären.

Arvid Uggla, dekanus för den veterinära fakulteten, konstaterar att fakulteten egentligen inte har pengar till den undervisning och kliniska färdighetsträning som man anser som rimlig.

– Förr var vi stolta över vår svenska veterinärutbildning. Men nu är situationen extremt svår, säger Arvid Uggla till UNT.

Ägare till sällskapsdjur gör färre läkarbesök

Människor med sällskapsdjur gjorde 15 till 20 procent färre läkarbesök per år än människor utan sällskapsdjur. Resultatet av studien, som är genomförd av forskare på The University of Melbourne i Australien, Beijing Normal University i Peking samt The German Institute for Economic Research i Tyskland, presenterades i början av oktober på IAHAIO-kongressen i Glasgow.

Totalt undersöktes över 11 000 personer i de tre länderna, varav en stor majoritet i Tyskland (cirka 9 500 personer). Resultaten visar att djurägare i Tyskland 1995 besökte läkare 11,1 gånger per år i genomsnitt och att icke-djurägare gjorde läkarbesök i snitt 12 gånger per år. År 2001 däremot hade, i samma grupp, antalet läkarbesök bland de djurägande minskat – trots den ökade åldern – till endast 11 besök per år och icke-djurägares antal besök ökat till 12,9 besök.

– Med de här resultaten blir det tydligt att samhället kan tjäna mycket pengar på att människor håller sällskapsdjur, säger Markus Grabka, forskare vid The German Institute for Economic Research i Tyskland.

IAHAIO, International Association of Human Animal Interaction Organisations, anordnade i år sin tionde kongress om sällskapsdjur och människor.

Källa: pressmeddelande från Manimalis den 7 oktober 2004.

Jobb som distriktsveterinär

Distriktsveterinäravdelningen söker nu veterinärer till följande stationer:

Dingle – en heltidsanställning (dnr 06-7042/04)

Hässleholm – en heltidsanställning (dnr 06-7232/04)

Fullständig annons finns på internet:

www.sjv.se

Sista ansökningsdag är 23 november 2004.

Jordbruksverket 551 82 Jönköping tfn 036-15 50 00
e-post: jordbruksverket@sjv.se

Distriktsveterinärerna

Normer för nedsättning av medlemsavgift

Flyinge AB är ett modernt hippologiskt centrum med gamla traditioner. Den huvudsakliga verksamheten omfattar avel och förädling av hästar, hippologisk högskole- och gymnasieutbildning, veterinärmedicinsk klinik samt forskning. Flyinge AB omsätter ca 50 mkr och har 55 anställda. Det internationella samarbetet är betydelsefullt. Se vidare flyinge.se.

Veterinär – inriktning häst

Vår mångårige medarbetare Anders Gånheim har beslutat sig för att lämna oss och vi söker nu en erfaren veterinär som kan ta över ansvaret för avel och reproduktion.

Hästkliniken står inför spännande framtidsutsikter med stor utvecklingspotential. Vi kommer troligen att bygga en ny klinik tillsammans med ATG Hästklinikerna AB och får då tillgång till den senaste tekniken. Vår inriktning omfattar främst avel och reproduktion och du kommer att få en viktig roll i vårt långsiktiga avelsarbete. Vi har också klinisk verksamhet, dels för våra 200 egna hästar, dels för externa kunder. I arbetsuppgifterna ingår även undervisning för bland annat våra hippologstudenter.

Vi söker nu en erfaren hästveterinär med inriktning gynekologi och helst med specialistkompetens i hästens sjukdomar.

Frågor besvaras gärna av veterinär Anders Gånheim, tfn 046-649 30 eller av VD Björn Leander, tfn 046-649 17, 0708-122 143.

Din ansökan vill ha senast den 22 november till adress Eva Ljungquist, Hästsportens Hus, 161 89 Stockholm, eva.ljungquist@atg.se

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

STYRELSE

Ordförande:	*Telefon bostad*
KARIN ÖSTENSSON	070-461 14 46
Vice ordförande:	
ÅSA BERGQUIST	0418-66 21 62
BO EBERHARDSON	070-279 59 81
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
KARIN LUNDBORG	0525-102 13
PER SAHLANDER	0171- 44 20 93
SUSANNA STERNBERG LEWERIN	018-69 46 64
THOMAS SVENSSON	0370-813 61

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

KOLLEGIUM

Ordförande:
THOMAS SVENSSON

Vice ordförande:
HENRIK ERICSSON
ANNA FORSLID
ANNE HAGLUND
PATRICIA HEDENQVIST
ANDERS SANDBERG
ANNA EINARSSON

Riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund

SVENSKA DISTRIKTSVETERINÄRFÖRENINGEN – DVF

Ordförande: BJÖRN SWENSON
Sekreterare: LARS-ERIK STABERG

SVENSKA BESIKTNINGSVETERINÄRFÖRENINGEN – BVF

Ordförande: LEIF SKARHED
Sekreterare: TONE LINDVÅG

SVERIGES YNGRE VETERINÄRERS FÖRENING – SYVF

Ordförande: MARIE BERGER
Sekreterare: ULRIKA FORSHELL

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER I ENSKILD TJÄNST – FVET

Ordförande: CHRISTER GYLLERUP
Sekreterare: JOHAN HELLANDER

FÖRENINGEN VETERINÄRER I ADMINISTRATIV TJÄNST –VIAT

Ordförande: BJÖRN DAHLÉN
Sekreterare: OLLE RYDELL

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER VID VETENSKAPLIGA INSTITUTIONER – FVVI

Ordförande: DAN GRILL
Sekreterare: SUSANNE STENLUND

PRIVAT PRAKTISERANDE VETERINÄRERS FÖRENING – PVF

Ordförande: EVAMARI LEWIN
Sekreterare: SUSANNA HULTBERG

DJURSJUKHUSANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – DAVF (VILANDE)

Ordförande: FREDRIKE RITTER

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande: PATRICIA HEDENQVIST
Sekreterare: ANETTE KARLSSON

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande: ANNA FORSLID
Sekreterare: CLAES-GÖRAN SJÖSTEN

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande: ANNE HAGLUND
Sekreterare: MARIA LENDAU

LIVSMEDELSSEKTIONEN

Ordförande: ANDERS SANDBERG
Sekreterare: TORBJÖRN AXELSSON

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande: ANNA EINARSSON
Sekreterare: MARIE FLÖISBON

Att bli vuxen

Ill: Karin Åström Bengtsson

Jag hade väldigt roligt som 17-åring men nu har även jag insett och accepterat att tonårsperioden definitivt är förbi. Vi känner oss gamla ute på krogen och går möjligtvis till städade barer med kostymklädda män. Vinprovning har vi redan ägnat oss åt och utan att skämmas har vi startat en egen bokklubb. Det är faktiskt ganska trevligt att bli vuxen.

Under studieåren stod utvecklingen still. Vad gör du nu för tiden? Pluggar. Och nu då? Pluggar fortfarande. Medan gamla barndomskamrater fick skivkontrakt och spelades på MTV, reste jorden runt, bytte pojkvänner flera gånger, hann hoppa av popsvängen, pluggade färdigt och skaffade sig fina jobb.

Men nu äntligen har jag släppts ut i friheten och är nästan i kapp. Bröllop. Bostadsrätt. Bil. Och efter åratal av preventivmedelskampanjer står våra mödrar på barrikaderna för rätten till barnbarn. Ibland är det faktiskt svårt att hänga med.

Så kastas man in i ett yrkesliv och är återigen nyast och yngst. Efter en viss inskolningsperiod har jag vant mig vid att alla sköterskor är äldre och mer erfarna, att plötsligt vara den som berättar för sin gamla söndagsskolefröken hur saker och ting ligger till här i världen, samt några andra mer bisarra situationer som att lära bönder spruta köttdjur enligt C15-manér. Något de redan ägnat sig åt i fler år än jag har levt.

Att bli vuxen är för mig när man plötsligt vet mer än sina föräldrar. Det är för övrigt en mycket obehaglig upplevelse att upptäcka just det, att de inte längre vet svaret på allt. Mina föräldrars motsvarighet till detta, typ nu är Erika stor och välutbildad, var när min pappa lyckades slå upp ett sår i huvudet. Han kom hem med blod över hela ansiktet och mamma fick panik och ringde nästan ambulans, medan jag lugnt tvättade bort allt blod och konstaterade att såret inte var så djupt men att det hade blött en hel del. Ja, då är man stor även i Småland.

Man härdas och mognar av jourberedskap, för själva tanken på att vara ansvarig för hela norra Smålands djurbestånd är ju mer hisnande än loopen på Liseberg. Och när man gjort sina första kejsarsnitt och reponerat några livmoderframfall, då känner man sig faktiskt som en riktig veterinär.

Jag har en kompis som är journalist. Hon gör nyhetsreportage på TV4. För tio år sedan slutade vi nian och nu tänker vi ha återträff med vår härliga gamla klass. I jakt på festlokal har vi ringt runt till samtliga klubbstugor och föreningsgårdar i trakten. Men de hyr inte ut till sådana som oss. För det har de tagit styrelsebeslut på. Man måste vara över 40 år. Man måste vara med i Pingstkyrkan. Det blir så mycket fylla och bråk när 25-åringar har fest. Och vi, vi som skall gå på den här festen, vi bukopererar deras hundar, vi förlöser deras fruar, vi drar in elektriciteten i deras hus, vi bygger broarna de åker på och vi spolar isen när HV71 vinner SM-guld. De skulle bara veta!

Erika Brandeker

PERSONNOTISER

Födelsedagar i december 2004

Gunnar Ljunggren, Mullsjö, 70 år den 6/12
Wiwian Stern-Bertholtz, Ransta, 50 år den 7/12
Tom Björk, Storvreta, 50 år den 8/12
Bernt Westberg, Tranås, 75 år den 9/12
Yvonne Johansson, Söråker, 50 år den 9/12
Björn Sandgren, Skara, 50 år den 10/12
Lennart Nord, Skurup, 70 år den 17/12
Gunnar Dalborg, Kungsbacka, 60 år den 19/12
Catharina Cronberg, Hemse, 60 år den 19/12
Rune Persson, Ljungbyholm, 80 år den 21/12
Göran Jönsson, Skara, 75 år den 23/12
Marianne Gottlieb-Vedi, Vollsjö, 50 år den 27/12

REGIONDJURSJUKHUSET STRÖMSHOLM

Verksamheten vid Regiondjursjukhuset växer ständigt. Därför söker vi nya medarbetare. I första hand söker vi Dig som har några års erfarenhet och som vill satsa helhjärtat på en framtid inom den kvalificerade smådjurssjukvården.

Du kan räkna med stimulerande arbetsförhållanden, trevliga och engagerade arbetskamrater och mycket goda möjligheter till kompetensutveckling. Regiondjursjukhuset satsar stora resurser på utveckling och vidareutbildning.

Kontakta bitr. chefveterinär Martin Rapp för vidare information!
e-post: martin.rapp@regiondjursjukhuset.se Tel. 0220-458 18

Välkommen med Din ansökan före den 20 november till
Martin Rapp, Regiondjursjukhuset Strömsholm, 730 40 Kolbäck.

Veterinärerna på Bruksgården
söker
Smådjursveterinär

Vi söker en smådjursveterinär gärna med specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar.

Tjänsten är ett vikariat fr o m 1 december 2004 t o m oktober 2005, på hel- eller deltid efter överenskommelse. Kliniken är liten och är belägen på landsbygden. Bostad kan ordnas om det behövs.

Kontakta Helene Raue, 040-408908, 0708-547447 eller Christina Drottsgård, 0709-262804 för mer information.

Ansökan skickas snarast till Helene Raue, Norrskogsvägen 187:9, Bruksgården, 233 91 Svedala, e-post: hraue@telia.com

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:

JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON *(tjl)*
journalist
KARIN NORDIN
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *karin.nordin@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

BIRGITTA AHLKVIST
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 31
E-POST: *birgitta.ahlkvist@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 08-587 630 11, 08-587 630 14
E-POST: *info@exponera.net*

VTT GRAFISKA, VIMMERBY
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSDAGAR 2004:

1	26 JAN	10	17 AUG
2	16 FEB	11	7 SEPT
3	8 MARS	12	28 SEPT
4	29 MARS	13	19 OKT
5	22 APRIL	14	9 NOV
6	12 MAJ	15	30 NOV
7	8 JUNI	16	21 DEC
8-9	1 JULI		

MANUSSTOPP: *25 vardagar före utgivningsdag, 15 dagar för insändare.*

ANNONSMANUSSTOPP: *15 vardagar före utgivningsdag.*

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2004
Sverige: 1 030 kronor + moms.
Europa: 1 325 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 470 kronor.

FACKPRESSUPPLAGA 2004
– 2 900 EX